

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
(SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI)

TOPLUMSAL CİNSİYET EKSENİNDE SPORDA KADIN VE SORUNLARI
“MENTEŞE ÖRNEĞİ”

SOSYOLOJİ ALANINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE NUR KÜÇÜKDERE
1341104145

Doç.Dr. HASAN ŞEN
Temmuz, 2019
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

TOPLUMSAL CİNSİYET EKSENİNDE SPORDA KADIN VE SORUNLARI
“MENTEŞE ÖRNEĞİ”

AYŞE NUR KÜÇÜKDERE
1341104145

Sosyal Bilimler Enstitüsünce
Tezli Yüksek Lisans
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 12.07.2019

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 17.06.2019

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hasan ŞEN
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Gökçen ERTUĞRUL
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Gül AKTAŞ

Enstitü Müdürü : Tuncay ÖĞÜN

HAZİRAN, 2019
MUĞLA

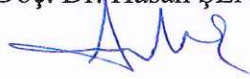
TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 22/05/2019 tarih ve 891/1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Sosyoloji Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe Nur KÜÇÜKDERE'nin, "Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Sporda Kadın Ve Sorunları "Menteşe Örneği" " adlı tezini incelemiş ve aday 17/06/2019 tarihinde saat 10:00 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine oy birliği ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hasan ŞEN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Gökçen ERTUĞRUL

Üye

Doç. Dr. Gül AKTAŞ

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Sporda Kadın Ve Sorunları “Menteşe Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12./07/2019

ADI SOYADI

Ayşe Nur KÜÇÜKDERE

İMZASI

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ
VERİ GİRİŞ FORMU**

YAZARIN

Soyadı: KÜÇÜKDERE

Ad: Ayşe Nur

Referans No : 10268876

TEZİN ADI

Türkçe: Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Sporda Kadın Ve Sorunları “Menteşe Örneği”

Y. Dil: Women And Its Problems In Sport On The Social Gender Axis “Menteşe Example”

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

X

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte: Edebiyat Fakültesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar:

Tarih:

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan:

Basım Yeri:

Basım Tarihi:

ISBN:

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı: ŞEN, Hasan

Ünvanı: Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI:107

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Toplumsal Cinsiyet
2. Spor Alanlarında Cinsiyet Temelli Problemler
3. Sportif Faileyetlere Katılımda Kadın Sorunları

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELEER:

1. Cinsiyetçilik
2. Kadın
3. Taciz
4. Sporda Kadın

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELEER:

1. Sexism
2. Harassment
3. Women in Sports
4. Famele

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum

X

2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir

O

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

O

Yazarın İmzası :

Tarih :

12.07.2019

TOPLUMSAL CİNSİYET EKSENİNDE SPORDA KADIN VE SORUNLARI “MENTEŞE ÖRNEĞİ”

ÖZET

Tarih boyunca kadınlar cinsiyet ayrımcılığı temelinde birçok sorunla karşı karşıya kalmıştır. Toplumsal pek çok alanda olduğu gibi spor alanlarında da kadın ötekileştirilmiştir. Erkek egemenliğinde gelişen spor ortamlarında, erkek sporculara göre kadın sporcular ikincil konumda ve ancak erkek sporlarının gerisinde kalarak gelişimini sürdürmek için mücadele göstermiştir. Bu çalışmada, spor alanlarındaki eril söylem, biyolojik ve kültürel özellikler bakımından kadın-erkek karşılaştırması, toplumsal açıdan kadın bedeni algısı, kadının spor alanlarındaki yerinin nasıl görüldüğü, spor medyasının etkisi ve sporda yaşanan taciz olgusu ele alınmıştır. Muğla ilinin Menteşe ilçesinde yapılan araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile aktif olarak spor salonlarında ve parklarda sportif faaliyetlerde bulunan toplam 19 kadınla görüşmeler yapılmış, spor alanlarında kadınların yaşadıkları cinsiyet temelli sorunlar ve bu alanlardaki kadın algısı belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler söylem analizi yoluyla değerlendirilmiş ve spor alanlarında yaşanan taciz olgusu araştırılmıştır. Spor alanlarında yaygın olan ve çeşitli söylemler aracılığıyla üretilen hegemonik erkekliğin nasıl yeniden üretildiği, sporda toplumsal olarak üretilen erkeklik ve kadınlık değerleri, hangi spor alanlarının kadını içine aldığı ve hangi alanların kadını dışladığı çalışmada irdelenmeye çalışılan diğer konuları oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyetçilik, Kadın, Taciz, Medya, Spor, Sporda Kadın

TOPLUMSAL CİNSİYET EKSENİNDE SPORDA KADIN VE SORUNLARI “MENTEŞE ÖRNEĞİ”

ABSTRACT

Throughout history, women have faced only gender discrimination, the problem. As is the case in many social areas, sports and women's and male sovereigns in sports environments, according to the male athletes in the female athletes in a secondary position and men want to continue to stay behind the sports. Here, the discourse of the masculine in the sport, biological and technological characteristics of the male-female comparison, the social structure of the female body image, the hotel fitness center in the place how it is seen, sport effect of the media and harassment cases made in sport were discussed. Mugla province hinges on research conducted at the district, in an active gym with semi-structured interviews and parks are a total of 19 opinions talks existing sporting activities were done, your experience in our gym radically jobs and trying to target women's perception of this page. Discourse analysis of the obtained data was analyzed and commented and sports scanning harassment cases were investigated. Gym, expanded and several translators, a clear and distant severity, severity, severity, severity, coquettish

Keywords: Sexism, Female, Harassment, Media, Sports, Women in Sports

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans çalışmasında, spor alanlarında cinsiyet temelinde kadınların yaşadığı çeşitli problemler araştırılmıştır. Geçmişten günümüze erkek egemen yapıda gelişen spor kurumunda kadınların ikincil konumu ve buna neden olan faktörler ele alınarak kadınların bu alanlarda maruz kaldığı taciz davranışı ve bunun hangi şekillerde ortaya çıktığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Öncelikle hayatımın her evresinde bana destek olan, annem Şükran KÜÇÜKDERE' ye babam Hasan KÜÇÜKDERE' ye ve tüm aile üyelerime sonsuz sevgiler ve teşekkürler.

Yüksek lisans tez çalışmamın yürütülmesi sürecinde yardımlarını benden eksik etmeyen, güler yüzü ve iyi kalbiyle her daim yanımda olduğunu hissettiren, bana güvendiğini her fırsatta belli ederek inancımı güçlendiren, çok değerli danışman hocam, Sayın Doç. Dr. Hasan ŞEN'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgilerinden yararlandığım değerli Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyoloji bölümü öğretim üyelerine ve değerli hocalarıma; Prof. Dr. Muammer TUNA, Dr. Öğr. Üyesi Gökçen ERTUĞRUL, Dr. Öğr. Üyesi Çağlar ÖZBEK, Dr. Öğr. Üyesi Sergender SEZER, Doç. Dr. Zafer DURDU, Doç. Dr. Vefa Saygın ÖĞÜTLE'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yüksek lisans tez çalışmam sırasında tecrübelerine başvurduğum, görüş ve önerileriyle bana destek olan ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, Ozan Çağrı SEYHAN, H. Mustafa METİN, Caner YÜKSEL, Nagehan HARPUT ve Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül YILDIZ iyi ki varsınız, sonsuz teşekkürler.

Ayşe Nur KÜÇÜKDERE

15/03/2019

Muğla

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	II
TABLOLAR DİZİNİ	IV
GİRİŞ	1
.....BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
.....SPOR VE TOPLUMSAL CİNSİYET	4
1.1. Toplumsal Bir Kavram Olarak Spor.....	4
1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Spor İlişkisi	5
1.3. Spor ve Sınıf İlişkisi	9
1.4. Feminist Kuramların Spora Yaklaşımı	10
1.4.1. Kategorik Yaklaşım	12
1.4.2. Liberal Feminist Yaklaşım.....	12
1.4.3. Radikal Feminist Yaklaşım.....	13
1.4.4. Marksist Yaklaşım	14
1.4.5. Sosyalist Feminist Yaklaşım.....	15
1.4.6. Eleştirel Kültürel Feminist Yaklaşım	15
1.5. Tarihsel Açıdan Kadın Ve Spor İlişkisi	16
1.6.Spor da Toplumsal Cinsiyet Ve Beden	21
1.6.1.Pierre Bourdieu Düşüncesinde Beden	24
1.6.2.Michel Foucault'nun Beden ve İktidar İlişkisi	27
1.7. Spor Alanlarında Kadının İkincil Konumu	30
1.8. Spor Medyasında Cinsiyet Temelli Söylem	33
1.9. Sporda Cinsel Taciz.....	37
.....İKİNCİ BÖLÜM	40
.....ARAŞTIRMANIN YÖNTEMSEL MODELİ	40
2.1. Araştırmanın Amacı	40
2.2.Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi.....	40

2.3. Konuyla İlgili Alan Çalışmalarının Konumlanması.....	40
2.4. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği.....	41
2.5. Araştırmanın Savları.....	42
.....ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
.....VERİLERİN ANALİZİ	44
3.1. Sosyo-Demografik Analiz.....	44
3.2. Problematik Analiz.....	47
.....DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	96
TARTIŞMA VE SONUÇ	96
KAYNAKÇA.....	100
EKLER.....	109

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	45
Tablo2: Görüşülen Kişilerin Yaptığı Sporlar	48
Tablo3: Görüşülen Kişilerin Ailelerinin Spora Katılımı	51
Tablo4: Görüşülen Kişilerin Sporda Mekân Tercihleri	53
Tablo5: Görüşülen Kişilerin Spor Yapmak İçin Tercih Ettikleri Saatler	55
Tablo6: Görüşülen Kişilerin Kadın-Erkek Karışık Spor Salonları Veya Sadece Kadınlara Özgü Spor Salonları Tercihi	57
Tablo7: Görüşülen Kişilerin Spora Katılımda Bireysel veya Kolektif Çalışma Tercihleri	61
Tablo8: Görüşülen Kişilerin Stadyuma Gitme Tercihleri	64
Tablo9: Görüşülen Kişilerin Spor Alanlarında Kadın Ve Erkek Eşitliği Üzerine Görüşleri	66
Tablo10: Görüşülen Kişilerin Cinsiyetçilik Kavramı Üzerine Düşünceleri	69
Tablo11: Görüşülen Kişilere Göre Medyada Kadın Sporcular	72
Tablo12: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Rahatsızlık Duydukları Durumlar	76
Tablo13: Görüşülen Kişilerin Özgürce Açık Alanda Spor Yapabilme Durumları	79
Tablo14: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Rahatsız Olmamak Adına Aldıkları Önlemler	82
Tablo15: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Kıyafet Seçimleri	85
Tablo16: Görüşülen Kişilere Spor Konusunda Yapılan Uyarı ve Telkinler	88
Tablo17: Görüşülen Kişilerin Spor Alanlarına Maruz Kaldığı Tacizler	90
Tablo18: Görüşülen Kişilerin Küfür Üzerine Düşünceleri	94

GİRİŞ

Ataerkil toplumlarda ve artık bu düşünceyi kırmaya çalışan batılı modern toplumlarda dahi kadınların ikincil konumu eski tarihlerden günümüze değin devam eden problemli bir olgudur. Toplumsal birçok kurumda erkek egemen söylemin baskın olduğu düşüncesi, feminist teoride yıllarca tartışılmış ve günümüzde halen tartışılmaktadır. İş hayatında, ailede kadının konumu ve davranış biçimleri toplumsal roller bağlamında inşa edilmiş ve bu roller kadının erkeğin gölgesinde kalacağı şekilde kurgulanmıştır. Toplumsal bir kurum olarak spor alanlarında kadının konumuyla ilgili literatürde birçok çalışma bulunmuş olsa da bu çalışmalar nicel ve demografik değişkenler etrafında genellikle spor bilimlerinin inceleme alanında ele alınmıştır. Spor ve kadın ilişkisi çalışmalarının, sosyolojik anlamda 1980'lerden sonra gelişim göstermesine rağmen hala çok yeterli olduğunu söylemek güçtür. Özellikle bu alanda yapılan çalışmaların literatürde 1980'lerden itibaren gelişim göstermiştir. Sporun kendi doğasında olan oyun, eğlence veya boş zaman etkinliği uğraşı olması algısı veya yapılışının tercihe bağlı gerçekleşmesi, kadınların bu alandaki konumunun ve deneyimlerinin incelenmesinin, çok da ilgilenmeye değer görülmemesine neden olduğunu söylemek mümkündür.

Toplumsal pek çok alanda olduğu gibi spor alanlarında da sosyal ve psikolojik etkileşimle ortaya çıkan ve örtük olarak bireylerin zihinlerine iletilen birçok mesaj mevcuttur. Bu mesajlar informal yaşantılar içerisinde ailede, okulda, sosyal çevrede veya medya aracılığıyla açıkça olmasa da dolaylı yoldan bireylere iletilmektedir. Tarih boyunca bu iletilerin büyük bir çoğunluğu sporun erkek etkinliği olması yönünde verilmiş ve sporun erkek egemen yapısı zihinlere işlenmiştir. Erkek egemenliğinde gelişen spor ortamlarında erkek sporculara göre kadın sporcular ikincil konumda kalmışlar ve ancak erkek sporlarının gerisinde kalarak gelişimini sürdürmek için mücadele göstermişlerdir. Erkek egemenliğinde gelişim gösteren spor olgusunun etkisiyle, spor branşları da erkeksi veya kadınsı olarak gelişmiştir.

Türkiye'de ve dünyada kadın sporuna ve kadının spordaki gelişimine doğrudan veya dolaylı olarak etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Toplumda yer eden eril söylem, biyolojik ve kültürel özellikler bakımından kadın-erkek karşılaştırması, toplumsal açıdan kadın bedeni algısı, kadının toplumdaki konumu ve bireylerin zihinlerinde algı oluşturmada büyük önem taşıyan medyanın etkisi bu faktörlerden bazılarını

oluşturmaktadır. Tüm bu engelleyici unsurların etkisinde günümüz dünyasında kadınların spor alanlarında var olduğu da bir gerçektir. Fakat bu varoluş biçimi spora katılımında aktif olmanın ötesinde spor alanlarında belirlenen gizil sınırların varlığıyla gerçekleşmektedir.

Modernitenin etkisiyle kadınların spor ve boş zaman etkinliklerine katılımında artış olmakla birlikte toplumsal cinsiyet temelinde oluşan kalıp yargılar kadınların spor deneyimlerini ifade edildiği üzere hala birçok farklı açıdan etkilemektedir. Geleneksel erkeklik değerleri, sportif faaliyetlerde yükseltilmekte ve alan; güç, sertlik, hız, rekabet ve dayanaklılık gibi kavramlar çerçevesinde şekillenerek gelişmektedir. Kadınlık değerleri ise naif, estetik, narin olma gibi kavramlar üzerinden kurgulandığı için kadın, spor alanlarının dışına itilmekte ve spor daha erkeksi alan olarak algılanmaktadır. Bu bakış açısı spora farklı deneyimlerle katılım gösteren kadınların alanda birçok sorun yaşamasına neden olmaktadır. Buna göre güçlük ve sertlik isteyen sporlar erkek sporları olarak görülmekte naif ve estetik alanlara kadınlar yönlendirilerek spor branşlarında cinsiyete dayalı bir sınıflandırma söz konusu olmaktadır. Kendine biçilen roller temelinde spora katılım gösteren kadınlar ve bu erkeksi olarak atfedilen spor alanlarında engellere rağmen, aktif olmayı sürdüren kadınlar, birçok problemi de beraberinde göğüslemek zorunda kalmaktadır.

Bu çalışma kadınlar için türlü zorluklar ve mücadele alanı içeren spor alanlarında cinsiyet temelli yaşanan problemleri irdelemeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda kadınların neden bu alanlarda öteki konumunda olduğu? Spor branşlarının cinsiyete dayalı nasıl konumlandığı? Medyanın sporda cinsiyet temelli söylemin oluşmasındaki etkisinin ne olduğu? Ve sporda eril önyargıların ne olduğu? çalışmada cevap aranan sorulardandır. Çalışmanın özel amacı spor salonlarında ve parklarda spora katılım gösteren kadınların gündelik yaşam pratikleri içerisinde yaşadıkları psikolojik, sözel ve cinsel taciz gibi problemleri belirlemektir. Nitekim dünya çapında tüm ülkelerde ve kültürlerde kadına karşı ayrımcılık, şiddet ve taciz önemli sorunlardır. Özellikle spor alanlarında kadınların yaşadığı taciz konusu batı literatüründe yapılan çeşitli çalışmalarda daha fazla ele alınmış olsa da sporda fiziksel, duygusal taciz ve farklı istismar biçimleri konusu, üzerinde fazla durulmayan ve yeterince önemsenmeyen bir konu olmuştur. Spor ortamlarında yaşanan

taciz konusuyla ilgili söylentilerin dışında araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda Türkiye’de yapılan çalışmaların, bu çalışma perspektifinde sosyoloji literatüründe yetersizliği göze çarpmaktadır. Kadınları birçok alanda “özgürleştirmek”, ataerkil otoriteye ve cinsiyet temelli ayrımcılıklara meydan okuyabilmek için literatürde daha fazla ifadeye ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Bütün bunlardan hareketle çalışmanın birinci bölümünde, toplumsal cinsiyet temelinde spor kavramının nasıl gelişim gösterdiği? Feminist kuramların perspektifinde sporda kadın algısı ne olduğu? ele alınacaktır. Spor alanlarında kadının ikincil konumunun tarihsel açıdan erkek egemen yapıda nasıl kurgulandığı çalışmamızın ele aldığı problemler bağlamında incelenecektir. Sosyolojik bağlamda Pierre Bourdieu ve Michael Foucault düşünceleri bağlamında sporda kadın ve beden algısı tanımlanmaya çalışılacaktır. Son olarak spor medyasında cinsiyet temelinde oluşan söylem değerlendirilecek ve kadınların sporda yaşadığı taciz konusu tartışılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünü, genel olarak araştırmanın yöntemsel modeline ayrılacaktır. Bu çerçeve de araştırmanın alanda nasıl konumlandığına değerinilecektir. Nitel araştırma yöntemi olarak ele alınan çalışmanın örneklem grubu, veri toplama tekniği ve verilerin nasıl analiz edileceği gibi konular açıklanacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise elde edilen veriler söylem analizine tabi tutulacaktır. İki bölümde yapılan analizin ilk kısmını Sosyo-Demografik analiz diğer kısmını ise problematik analiz oluşturmaktadır. Bu analizler yoluyla spor alanlarında kadınların yaşadığı çeşitli deneyimler belirlenmeye çalışılacaktır. Spora farklı biçimlerde katılan çeşitli meslek ve yaş gruplarında ki kadınların yaşadıkları cinsiyet temelli problemler ve çeşitli spor ortamlarında (kapalı spor salonu, parklar vb.) yaşadıkları taciz olgusu belirlenmeye çalışılmış ve bunların açığa çıkarılması hedeflenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR VE TOPLUMSAL CİNSİYET

1.1. Toplumsal Bir Kavram Olarak Spor

İnsan vücudunun belli amaçlar yönünde eğitilmesi fikri, insanlığın dünyadaki varlığı kadar eski olan bir düşüncedir. İnsanlığın toplum halinde yaşamaya başlamasıyla birlikte spor olgusu da ortaya çıkmıştır. Özellikle geçmiş çağlarda spor, savaşların insan bedeninin gücüne dayanmasından ötürü, savaşa hazırlık olarak da düşünülmüştür. Bu bağlamda tarihsel açıdan yapılan sporun tanımlamalarında, yarışma, rekabet ve savaşçı güç kavramlarının ön plana çıktığı, disipline dayanan bir oyun tarzı olduğu görülmektedir.

“Spor kelimesinin aslı, Latince kökenli Orta İngilizce disport (eğlenme, hoşça vakit geçirme) kelimesinin kısaltılmış şekli olan sporttur. Türkçe’ye Batı dillerinden geçen spor kelimesi kişinin beden ve ruh sağlığını geliştiren, bireysel veya toplu olarak belli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen beden hareketlerini ifade eder. Beden terbiyesi yanında spor hoşça vakit geçirmeyi, oyun ve eğlenceyi de kapsayan geniş bir kavramdır. Spor çocuklukla eğlence, disiplin ve olgunlaşma arasında bir köprüdür...” (Yazıcı, 2014:396).

Geçmişten günümüze insanların önemli uğraş alanlarından biri olan spor toplumsal ilişkilerden bağımsız düşünülmemektedir. Spor, toplumsal yaşamın sosyal ve kültürel olgularından biridir. Bu bağlamda sporun anlamı ve işlevi toplumun sosyal yapılarında meydana gelen değişimlerle tekrar sorgulanır (Talimciler, 2015:17). Bu amaçla sporu da toplumsal bir kurum olarak ele alıp incelemek gerekmektedir (Öztürk, 1998:7).

Spor kendine özgü değerler, toplumsal kuralları ve süreçler içerdiği için canlı bir toplumsal yapı olarak kabul edilir. Spor ile toplum arasında kuvvetli bir bağ bulunur (Öztürk, 1998:7). Bu çerçevede spor;

“İnsanın doğayla ilk ya da toplumla iş birliği-iş bölümüne dayalı ileri ilişkilerinin bir benzetim modeli olarak, doğayla savaşım sırasında edinilen bedensel beceri ve geliştirilen araçlı araçsız yöntemleri, sonuçları açısından barışçıl, yapan açısından taim güncü, izleyen açısından eğlendirici biçimde bireysel ya da toplu boş zamana uygulayan: oyun, oyalanma ve işten uzaklaşmanın araçlarını giderek ‘işin kendisi’

yaparken kendi bağımsız ekonomik aygıtını da geliştiren estetik, teknik, fizik, yarışmacı, mesleki ve toplumsal bir süreçtir” (Talimciler, 2015:17).

Spor, yalnızca psiko-motor anlamda elde edilebilecek en iyi derecelerle ortaya çıkan rekorlardan ve kazanç elde etmek amacıyla katıldığımız fiziksel aktivitelerden ibaret değildir. Sporcu, antrenör, yönetici vb. gibi farklı alanlarda spora katılım gerçekleştiren bireylerin toplumsal bir olgu olarak spor, hayatlarını etkileyen ve biçimleyen toplumsal bir kurumdur. Kültürel ve toplumsal faktörlerin etkisiyle izlediğimiz veya katılmayı tercih ettiğimiz spor dalları kişisel tercihlerimiz olmaktan çıkabilmekte ve toplumsal yapıya uygun tercihlerimizde şekillenmektedir. Bireyler spora çok farklı amaçlarla katılmakta bu durumda sporun ne kadar geniş bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma hayatında yer alan bireyler günlük hayatın getirdiği stres ve sıkıntılardan uzaklaşabilmek için spor yapmaktadırlar. Yine geleneksel ailelerde yaşayan kadınlar için toplumsal cinsiyet kalıpları içerisinde kısıtlı yaşam alanlarından ve ev içi sorumluluklardan bir nebze olsun uzaklaşabilmek için spor, bir özgürlük alanı olabilmektedir. Bu anlamda spora katılım bireylerin toplumsal hayattaki konumlarına göre şekillenebilmekte ve değişim göstermektedir (Aritan, 2012:6).

1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Spor İlişkisi

Sporun toplumsal ilişkisini analiz ederken üzerinde durulması gereken en önemli kavramlardan biri toplumsal cinsiyet kavramıdır. Spor alanlarında yetkin olan ilişkileri anlayabilmek için tarihsel ve kültürel bir kavram olan toplumsal cinsiyet üzerinde, özellikle durulması gerekir. Bu anlamda spor toplumsal cinsiyet kavramı bağlamında irdelenmeli ve kültürel bir eylem olarak ele alınmalıdır.

Toplumsal cinsiyet kavramı tanımlamaları yapılırken çıkış noktası cinsiyet kimlikleri olmuştur. Cinsiyet kimlikleri biyolojik açıklamalardan farklı olarak toplumsal olarak oluşturulan bir kavramdır. Kültür ve toplum kadın ve erkeğin rollerini belirlemede en önemli etkenlerdir. Toplumsal cinsiyet kavramı ile kadın ve erkek biyolojik anlamı açısından değil toplumsal anlamı açısından değerlendirilir çünkü cinsiyet kavramı doğal bir kavramken, toplumsal cinsiyet insan tarafından sosyal ve kültürel açıdan yaratılmış ve değişken bir kavramdır (Özsoy, 2008:201-219) Bu bağlamda toplumsal cinsiyet kavramı toplum ve kültür tarafında belirlendiği için, tarihsel açıdan farklı

toplumlarda değişkenlik göstermektedir.” Cins konumu” veya “cins kimliği” olarak da ele alınabilen toplumsal cinsiyet, sadece cinsiyet farklılıklarını ortaya koymakla kalmamakta aynı zamanda cinslerin adil ve eşit olmayan güç ilişkilerini de belirlemeye çalışmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik olarak farklılıklarının dışında kadınlığın ve erkekliğin belirleyicilerinin tarih, kültür ve toplum tarafından üretildiğini göstermektedir. İnşası toplum tarafından yapılan toplumsal cinsiyet kavramı yine toplum tarafından değiştirilebilir özelliktedir. Kişilerin çok farklı şekillerde kendisini dışa vurmasıyla toplumsal cinsiyet ilişkisini gözlemek mümkün olmaktadır. Erkekler ve kadınlar gündelik yaşamlarında birer aktör olarak birçok eylemde ve deneyimde bulunur. Gündelik yaşam pratikleri içerisinde birçok kalıp roller üretilir. Bireylerin vücut biçimlerinden konuşma şekillerine, davranışlarından kendilerini kabullendirme ve gösterme şekillerine kadar toplumsal cinsiyet tarafından üretilmiş birçok kalıp mevcuttur. Toplumsal yaşamın dinamik ve sürekli üretilen ilişkilerinden tanımlanan toplumsal cinsiyet kalıpları, gündelik yaşamımız içerisinde kurulan söylemler ve performanslardan oluşur. Bu söylemler hayatın içinde kurgulanabilir olması nedeniyle reddedilebileceği gibi tekrar oluşturulabilir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyetin üretilen, tüketilen ve yeniden dönüştürülen bir kavram olduğunu söylemek mümkündür (Büyükavşar, 2016:54-55). Anthony Giddens’ göre, kadın ve erkek davranışlarının toplumsal açıdan uygun ve uygun olmayan şeklinde ele alınmasını mümkün kılan şey cinsel tepkilerimizin doğuştan değil sonradan öğrenme yoluyla kazanılabilir nitelikte olması ve kültürden kültüre değişmesidir. “Toplumsal cinsiyet, toplumsal olarak kurulmuş erillik ve dişilik kavramlarıyla bağlantılıdır ve bireyin biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir.” (Giddens, 2008, 485,505). Songül Sallan Gül’e göre ise, kültürel açıdan toplumsallaşma yoluna giren bireyler kadın ve erkek kimliklerini oluşturmak bağlamında nasıl erkek ya da nasıl kadın olunur sorularına cevap aramaya çalışırlar (Sallangül, 2012:228).

Kadın ve erkekler tarihi süreç içerisinde toplumsal ve kültürel olarak üretilen birçok rol farklılığı yaşamışlardır. Kültürel bağlamda üretilen bu rol farklılıkları aynı zamanda biyolojik olarak var olan doğal farklılıkların ötesinde hiyerarşik olarak da kendini açıkça göstermektedir. Hiyerarşik yapının içinde kadının görüntüsü “eksik olarak” belirlenmiş ve erkek tahakkümü içerisinde kontrol altına alınmıştır (Yaprak ve

Amman, 2009:40) Doğal temelde ele alınması gereken biyolojik farklılıklar ise kadının erkek karşısında tanımlanan eksik, ikincil ve “öteki” tanımlamasını desteklemektedir (Kavasoğlu ve Yaşar, 2016:118-132). Jean Paul Sartre insanın kendisini oluşturabilmesinin yolunu ötekinin dışlanması da görür. Sartre’a göre “Ötekini dışlıyor olmam, tam da varlığımın bir gereğidir. Öteki, kendisi olmak için beni dışlayandır, benimse kendim olmak için dışladığımdır”. Toplumsal cinsiyet kavramı da kendi varlığını öteki üzerinden tanımlayarak sürekli yeniden tanımlar ve oluşturur. Simone de Beauvoir’a göre ise erkeklik, “kendi cinsiyetinden bahsetmeyip sürekli başkalarının –kadınların, çocukların, yabancıların, eşcinsellerin, siyahların, düşmanların, hainlerin, vb.- cinsiyet özelliklerinden bahsederek kurulan bir iktidar konumudur”. Diğer bir ifadeyle erkeklik aslında kadınlık karşısında kurulan bir kavramı ifade eder. Bu bağlamda ideal erkek tanımlamalarına uymak için erkekler, estetik, nazik, naif, zayıf, korunmaya ihtiyaç duyan gibi kadınsı özelliklerin tam zıttı yapıda kendilerini konumlandırmaktadırlar. Çünkü toplumsal yaşamın içerisinde kadınlar edilgen olanı ve ikincil konumu yansıtır. Erkek bu yüzden güçlü, sert, koruyan ve egemen olan olarak tanımlanır. Bu durumda kadınların toplumsal alan içerisinde deneyimleri ve rolleri erkeğe göre farklılaşmaktadır (Soner, 2012:38-39).

Günlük yaşamın birçok alanında erkekler ve kadınlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Spor alanları yüzyıllar boyunca eril faaliyet gösteren bir alan olmuş ve bu alanın içinde kadınlar fiziksel, duygusal, zihinsel olarak daha zayıf görülen taraf olmuştur. Bu nedenle sporun kadınlık ve erkeklik derecelerine bağlı eril, dişil ve nötr olarak görülebilecek yönleri vardır. Eril sporlar fiziksel temas içerikli, rekabete dayanan, saldırganlık ve gücü ön plana çıkaran sporlardır. Kadınsı sporlar ise zarafet ve estetiği ön plana çıkaran sporlardır. Bu stereotipler, kadınların spor alanlarındaki performanslarını etkilemekte ve onları bu alanların dışında tutmayı desteklemektedir (Gentile ve diğerleri: 2018:96).

Cinsiyet kimlikleri arasında yaşanan birinin diğerine üstün olma durumu, spor alanlarında da bulunmakta ve cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet ekseninde yaşanan eşitsizlikleri güçlendirdiği gibi aynı zamanda da meşrulaştırmaktadır. Bu bağlamda eril olanın dişil olana karşı bir üstünlüğü söz konusudur (Durur, 2017:2).

Biyolojik farklılıklara dayandırılarak oluşturulan birçok toplumsal söylem mevcuttur. Bu söylemler kadınları genellikle spor alanlarından alıkoyan, fiziksel etkinliklerden

yoksun bırakan türdendir. Erkeğin gücünün ön plana çıkarıldığı kadının zayıflığına vurgu yapan bu yaklaşımlardan ötürü kadınlar genellikle belli sınırlara hapsedilmektedir. Kadınlık ve erkeklik imgelerinin bedenselleşmesi ayrıca kadının bedenini hassas ve naif bir varlık olarak yaşamayı tercih etmesi, güç gerektiren psiko-motor etkinlikleri yapmaktan alıkonulması yoluyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda spor tarihinde kadınların kendine yer edinmeye başladığı dönem, spor aracılığıyla erkeklik ve kadınlık söylemlerinin güçlendirildiği bir dönemdir (Öztürk ve diğerleri, 2003:152). Bir toplum içinde kadının spora katılımı, kadının o toplum içerisindeki genel statüsünün bir yansımasıdır. Dünya genelinde de kadının konumu ve kendisine biçilen roller düşünüldüğünde, spor içinde kadının sporcu özelliğinden önce cinsiyetiyle değerlendirildiği söylenebilir (Öztürk, 1998:72). Spor ortamları, kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet rollerinin, eşitsizliğin devam edecek şekilde yeniden inşa edildiği toplumsal alanlardan birisi olmuştur (Kavasoğlu ve Yaşar, 2016:118-132). Buradan hareketle şu söylenebilir ki;

“Spor, erkekliğin, aktif, agresif, rekabetçi, güçlü, meydan okuyucu, cesaretli vb. olduğunu yeniden olumlamak suretiyle erkeksilik mitlerini yeniden üreten bir formdur. Sporda erkekler, rekabet ederek çabalayarak ve başarmaya çalışarak kendi erkeksi kimliklerini onaylamaya çalışırlar. Spor arenasını erkeksi referanslarla tanımlanan bir arenadır” (Clarke&Clarke den Akt :Şen ve Talimciler, 1985: 67).

Özellikle 1970'lerin başından itibaren gelişen feminist akımla birlikte, kadın ve spor konusu ciddi olarak ele alınıp, tartışılmaya başlamıştır (Öztürk, 1998:72). Spor ve cinsiyet ilişkisine dair araştırmalar 1980'li yıllarda beden tartışmaları çerçevesinde ele alınmış, 90'lı yıllar sporda kadın kimliğinin konumuna yönelik araştırmalar hâkim olmuş ve 2000'li yıllarda ise bu konulara spor alanında erkeklik konusunun ele alındığı çalışmalar eklenmiştir. Türkiye’de bu alandaki çalışmaların çoğunlukla beden eğitimi ve spor yüksekokulları akademisyenlerince gerçekleştirildiği ve çoğunluğunun eleştirel bağlamda bir toplumsal cinsiyet tartışması içermeyen betimleyici nitelikteki araştırmalar olduğu, ayrıca tarihsel açıdan, medya bağlamında ve spor alanlarında ‘kadın’ problemleri bakımından konuyu ele alan eleştirel çalışmaların ise çok sınırlı olduğu gözlenmiştir (Durur, 2017:2).

1.3. Spor ve Sınıf İlişkisi

Birbirine toplumsal açıdan yakın olan veya benzer durumlarda bulunan bireylerin oluşturduğu bütün, toplumsal sınıf olarak ifade edilir. Toplumsal tabakalaşma olgusu ise hiyerarşik sıralamaya dayalı bir görünüm arz ederek, sosyal açıdan bireylerin sahip oldukları statüler bağlamında toplumun sınıflar açısından farklılaşması durumunu belirtir. Alt tabaka ve üst tabaka arasındaki farklar, sosyal mesafe kavramı ile ele alınır. Bu sınıflar arasındaki mesafe fiziksel olarak değil sosyal olarak belirlenir. Fiziksel açıdan yakın olan bireyler sosyal mesafe açısından çok uzak olabilir (Kaplan, Akkaya, 2013:144).

Toplumsal tabakalaşmanın özel bir biçimi olan toplumsal sınıflar, insanları eğitim, meslek, statü ve maddi olanaklar açısından birbirinden ayırır. Sosyal sınıflar en genel tanımından yola çıkarak üst, orta ve alt grup olarak ele alınmaktadır. Spor ve sınıf ilişkisi incelendiğinde tarihsel boylamda belli sınıflara ait spor kültürleri olduğu görülmektedir (Tezcan,1967: 17). Buna göre üst sınıfta yer alan elit bireylerin ilgi duyduğu sportif faaliyetler ile orta ve alt sınıfa mensup kişilerin ilgilendiği sporlar farklılaşmaktadır. Bu farklılık içerisinde orta sınıf daha ayrı bir yer tutar. Orta sınıfta yer alan bireyler üst sınıfta yer alan bireylerin yaşam ve tüketim biçimlerini taklit ederler. Bu özentî ve taklit durumu devam ettikçe elit sporlar zamanla orta sınıf ve alt sınıf içinde popüler hale gelmeye başlar ve istenmeyen konuma geçer. Bu durumda üst sınıf kendini yeniden diğerlerinden ayırıştırarak yeni spor alanları ve pratikleri oluşturur (Ünal, 2017:1286).

Bireylerin statü açısından yaşadıkları farklılıklar onların tüm yaşam biçimlerini de etkilemektedir. Kültürel bir pratik olan sporda da bu farklılıkları görmek mümkündür. Kişilerin sahip olduğu meslek, gelir düzeyi, sosyal çevresi ve sahip oldukları serbest zaman, onların spora katılımını etkilediği gibi aynı zamanda ne oranda spora katıldıklarını ve hangi spor dallarını yapmayı tercih ettiklerini de etkilemektedir. Bireylerin meslek grupları ve spora katılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Araştırmalar sonucu beyaz yakalıların spora mavi yakalılara oranla daha fazla katıldığını göstermektedir. Pepe ve Kuru tarafından 2001 yılında Konya’da spor yapan ve yapmayan kişiler üzerinde yapılan araştırma

sonucunda, baba mesleği memur olan kişilerin, baba mesleği işçi olanlara göre daha yüksek oranda spor yaptığı ortaya konulmuştur (Yüksel, 2018: 346-348).

Spor etkinlikleri sosyal tabakaları birbirinden ayırt etmek için kullanılır. Bireylerin spor etkinliklerine erişim imkânları farklılık içermektedir. Sportif faaliyetlerde kullanılan araç ve gereçler, ucuz veya pahalı olarak ele alındığında yapılan spor faaliyetlerinin de çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bu durumda sosyal tabakalaşma açısından bu sporlara yönelim ve tercih de çeşitlik gösterecek ve tabakaya özgü spor etkinliği olarak belirlenmektedir (Ünal, 2017:1275).

Pierre Bourdieu 'nün araştırmalarında da spor pratikleri ve meslekler arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır. Buna göre mavi yakalılar spor müsabakalarına daha çok katılmakta, televizyon veya radyondan takip etmekte ve çocuklarının elit düzeyde bir sporcu olmasını istemektedir. Beyaz yakalılar ise düzenli spor faaliyetlerine daha fazla katılmaktadır. Yaptıkları sporlar açısından ise beyaz yakalılar; tenis, kayak, binicilik yaparken mavi yakalılar futbolu tercih etmektedirler. Golf, tenis, yelken ve kayak gibi sporları beyaz yakalı mesleklerle sahip olan bireyler yapabilmektedirler (Yüksel, 2018: 348-349).

1.4. Feminist Kuramların Spora Yaklaşımı

Toplumsal cinsiyet çalışmaları spor alanlarında spor feminizmleri olarak ifade edilir. Spor alanlarındaki feminist çalışmalar kadınların bu alanlarda güçlendirilmesini, görünür olmasını amaçlar. Bu gaye ile yapılan araştırmalar bilimsel bilginin üretilmesi ve spor alanında bir dönüşüm gerçekleşebilmesi açısından önem taşır. Spor feminizmi, spor alanlarında yaşanan cinsiyet ayrımcılıklarını analiz eden, spor alanlarında kadının ikincil konumu, dışlanmışlığı ve cinsiyet ayrımcılığıyla mücadele etmek için kullanılan bir kavramdır. Bu anlamda spor feminizmi kültürel, politik ve sosyal anlamda ayrımcılığı kuvvetlendiren faktörleri sorgulayarak bunların ortadan kaldırılması adına politikalar üretmektedir. Örneğin liberal feministler, Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim alanında cinsiyet temelli ayrımcılıkların yasaklanması için kanun çıkmasına katkı sağlamışlardır. Bunun ardından tenis oyuncusu olan Billie Jean King 1974 yılında yaptığı girişim ile "Women's Sports Foundation" spor örgütünün kurulmasını sağlamıştır. Türkiye'de ise 2012 yılında "Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği" açılmıştır. Buna benzer dünyanın farklı yerlerinde

kurulan örgütler spor kanalıyla kadınların güçlenmesini destekleyen çalışmalar yapmakta ve kadınların eşit şartlarda spora katılımını desteklemektedir (Öztürk, 2016:38-39).

Feminist kuramcılara göre toplumsal hayatın en önemli belirleyicilerinden biri toplumsal cinsiyet ilişkileridir. Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin analizi toplumsal hayatı anlamak bakımından gereklidir. Kuramcılara göre erkeği kadın karşısında daha ayrıcalıklı yapan toplumsal yapıların kadının konumunu iyileştirecek ve eşitliği sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle söz konusu kavramlar toplumsal eşitliği sağlamak adına çeşitli politikalar üretmeyi ön görmüşlerdir. Şunu söylemekte yarar var, hedefleri ve vurguladığı temel noktalar benzer olmasına karşın farklı feminizm görüşleri vardır. Bunlar Liberal feminizm, Marksist feminizm, sosyalist feminizm ve kültürel feminizmdir (Aritan, 2012:14).

Daha öncede belirtildiği üzere, toplumsal cinsiyet temelli ilişkilere göre yapılandırılan alanlardan biri de spordur. Feminist kuramcılara göre spor, erkeklerin egemen olduğu ve hakimiyetlerini gösterebildiği bir alandır. Sayısal anlamda da erkek çoğunluğunun olduğu spor alanında eşitlik sağlanmalıdır. Bu bağlamda kadınların spordaki ikincilleştirilmiş ve değersizleştirilmiş durumu spor kurumlarında düzeltilmesi gereken problemlerden biridir. Feminist düşünce kadının bu alanlardaki görünmezliğini engellemek adına politikalar geliştirerek cinsiyet temelli ayrımcılıkların yaşandığı spor ortamlarında kadını görünür kılmak istemektedir. Bu açıdan sporun kadın ve erkek için eşit yapıda olması için farklı öneriler geliştirmek gerekir (Aritan, 2012:14).

Spor etkinliklerinin kişiler tarafından nasıl algılandığı, kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortaya çıkaran ve kadını erkeğe göre ikincil konuma sokan temel etmenlerden biridir. Spor etkinlikleri tanımlanırken seçilen kelimeler başarı, hırs, rekabet, rekor, yüksek performans ve üstün fiziksel özellikler şeklindedir. Bu tanımlamaların dışında kalan kişiler spor alanlarından dışlanmakta veya kısıtlanmaktadır. Bu anlamda normalleştirilen kadın ve erkek sporcular arasındaki biyolojik farklılıklar toplumsal anlamda spor alanlarında bir ikincilleştirmeye dönüşmektedir (Aritan, 2012:14).

1.4.1. Kategorik Yaklaşım

Toplumsal cinsiyet kavramının dikkat çektiği zamanlarda hâkim olan ve zaman zaman biyolojik belirlenimcilik ile eleştirilen kategorik yaklaşım, spora katılım ve performanstaki cinsiyet farklılıklarına toplumsallaşma süreci ile bir açıklama getirirken bireyleri kadınsı ve erkeksi şeklinde kategorilerde sınıflandırmaktadır. Kategorik yaklaşım genel olarak, bireylerin kişilik özelliklerini temele alarak toplumsal cinsiyet ilişkilerini açıklamaya çalışır. Bu bağlamda erkek ve kadınlar arasında spor alanlarında var olan eşitsizliğin nedeni olarak toplumsallaşma sürecini ve davranışsal/ psikolojik özellikleri gösterir. Cinsiyet rol kuramı kız ve oğlanların toplumsallaşma sürecine girerek kadın ve erkek olmayı öğrendiklerini belirtir. Toplumsallaşma deneyimleri kadın ve erkeklerde farklılık gösterir bu bağlamda fiziksel aktivitelere katılımda kızların kadınsı, oğlanların ise erkeksi davranışlar göstermesi beklenir. Toplumsal cinsiyet çalışmaları ve spora katılım ilişkisini ele alan çalışmalarda cinsiyet rollerinin belirlenmesinde spora katılımın önemi vurgulanmıştır. (Öztürk, 2016:39-40).

Canan Koca, Hülya Aşçı ve Saadettin Kirazcı'nın çalışmalarına göre, spor branşlarının farklılaşması toplumsal cinsiyet rol yönelimiyle alakalıdır. Çalışmalarında yer alan bulgulara göre bireysel sporlarla (halter, güreş gibi.) ilgilenen bireylerin takım sporları ile ilgili olan sporculara ve hiç spor yapmayan bireylere göre erkeksi özellikleri daha baskın bulunmuştur. Güreş ve halter gibi spor branşları özellikle Türkiye'de daha çok erkeklerin katılım gösterdiği spor branşları olarak görülmektedir. Bu doğrultuda bu alanda ki spor branşlarıyla ilgilenen sporcuların erkeksi özelliklere sahip oldukları öne sürülebilir (Koca, Aşçı, Kirazcı, 2004:8).

1.4.2. Liberal Feminist Yaklaşım

Liberal düşüncenin vurguladığı eşitlik ve birey odaklı yaklaşım ilk feminist hareketi ortaya çıkarmıştır. Klasik feminizm olarak da ifade edilebilecek olan liberal feminizm, kadının geri kalmışlığını ve toplumda ikincil konumunu ayrımcılıkla bağdaştırarak açıklamıştır (Ataman, 2009:15). Diğer tüm feminist yaklaşımlardan önce gelen liberal feminist yaklaşıma göre kadınlar erkeklerle eşit ekonomik ve

sosyal haklara sahip değildir. Reformist bir yaklaşımla çalışmalarını sürdüren liberal feministler kamusal hayata kadın ve erkek açısından eğitim, kariyer ve seçme hakları gibi konularda eşit haklar yerleştirmek isterler. Cinsiyet ayrımı yapmadan bireylere eşit muamele edilmesi gerektiğini savunurlar (Dikici, 2016:525-526).

Eşitlik liberal feministlerin en çok vurgu yaptığı alandır böylece çalışmaların odak noktası eşitsizlerin kaldırılmasıdır. Erkek alanlarında kadının var olması kadının kendisine atfedilen kadınlık kimliklerinden kurtulması ile mümkündür. Toplumsal cinsiyet temelinde yapılan eşitsizliklere vurgu yapmak için cinsiyet çalışmaları, spor alanlarında kadın ve erkeklerin konumlarını incelemekte, kadınların liderlik fırsatları spora katılımı ve medyada temsili gibi konularda özelleşmektedir. Kadınlar spor ortamlarında erkeklere göre ikincil konumda yer almakta ve kaynaklara ulaşmada, yarışma imkanlarında eşitsiz koşullara maruz kalmaktadır (Öztürk, 2016:38).

Spor alanlarında yapılan toplumsal cinsiyet çalışmalarının öncüsü olarak görebileceğimiz kategorik yaklaşım ve liberal feminist söylemde yapılan erken dönem çalışmalar, toplumsal cinsiyet analizinin sporda yapılabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmalar spor alanlarında cinsiyet ayrımcılığının gizli yüzünü açığa çıkartmak istemektedir çünkü bu alanlarda geliştirilen söylemler cinsiyet temelli ayrımcılıkların yaşanmadığı yönündedir. Cinsiyet ayrımcılığı ekseninde kadınlar taciz, eril ön yargı, alandan dışlanma vb. birçok faktör açısından problem yaşamaktadır (Öztürk, 2016:40).

1.4.3. Radikal Feminist Yaklaşım

1960'lı yıllarda kolektif kadın hareketiyle birlikte gelişen en önemli akımlardan biri de radikal feminizmdir (Erdoğan, 2014a:4). Kadın bedenine ve cinselliğine odaklanan radikal feminist kuramcılar, toplumda kadının ezilmişliğinin sebebini ataerkil söylem üzerinden açıklamaya çalışır. Sosyal kurumlara hâkim olan erkek egemen sistem içinde kadınların spor alanlarında, eğitim alanında ve serbest zaman etkinliklerinde kontrol altına alındıklarını, yapısal iktidar ilişkileri temelinde de nasıl baskı gördüklerini vurgularlar. Bu bağlamda mücadele edilmesi gereken ataerkil yapıdır. Erkek otoritesine dayanan toplumsal örgütlenme cinsiyet rolü, sınıf vb. gibi birçok etmenin ortaya çıkardığı ikincil sonuç değildir; tam tersine birincil ve öncelikli iktidar düzenlemesidir. Bu anlamda iktidar düzenlemesi olarak spor da

patriyarkanın yeniden üretildiği ve sembolleştirildiği bir alandır. Spor kurumları patriyarkanın kontrolünde olan, erkek çıkarlarına tabi kılınan yapılardır ve tüm sportif ideolojiler eril söylemin iktidarını taşıdığı için spor alanlarında radikal değişikliklere gidilmelidir. Liberal feminizmin eşitlik bağlamında aynı olma isteğine karşı çıkan ve bu durumu eleştiren radikal feminizmle beraber kadınların ötekileştirilmiş pozisyonları geleneksel eril sporlarda artık sorgulanmaya ve tartışılmaya başlamıştır. Kadının ayrıcalıklı özelliklerini ve cinselliğini merkeze alarak kadınların kendi liglerini oluşturmalarını yarışma ve rekabet yerine dayanışmayı üreten kadınlara özgü spor alanlarının kurulmasını önerirler. Radikal feministler patriarkal düzeni sabit ve değişmez olarak değerlendirdikleri için eleştiri almıştır (Öztürk, 2016:41).

1.4.4. Marksist Yaklaşım

Kadının spor alanlarındaki konumunu sorgulayan Marksist feministler, bu konumu sınıf analizleri ve kapitalist çözümlemeleriyle açıklar (Ataman, 2009:15). Ekonomik açıdan kadınların erkeğe bağımlı olması onu farklı sosyal alanlarda da (spor, eğitim vb.) erkeğe bağımlı kılmıştır. Bu bağımlılık beraberinde kadının ikincil konumunu doğurmuştur. Kamusal ve özel alan ayrımında kadınlar ev içinde konumlandırılırken kamusal hayattan uzaklaştırılmıştır. Modern kentlerin ortaya çıkışıyla birlikte kadının kamusal alandan kopuşu daha da belirginleşmiştir. Modern kentlerin dizaynı ve yayılışı evlere uzak konumlanışı ev içine hapsolmuş kadınların sosyal etkinliklere, eğitim ve üretim gibi faaliyetlere katılımını daha da zorlaştırmıştır. Kentlerin gittikçe büyümesiyle iş yeri ve ev mesafeleri artmış bu durum beraberinde güvenlik sorunlarını da ortaya çıkarmış ve kadınların belli saatler dışında sokağa çıkmasını engellemiştir (Aktaş, 2013:64). Spor kurumlarında çalışan sporcuların ve antrenörlerin işçi sınıfına mensup emekçiler olarak üretim sürecinde yaşadıkları sömürüler ancak sömürüye dayanan sistemin ortadan kalkmasıyla son bulacaktır. Marksist feministler üretim ilişkileri, ekonomi ve kapitalizm çözümlemeleri ile kadının toplumsal konumunu ele almışlardır. Toplumsal açıdan kadının konumlanışını sadece ekonomik anlamda ele alan Marksist feminist yaklaşım bu anlamda büyük eleştirilere maruz kalmıştır (Öztürk, P. 2016:42).

1.4.5. Sosyalist Feminist Yaklaşım

Sosyalist feminist yaklaşım kadın problemlerini sadece toplumsal cinsiyet ekseninde ele almaz çalışmalarını tahlil ederken sınıfsal ve ekonomik açıdan da çözümlemelerde bulunur. Erkek egemenliğinde olan kapitalist sistem içinde kadının ezilmişliğini ve sömürülmesini cinsiyet perspektifinde emeğin bölünmesiyle ele alır. Kadın üzerinde kurulan baskının tarihsel açıdan nasıl ortaya çıktığı yeniden nasıl üretildiği ve cinsiyet rollerinin nasıl kurgulandığı sözü edilen yaklaşımın araştırmalarının odak noktasını oluşturmaktadır (Özdemir, 2017:2). Sosyalist feminist yaklaşım, radikal ve Marksist söylemi kuramsal açıdan daha ileriye götürmeyi hedeflemekle beraber ortaya bir sentez koymak istemişlerdir. Kapitalist patriarkal sistem kadınlar üzerinde kurulan çeşitli tahakküm ve sömürünün en büyük sebeplerindendir. Kadın emeğinin iş gücü piyasalarında ve ev içi alanda bölünmüşlüğü ve bu durumun getirdiği ağır iş yükümlülüğü nedeniyle kadın, serbest zaman etkinlikleri içerisinde bulunamamaktadır. Spor alanlarında çoğunlukla yer alanlar erkek ve çocuklardır; kadınlardan beklenen davranış ise spora katılımdan çok spor yapanları desteklemek olmuştur. Kapitalist sistem içinde disipline edilen kadın, özel alan ve kamusal alan ayrımında, spor alanlarından da dışlanan konumda olmuştur (Öztürk, 2016:42-43).

1.4.6. Eleştirel Kültürel Feminist Yaklaşım

1990'larda kendini göstermeye başlayan eleştirel kültürel feminist yaklaşım, toplumun kültürel öğelere göre şekillendirdiği kadının konumunu açıklamaya çalışmıştır. Toplumsal cinsiyet kimliklerinin biyolojik farklılıklardan değil kültürel ve toplumsal yapılardan ortaya çıktığını savunur. Bu sebeple kadına ilişkin kültürel anlamda yapılan tanımlamalar değişmez görülmemelidir aksine kadınlara atfedilen özellikler değişebilir olarak düşünülmelidir. Kültür cinsiyet temelli söylemlerden arındırılarak kadın tanımlamaları dönüştürülmeye çalışılmalıdır (Aktaş, 2013:65). Kültürel dönüşüm için özellikle spor alanlarında kadın kültürünün inşa edilmesi gerekir. Yarışma odaklı ve saldırgan tarif edilebilecek olan erkek spor modeli aynı zaman da kadın ve spor ilişkisini de belirlediğinden sporda; dayanışma odaklı,

saldırganlık öğelerinden uzak ve yarışma temelli olmayan başka bir kadın kültürünün kurulması gerekir (Öztürk, 2016:43).

1.5. Tarihsel Açıdan Kadın Ve Spor İlişkisi

Kadının spordaki yerinin anlaşılması için bu bölümde öncelikle batı toplumlarında yer alan hâkim bakış açısının temellerini ele almak gerekir. Sporda kadının konumunu Antik Yunan'dan ele alarak 19.yüzyıla doğru irdelemek mümkündür.

Antik Yunan'da yapılan spor etkinlikleri eril temeller üzerine inşa edilmiştir. Spor etkinliklerine kadınlar oyuncu olarak katılamadıkları gibi seyirci olarak dahi katılamamıştır. Hatta müsabakalar sırasında Olimpiya'nın yakınlarından geçmeleri bile yasaklanmıştır. Demeter rahibesi dışında yarışmalara seyir için gizlice katılan bir kadının cezası yüksek kayalıklardan, dağlardan aşağı atılmaktır (Tekin, 2014:132). Seyirci olarak katılan kadınlardan istisnai olarak sadece bir kişi affedilmiştir. İsmi Kallipateira olan bu kadın boksörlük yapan oğlunu izlemek için olimpiyatlara katılmış ve ailesinden birçok olimpiyat şampiyonu çıktığı gerekçesiyle ceza almamış ve affedilmiştir (Memiş ve Yıldiran, 2011:19-20). Yasanın çiğnendiğine dair en çarpıcı örnek olan Kallipateira, seyirci olarak katıldığı olimpiyat oyunlarına gizli girebilmek için kılık değiştirmiş ve antrenör kıyafeti giymiştir. Cinsiyetinin anlaşılması üzerine yakalanmış ve yukarıda bahsettiğimiz gerekçelerle ceza almamıştır. Buna rağmen yaşanan bu olaydan sonra antrenörlerin de Olimpiya'ya girerken kıyafetlerini çıkarması ve çıplak girmesi kurallar arasına eklenmiştir. Bir başka dikkat çeken kural ise atla yapılan yarışlarda kazananın binici olmaması at sahibinin olmasıdır. Bu durum aslında dolaylı olarak kadının oyunlarda rol almasına fırsat sağladıysa da aristokrat sınıfın dışında kalan kadınlar için bir fırsat sunmamaktadır. Çünkü at yetiştiriciliği masraflı bir iş olmakla beraber atların beslenmesi ve bakımı içinde ciddi bir gelir gerektirmektedir. Bu sebeple atlı yarışlarda şampiyon olan ilk kadın Sparta kralının kızı Kyniska'dır. Bundan sonra geçen 500 yılda Kyniska'yı takip edebilen ancak beş kadın olabilmıştır (Aybek ve Yıldiran, 2016:61).

Yunan şehir devletlerinden biri olan Sparta'da diğer Yunan kentlerinden farklı olarak kadınlar fiziksel olarak eğitilmişlerdir. Bu fiziksel eğitimler genellikle dans, top oyunu, koşu, cirit, disk atma gibi alanlarda verilmiştir. Eğitimlerin başlıca amacı

sağlıklı ve güçlü çocuk yetiştirmek olmuştur. Atinalı kadınlardan farklı olarak Sparta'lı kadınlar ağır egzersiz çalışmaları yaparak ev işlerinden ziyade erkek işi olarak adlandırılan işlerle daha fazla uğraşmıştır fakat Yunanistan'da yaşayan ve özgürlükleri kısıtlanmış tüm kadınlar düşünüldüğünde, Sparta'da ki bu ayrıcalıklı durumun istisnai olduğunu söylemek uygundur (Memiş ve Yıldırım, 2011:19-20).

Roma uygarlığını Antik Yunan kentleriyle kıyasladığımızda Roma'nın kadının özgürlükleri, sosyal ve politik konumunu daha fazla önemseydiğini görürüz. M.Ö 5. Ve 6.yüzyılda İtalya'da yaşamış Etrüskler'in İtalya üzerinde büyük etkileri olmuştur. Bu toplumda kadının erkeğin yanında belli bir saygınlığı olmuştur. Etrüsk kadınları çıplak erkeklerin yarışlarını izleyebilmiş kendileri de sportif egzersizlerde bulunabilmişlerdir (Memiş ve Yıldırım, 2011:20).

Orta çağ sportif etkinliklerin daha az yapıldığı bir çağdır. Özellikle Orta Çağ'ın başı bedensel etkinliklerin geride bırakıldığı bir dönemdir. Ancak feodalizmle birlikte daha sonraları tekrar önem kazanmaya başlamış fakat erkeklerin aldığı bir eğitim olarak sınırlandırılmıştır. Erkeklerin aldığı bu eğitim şövalyelere hizmet etmek için yapılan avlanma, savaşma ve at sürmekten ibarettir. Bu eğitimlerin amacı soylu sınıfı Aristokrasi için yetiştirmektir fakat soylu kadınların böyle bir eğitim almasına müsaade edilmemiştir. Erkek feodal aristokrasi daha çok avcılık ve at yarışlarına katılmış soylu kadınlar ise izleyici olarak bulunmuştur. Köylü kesim ise futbol, güreş ve kriket sporlarıyla ilgilenmiştir (Memiş ve Yıldırım, 2011:20).

Hümanizm felsefesinin ortaya çıkması sportif anlamda yeni gelişmelere de sebep olmuştur. Hümanizmle beraber birçok spor dalı soylular tarafından kabul edilmeye başlamış ve kadınlarda okçuluk, satranç, buz pateni gibi sportif etkinliklere katılır olmuştur. Özellikle Fransa ve İngiltere'de tenis, eskrim gibi sporlara ilgi artmış ve dönemin üst sınıf kadınları da bu sporlara katılabilme imkânı bulmuştur (Bandy, 2000:18-20).

19.yüzyıl beden eğitimi alanında ve kadının spora katılımında ciddi anlamda değişimlerin yaşanmaya başladığı aynı zamanda kadınların seslerini duyurmaya başladığı bir dönemdir. Uğur A. ve İbrahim bu dönemi şöyle özetler: "Henüz 1885'te Miss Bergman, İngiltere'de Beden Eğitimi Öğretmenleri Eğitim Koleji'ni (Training College for Women Teachers of Physical Education) kurmuştu (Leonard, Affleck, 1971). İç savaştan sonra ABD'de siyahi kadınlar, Ulusal Beyaz Olmayan Kadınlar

Ligi (National League of Colored Women) ve Afro-Amerikan Kadınlar Ulusal Federasyonu'nun (National Federation of Afro-American Women) birleşmesi sonucu 1896'da Beyaz Olmayan Kadın Kulüpleri Ulusal Birliği'ni (National Association of Colored Women's Clubs) kurdular (Captain, 1991). 1885'de sağlık, tıp, fizik kültür ve eğitim alanında beden eğitiminin gelişimi için Amerika'da bir avuç kadın hizmet veriyordu. Genç Kadınlar Hristiyan Birliği (Young Women's Christian Association) gibi kurumlar kadınların sporda ve beden eğitiminde söz sahibi olmaları için çaba göstermekteydi. James Naismith'in 1891'de basketbolu tanıtmışının ardından Senda Brenson ve Gregory Baer, basketbolun kadınlar için yeni kurallarını belirlediler. Onlara göre kadın basketbolunun amacı sert ve zararlı oyundan uzak kalıp, takım çalışmasını desteklemektir. 1899'a kadar kadın beden eğitimi bir Basketbol Komitesi oluşturdular ve kadın basketbolunun kurallarına standart getirdiler. 1905'te bu komite Amerikan Beden Eğitimi Birliği'nde (American Physical Education Association) yerini aldı" (Memiş ve Yıldıran, 2011:20).

Kadını spor alanlarının dışında bırakan anlayış 20. Yüzyılda da devam etmiştir. Modern olimpiyatların kurucusu olan, aynı zamanda olimpizmin ilkelerini ve felsefesini belirleyen Baron Pierre De Coubertin, olimpiyat oyunlarında kadının aktif katılımı ve konumuyla ilgili uzun yıllar sürecek olan tartışmaları başlatmıştır (Aybek ve Yıldız, 2016:59). Coubertin sporda kadının varlığına ilişkin yaptığı çeşitli konuşmalarda, "kadınların rolü, erkeklerin galibiyetini takdir etmektir", "kadın sporları, doğanın kurallarına aykırıdır", "Olimpiyat oyunları erkeklere ayrılmalı ve kadın sporcuların görünüşlerinin korkutucu olduğu düşüncesi vurgulanmalıdır" gibi ifadelerde bulunmuştur. Spor alanlarında kadınlara yönelik yapılan ayrımcılıkların temelini atmıştır. Coubertin'in görüşlerinde yıllar geçse de büyük farklar olmamış hatta bu konuşmalarının üzerinden otuz yıl geçtiğinde bile hala ısrarla kadınların halk karşılaşmalarına katılmaması gerektiğini ve toplum içinde spor yapmasının uygun olmadığını ısrarla savunmuştur. Coubertin'in kadınların spor yapmasına yönelik bu düşünceleri ve yaydığı etkiyi değiştirmek çok uzun yıllar almıştır. Öyle ki uluslararası olimpiyat komitesi, ilk kadın üyesini 1981 yılında ancak alabilmiştir (Özbey, Güzel, 2011:5).

Baron Pierre De Coubertin, katıldığı bir radyo programında olimpiizm felsefesini dayanaklarını açıklamıştır. Coubertin'in olimpiyatların anlamını ve bu etkinlikte

kadının konumunu açıkladığı konuşması, o günlerden günümüze uzanan spora kadının katılımı ile ilgili ciddi tartışmalarında temel kaynaklarından olmuştur. Coubertin, olimpiyatlara kadınların katılmasını istememiş ve onların yarışma sporlarında izleyici konumunda olmasına yönelik bir tutum sergilemiştir. Öyle ki” gerçek olimpik kahramanı yetişkin erkek birey olarak tanımlamıştır” (Aybek ve Yıldırım, 2016:59).

Coubertin aristokrat bir aile içinde dünyaya gelen ve milliyetçi duyguları baskın olan biridir. Kadınların hassas ve kırılgan bir yapıda olduğunu düşünen Coubertin, aile içerisinde erkeğin otoritesinin sarsılmaması gerektiğini düşünmüş ve kadının spora katılmasının toplumsal anlamda bir çöküşe neden olabileceğini savunmuştur. Coubertin her ne kadar kadınların spora katılımına karşı olmuşsa da kadınlar 1900 yılında düzenlenen Paris Olimpiyatları’na golf ve tenis branşlarından katılmış ve birinci olmuşlardır. Olimpiyatlara katılan kadın sporcu sayısı toplam sporcu katılımının yüzde biri bile değildir. 1910 yılında Lüksemburg’da yapılan toplantı sonucunda kadınların yüzmede üç dalda katılımına karar verilmiştir. Kadınların olimpiizm faaliyetlerinde yer alabilmek için verdikleri zorlu mücadeleler sonrasında Fransız Alice Milliat, 1917’de “Kadın Kulüpleri Fransa Federasyonu” nu (French Federation of Women’s Clubs) kurmuş daha sonra ise 1921’de ilk ‘Kadınlar Olimpiyatı’ nı Monaco’da düzenleyerek Uluslararası Kadınlar Spor Federasyonu’nu kurmuştur. 20 Nisan 1922 yılında Paris’te ilk Kadınlar Dünya Oyunları yapılmıştır. Verilen çabalar sonucunda ve atletizm alanında kadınları kontrol altına alabilmek adına UKSF ve Uluslararası Atletizm Federasyonu arasında bir anlaşma yapıldı ve bu anlaşmaya göre kadınlar olimpiyatlara atletizm alanında katılabilirler. Coubertine’e rağmen sporcu kadınların çabasıyla kadınların spora katılımlarında artış yaşanmıştır (Memiş ve Yıldırım, 2011:20).

Kadınların birçok problem yaşadığı Viktorya dönemi İngiltere’inde kadınlar hangi sınıftan olursa olsun büyük kısıtlamalar yaşamış, kamusal alanda yer alma mücadelesi sürdürmüştür (Çetin, 2016). Bu dönem kadının spor alanlarında var olma çabası gösterdiği ve eşit haklar kazanmak için mücadele verdiği bir dönemdir. Kadın iyi bir eş ve annelik vasfıyla yüceltilmiştir. Kadın ve erkek arasındaki sınırlar keskin bir çizgiyle belirlenerek iş bölümleri tamamen ayrılmıştır. Annelik ve eş rolleri kadına koşulsuz, sorgusuz dayatılsa da sanayi devriminden sonra yaşanan gelişmeler

kadını ev dışı alana çıkarmış ve böylelikle kadınların da dâhil olabildiği alanlar çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Kadının özel alandan çıkmaya başlamasıyla spor alanlarında var olmaya başlamasına ve spora katılımlarına izin verilmeye başlanmıştır. Kadın bedeniyle ilgili inanışlardan ötürü kadını spordan uzak tutan anlayış yerini kadınların hangi spor dallarında ne düzeyde ve derecede katılabileceğinin sınırları üzerine tartışmaya bırakmıştır. Anneliğin kutsal sayılması ve kadının rahimden ibaret bir fizyolojide düşünülmesi gereğince kadınlar, üremelerine zarar verecek olan fiziksel güç ve dayanıklılık gerektiren sporlardan uzak tutulmuştur. Bu dönemde spora katılımda kadınlar için ilerleme yaşandıysa da kadının sporcu olarak kabul edilebilmesi için kadın kimliğinden, annelik ve eş rollerinden uzaklaşmaması ve bunu koruması gerekmektedir. Kadın bedenini güçlendirme anlayışı zamanla ortaya çıkmışsa da bunun nedeni sportif etkinliklere daha iyi katılabilmekten ziyade doğuma hazırlık ve annelik rolünü korumak olmuştur. Kadınların bedenlerini güçlendirebilecekleri, fiziksel mücadele etmeden, nezaket sınırları içerisinde, erkeklerle yarışmadan ve kadınsı görünümelerini kaybetmeden yapabilecekleri en uygun spor branşı olarak ise yüzme görülmüştür. Haftanın belli gün ve saatlerinde hareketi kısıtlayan elbiseyi andıran kıyafetlerle kadınların yüzmesine izin verilmiştir. Viktorya dönemi İngiltere'si bu anlamda çeşitli kısıtlama ve zorluklara kadınların spor alanlarında var olma mücadelesinin yaşandığı bir dönem olmuştur (Taşdelen ve Koca, 2016:78-91).

Modernleşmekte olan Türkiye, sosyolojik anlamda heterojen bir yapı göstermektedir. Modernleşme süreci içerisinde batıdan doğuya, kentlerden kırsala doğru azalan modern öğelerden bahsetmek mümkündür. Bu çok geniş ve renkli yelpaze kadın söz konusu olduğunda daha da dikkat çekici olmaktadır. Türkiye'de kadınlar da yaşadıkları yerleşim yeri, dini inançlar ve politik yönelimler açısından farklılaşmaktadırlar. Anayasal yapıyla birlikte kadınlara birçok hak tanınmış olsa da bunun toplumun bütününe eşit oranda yansıtıldığını söylemek oldukça güçtür. Örneğin kırsal alanda yaşayan bir kadınla küçük kent ve üst sınıf kentli kadın arasında birçok farklılık bulunmakta ve bu farklılık spora da yansımaktadır (Amman, 2005:62).

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türk toplumunda da spor daha çok erkek egemen bir alan olarak gelişmiştir. Bazı İslam ülkelerinde ise kadın neredeyse spor alanlarından

soyutlanmıştır. Özellikle dinin getirdiği kurallar ve töre olgusundan yola çıkarak oluşturulmuş dayatmalar kadınların spor yapmasının önündeki kısıtlamalardan biri olmuştur. Kültürel anlamda kadınların açık giyinmesinin (şort vb. kıyafetler) ayıp karşılandığı toplumlarda sporun kadınlar açısından gelişimi oldukça zorlaşmaktadır. Türk toplumuna bakıldığında halen birçok bölgede özellikle ufak kız çocuklarının başlarını kapaması konusunda aileler tarafından oluşturulan baskılar söz konusudur. Bu düşünce yapıları sporun gelişimini ne kadar desteklemektedir? Kız çocuklarının ve kadınların spor alanlarında daha çok yer alması toplumun birçok açıdan gelişmesiyle paralel olan bir durumdur (Tezcan, 1967:16). İslamiyet sağlığa önem veren bir din olmakla birlikte peygamberlerin Müslümanları okçuluk, binicilik ve yüzme gibi spor dallarına yönlendirdiği de bilinmektedir. Fakat dinin kadınların el, yüz ve ayak haricinde tüm vücutlarını örtmesi isteği, özellikle Ortodoks Müslüman ailelerin spor giysilerine iyi yönde bakmamalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda ilk bakışta sporda dinin bir engel teşkil etmediği düşünülse de engelleyici etkisi göz ardı edilemez durumdadır. Ülkenin çeşitli bölgelerinde ve çeşitli toplumsal sınıflarda dinin yorumlanışı farklı olduğu için Türkiye’de spora katılım oranlarının değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür (Amman, 2005:65).

1.6.Sporda Toplumsal Cinsiyet Ve Beden

1980’li yıllardan itibaren beden konusu sosyolojinin önemli tartışmalarından biri olmuştur. Beden, fizyolojik açıklamaların dışında sosyal yapılandırma bağlamında düşünülmektedir. Böylelikle sosyal aktörü ele alırken etten kemikten, cisimleşmiş bir alan ortaya çıkmıştır. Kapitalist toplumlarda beden bir tüketim alanı olarak görülmüştür. Eğlence, spor, yeme, içme gibi birçok alanda üretilen tüketim materyalleri beden üzerinden hesaplanmakta ve tüketim ürünlerinin birçoğu bedene hitap etmektedir. Spor alanlarındaki gelişmeler bedenin görünüşteki gücünü, şekillenmesini dolayısıyla bedeni daha çok sergi alanı haline getirmiştir. Kişilerin medya aracılığıyla zihinlerinde birçok imaj oluşturulmuş bu imajlar neticesinde bireyler bir yerden sonra gerçek ve düş arasında ayrı bir atmosfer yaşamaya başlamıştır. Bu imajlarla tüketim toplumunda bedeni merkezi koyarak ideal olana kişileri yönlendiren hedefler belirlenmiştir (Tiryaki, 2014:218-237).

Sıradan gibi görünen birçok gündelik yaşam pratiğimiz aslında ideolojik olarak yapılandırmaya dayanmaktadır. Bu bağlamda kültürel, ekonomik ve politik anlamda toplumun içerisinde bedene ilişkin müdahalelerin çok farklı boyutlarda olduğunu söylemek mümkündür. Endüstri ve gelir kaynağı olarak görülen beden; denetlenebilir, sınırlandırılabilir ve itaat veya isyanın sembolü haline getirilebilmektedir. Bu bağlamda beden iktidarların üzerinde somutlaştığı mekanlar olarak ele alınmaktadır (Bilgin, 2016:1).

Sosyal bir alan olarak spor, cinsiyetlendirilmiş ve bedenselleştirilmiş bir alandır. Toplumsal cinsiyet rolleri de spor alanlarında yeniden üretilmektedir. Spor kimlikler açısından birçok olasılık ve özgürlük sunarken aynı zamanda kimlikler üzerinde bir baskı oluşturur. Spor bedenselleşmiş benliklerin aynı zamanda fiziki olarak hareket ettikleri bir alandır. Beden, spor alanını koşarken, zıplarken, top oynarken hem yaşar hem de yaşatır. Sportif etkinliklerde kişilerin bedenlerinin görünümü ve işlevselliği önemlidir; bedenler ölçülür ve derecelendirilir ve spor dalının gerektirdiği şekilde ona özgü olarak giyinilir. Sporcu bedenine dışarıdan yapılan müdahaleler, bedeni kültürel alandan dışlarken fiziksel olarak nesneleştirir. Fiziksel mükemmeli aramak adına sporcularda birçok tehditle karşılaşarak bedenlerine yabancılaşırlar. Buna örnek olarak erkeklerin daha kaslı bir vücut ve ideal erkek bedenine ulaşabilmek için besin desteğine başvurması verilebilir. Bu durum bazı zamanlarda ciddi hastalıklara yol açabileceği gibi ölümle de sonuçlanabilmektedir. Kadınlar da ise bu gibi problemler daha ince bir beden ve estetik duruş için diyet ilaçları kullanma, yeme bozuklukları, aşırı zorlayıcı egzersizler olarak görülmektedir (Koca, 2010:19-33). Doğanın bir parçası olan bedenin fiziksel açıdan gelişimi, kültürün parçası olarak ele alındığında tüketim kültürüne hizmet etmeye başlar. Bu bağlamda kaslılık ve zayıf olma gibi estetik unsurlar önemli hale gelir. Kültür bu unsurlara değer atfederken bunun dışında kalan alternatifleri düzen dışı kabul eder. Bu açıdan tüketim kültürünün biçtiği değerler bedene yansıtılarak kitle iletişim araçları ile beden yönetimi ve biçimlendirilmesi konusunda bir algı yaratılmaktadır (Tiryaki, 2014:221).

Tarihsel açıdan ele alındığında kadına ve kadın bedenine olan bakış açısının kırılma noktası avcı toplayıcı yapıdan tarımsal ekonomiye geçiş olarak nitelendirilebilir. Kadının daha çok özel alanda konumlanması erkeğin tarımsal alandaki gücünü

ortaya çıkaran fiziksel üstünlüğüne dayandırılır. Bu temelden günümüze kadın bedeni eril iktidar tarafından devamlı bir tahakküm ve kontrol altında kalarak özgürlükleri sınırlandırılmıştır (Karakaya ve Cihan, 2017:6).

Beden bağlamında toplumsal anlamda yaratılan birçok sorun mevcuttur. Bu sorunlardan en önemlisi de kadın bedenine sahip olmaktır. Kadın bu anlamda tarihsel açıdan da birçok alanda tahakküm altına alınmıştır. Kadın bedeni biyolojik açıdan çocuk doğurmayı mümkün kılar ve anatomik farklılıklardan kaynaklı olarak erkek bedeninden ayrılır. Bu durumda kadının ve erkeğin sosyalleşmesi farklılaşır. Feodal toplumda çocuk bakımı ve ev işlerinde konumlanan kadın bedeni, sanayi devrimi ve kapitalist düzenle birlikte hem ev hem de iş yaşantısıyla mücadele sürdürmüştür (Öztürk, 2012:81-83). Toplumsal cinsiyet ekseninde oluşturulan roller gereği erkeklik mantık, güç, rekabet gibi kavramlarla düşünülmüş bunun karşısında kadınlık ise güzellik, estetik, naiflik kavramlarıyla özdeşleştirilmiştir. Cinsiyet bağlamında inşa edilmiş olan bu kavramlar etrafında kadınlık ve erkeklik tanımlanmakta spor alanlarında üstün fiziksel performans gerektiren spor branşları erkeklikle ilişkilendirilmektedir. Kadınsı kabul edilen alanlar daha çok rekreatif alanlar olmakla birlikte bedenin formda kalması ve estetik açıdan güzel görünmesi ile ilgilidir (Durur, 2017:3).

Sporcu bedeni, erkek beden sermayesi olan saldırgan olma, rekabet, güçlülük ve kaslı olma üzerinden tanımlanmaktadır. Kadın bedeninin, spor alanlarında bu özelliklere erkeklere oranla daha az sahip olduğu düşünülmektedir ve bu nedenle kadın bedeni, alanın değerli kabul edilen bu özellikleri içermemesinden ötürü sorunlu bir beden olarak kabul edilmektedir. Tanımlanan değerlerin dışında kalan kadın sporcular ise bu anlamda büyük çelişkiler yaşamaktadırlar. Özellikle kadın yüzücü ve atletler bir yandan kaslı olmanın sporda performanslarını arttırdıkları için gerekli olduğunu savunurken diğer yandan yoğun kas oranına sahip olmaktan kaçınmaktadırlar. Bunun sebebi ise fazla kaslı olmanın erkeksi ve lezbiyen görünümü güçlendirmiş olması ve bu şekilde etiketlenmek istememeleridir. Erkek egemen bir alanda var olma mücadelesi veren kadınlar bu şekilde etiketlenmemek adına daha kadınsı görünebilmek için ekstra çaba sarf etmek zorunda kalmışlardır. Örneğin spor dalı olarak boks ile uğraşan kadınlar ringin dışında, sosyal hayatlarında

boksör kimliklerini daha fazla süslenerek gizlemeye çalışmaktadır (Koca, 2016:28-29).

1.6.1.Pierre Bourdieu Düşüncesinde Beden

Fransız sosyolog Pierre Bourdieu toplumsal alana içkin beden kavramını ilk ele alan isimlerden birisidir. Beden Bourdieu sosyolojisinde beden; cinsiyet ayrımları, farklı beğeni yargıları, habitus ve simgesel şiddet gibi kriterler bağlamında ele alınmıştır (Köse, 2016:175). Bourdieu, erkek ve kadın kategorileri arasındaki farklılığın çeşitli zıtlıklar temelinde kurulduğunu söyler. Cinsiyetler ile cinsel olan ve olmayan eylemler arasındaki dağılım; inmek-çıkma, katı-sıvı vb. gibi analogiler içeren karşıtlıklar ile ayrılır. Bu doğrultuda kadın ve erkek arasındaki cinsiyet ayrımı akıl-beden, kültür-doğa alanından kaynaklanan eşitsizlik alanı olarak ortaya çıkmıştır. Sosyal dünya bedenleri cinsiyetlere göre ayırarak kadın ve erkek bedenlerinin sembolik anlamlarını da kurgulamıştır. Sosyal hayatın için de ayırım yapmak için beden bir araç olarak görülmektedir. Kadın ve erkek cinsiyetleri arasında ki ayırım doğal olan ve normal olanın birbirinden ayrılması gibi toplumsal hayattaki ayrımlarda kendini gösterir. Bu bağlamda doğal olan kadın normal olan erkektir. Kadının çalışma hayatında aynı işi yapan erkeklerden daha düşük maaş alması, ev işlerinden ve çocuk yetiştirmekten sorumlu olması biyolojik anlamda yaşanan cinsiyet ayrımcılıklarından kaynaklanan ayrımlardır. Bourdieu'ya göre ev kadınları kocasının ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için bedenleriyle araçsal bir ilişki kurarak bedenlerini hanenin ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına kurban ederler (Öztürk, 2016:175-195).Bu bağlamda fiziksel aktivitelere ve sportif etkinliklere ya zaman ayıramamakta ya da çok az zaman ayırabilmektedirler. Kadının toplumdaki anne, eş gibi üstlendiği roller onun bu etkinliklerden sınırlı yararlanabilmesine neden olmaktadır (Yılmaz ve Ulaş, 2016:113)

Bourdieu'ya göre toplumsal dünya bedeni cinsiyetlendirilmiş bir gerçeklik alanına göre inşa etmektedir (Bourdieu: 2015:22). Bu doğrultuda beden, toplumsal değerlerin taşıyıcısı olmakla birlikte toplumsal hayattaki ayrımcılıkların ve eşitsizliklerin sürdürülmesi ile de yakından ilgilidir (Tekin, 2013:85). Beden eril tahakküm uygulamalarını maddi olarak kendinde gösterir. Toplumsal olan aynı zamanda bedene içkindir.

Bourdieu'ya göre kadın bedeni güçten düşürülerek tahakküm uygulamalarının bir ürünü haline gelmiştir. Kültürel tüketimin maddi kaynaklarını ise Bourdieu, toplumsal ilişkilerin bedenlere yansımış ve bunun sonucunda ortaya çıkmış olan beğeni ve eylem şemalarında görür. Bu görüş Bourdieu'nun "habitus" adını verdiği şeydir (Köse, 2016:173-199). Bourdieu habitus kavramını öznelere yönlendiren bir mekanizma gibi görür. Bu anlamda habitusun işleyişi faillerin davranışlarını yapılaştıran ve organize eden biçimde ilerler. Habitus toplumsal olanın içselleşmesi şeklinde belirir ve nesnel yapıları tekrar üretir. Toplumsal deneyimlerimizin bir sonucu olan habitus, aynı zamanda bilişsel bir mekanizma olarak işler ve zihnimizde var olan dil ve etnisite gibi eğilimlerimizi de ifade eder. Habitus kişilerin geçmiş tecrübeleriyle hareket eder ve buna dayalı çeşitli yollar üreterek kişilerin eylemlerine içsel eğilimler kazandırır. Kişilerin beklentileri yönünde oluşan eğilimler farklılık gösterir. Örneğin bir doktor geçmiş yapısal durumu gereği ve gelecekte karşılaşılabileceği durumların ne olabileceğini tahmin açısından, işçiye göre daha iyi beklentilere sahip olur. Bu durum çeşitli durumlara göre farklı stratejiler üreten habitus kavramı ile ilgilidir. Habitus, toplumsal alanlardaki eylemlerimizin karşılaştığımız durumlara göre uygun tepkiler verebilmesidir. Habitus bireysel kararlarımız ve tecrübelerimiz ile değerlerimiz arasındaki ilişkiyi ifade eden bir kavramdır. Bu çeşitlilik gösteren öznel durumlar toplumsal eşitsizliğin analizinde merkezi bir önem taşır. Distinction ("Ayrım") adlı eserinde "beğeni" de ki sınıfsal farklılıkları kişilerin sınıf konumlarından kaynaklı bireysel farklılıklarının bir göstergesi olarak ele alır. Buna göre, seçkinlik ve itibar arayışının odak noktası bireylerin kendi bedenleridir. Beğeni farklı sınıfların zihinlerinde var olan beden tasarımı belirlemektedir. Beğeni kavramından hareketle işçi sınıfı ve üst sınıf arasındaki yaşam şeklinde var olan farklılıklar çözümlenebilir. İşçi sınıfı eylemlerinde seçim yaparken bedenin araçsal önemi üzerinde durur. Örneğin ayrıcalıklı üst sınıflar golf ve benzeri gibi saygınlık içeren sporlarla uğraşırken orta sınıf uzun ve sağlıklı yaşam için jimnastik işçi sınıfı ise kas güçlendirmeye dayalı sporlara yönelirler (Palabıyık, 2011:121-141).

Bourdieu'ya göre, yaşam tarzının yansıması olarak zevkler, beğeniler ve yönelimler, bireyler farklı sınıflardan geldiği için değişkenlik göstermektedir. Bu doğrultuda sportif etkinlikleri de sınıf temelli olarak ele almak mümkündür. Farklı yaşam

tarzları ve yönelimler kişilerin özgür irade ve seçimlerinden ziyade habituslarının ürünüdür. Aynı sosyal sınıfsal alt yapıda olan bireyler, benimsenmiş açıklayıcı şemalar olarak benzer habituslar oluşturmaya meyillidirler. Bu anlamda benzer yaşam tarzları ve sportif faaliyetler içerisinde bulunurlar. Bu noktada bazı spor dalları belirli toplumsal sınıflara ait gibi algılanmaktadır. Ekonomik sermayesi yüksek olanlar tenis, golf, kayak gibi spor alanlarında daha fazla faaliyet gösterirler. Kültürel sermayesi olanlar satranç veya dağ yürüyüşüne yönelirken kültürel sermayesi düşük olanlar maç izlemeye veya futbol oynamaya yönelirler. Kültürel ve ekonomik sermayenin varlığı spora katılımı belirlemektedir (Kaplan, Akkaya, 2013: 145-146).

Bu açıdan sınıfsal anlamda farklı habituslara sahip olan kişilerin seçtiği ve yöneldiği spor dalları da farklılık içerecektir. Elitlerin ilgi duyduğu spor alanları ile alt ve orta sınıfın ilgi duyduğu spor alanları birbirinden farklıdır. Örneğin üst sınıfa mensup birinin sınıfının ona verdiği içselleştirilmiş eğilimler gereği güreş, boks, futbol, atletizm gibi sporları yapması beklenmez çünkü bu alanlar daha düşük sosyal tabakaların ilgi alanlarında görülür, konumu ve sınıfsal yapısı gereği kayak, golf, eskrim gibi spor dallarına yönelmesi beklenir. Bedenin yeniden şekillendirilmesi bağlamında açılan spor salonları bile mahalle aralarındaki dövüş salonlarından lüks yerlerde aidentlerini döviz üzerinden alan spor salonlarına kadar farklı gelir gruplarına yönelik çeşitlilik gösterir. Spor alanlarında ki bu sınıfsal temelli ayrışma cinsiyet ekseninde yaşanan ayrışmalarda da ortaya çıkar. Eğitim ve gelir seviyesi yüksek olan üst sınıfta yer alan kadınların alt gelir grubuna oranla spor yapma olasılığı daha yüksektir (Talimciler, 2015:62).

Bourdieu'ya göre sosyal alan aynı zamanda oyunun oynandığı yerlerdir. Oyuncuların alanda oyunu oynamaları onu oynanmaya değer görmeleri ve ondan bir çıkar elde etmelerine gerekli kılar. Oyuncular oyunda belli kartlar kullanırlar. Bu kartlar *sermaye* olarak adlandırılır. Ekonomik sermaye maddi anlamda sahip olduğumuz kaynaklardır; kültürel sermaye eğitim ile edinilen kültür kodlarıdır; sosyal sermaye ise ilişkiler aracılığıyla kurulan ağlardan oluşur. Oyuncular bu sahip oldukları kartlarla oyuna dâhil olurlar. Oyunda oyuncular ne kadar çok sermaye toplamışsa oyundaki konumları da o kadar iyileştirilir. Bu sermaye tipleri spor alanlarındaki toplumsal hiyerarşide eyleyicilerin sosyal konumlarını belirler. Spor alanlarında

farklı konumlar bulunmakla beraber (antrenör, yönetici, izleyici vb.) alanın en önemli unsurunu sporcular ve bu bağlamda sporcu bedeni oluşturduğu için birincil önemli sermaye tipi beden sermayesidir. Beden sermayesini Bourdieu, kültürel sermayenin bedenselleşmiş hali olarak ele alır. Kas, kuvvet, beceri gibi bedenin sahip olduğu özellikler ideal hegemonik erkekliğe dair simgesel önem taşımaktadır. Örneğin vücut geliştirme alanı erkek beden sermayesinin değerli gördüğü ve alanda konumlanmaya aracılık eden bir sosyal alandır. Bu alanın sermayesini hegemonik ve cinsiyetlendirilmiş erkek bedenidir. Erkekler bu alana sosyal ve sembolik sermaye elde etmek için katılmaktadır. Vücut geliştirme alanında hâkim olan doksalar, iri vücutlu olma beslenmenin ve protein alımının önemi üzerine geliştirilmiştir (Koca, 2016:21-24).

Canan Koca, Esra Emir ve Mustafa Ş. Karaçam'ın kadın boksörlerin boks alanındaki deneyimleri üzerinde yaptıkları araştırma da alanın erkeklikle özdeşleşmiş, cinsiyetlendirilmiş bir alan olduğu görülmüş ve kadın boksörler söylemler aracılığıyla ötekileştirilmiştir. Araştırma sonucunda kadınların, boksörlerinde boksörlüğü erkeklikle ilişkilendirmesi geçmişten gelen habituslarından uzaklaşmadıklarını göstermektedir. Boks alanında kadınlar yeterince sermaye sahibi olmadıkları için bir tehdit oluşturmamakta alanın ötekisi olarak tanımlanmaktadır (Emir, Karaçam, Koca, 2015:151).

1.6.2.Michel Foucault'nun Beden ve İktidar İlişkisi

Foucault iktidar kavramını tanımlarken geleneksel iktidar kavramı algısının dışında çok daha karmaşık bir yapı ortaya koymuştur. Foucault genel anlamda hükümet ve devlet merkezinde ele alınan iktidar kavramını, bireylerin yaşamlarını etkileyen mikroiktidar biçimlerini inceleyerek ele almış ve iktidarın beden üzerindeki cisimleşmesini sorgulamıştır (Spahiu, 2002:19). Foucault' a göre iktidar tek bir yapıda veya sınıfta düşünülmemelidir. İktidar karmaşık, dinamik bir sistemdir ve toplumsal ağların bütününe yayılmıştır. İktidarın işleyişi de beden ve özneyi doğrudan etkilemiştir (Kalan, 2014:140-162). İktidar ilişkileri bağlamında beden dışlanan bir varlık olarak görmezden gelinmiş ve tarihsel süreç içinde kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Özneyi disipline etme amacıyla iktidar kendi söylemine uyan

yeni özneler yaratmıştır. Bu yeni özneler zorlama ile değil empoze yoluyla yaratılmış ve toplumsal ağların tümüne yayılmıştır (Erdoğan, 2014b:7).

Foucault 'nın söylem iktidar ilişkisi açısından görüşleri bedene cinsiyetlendirilmiş bir anlam katmıştır (Koca, 2016:25). Ötekileştirilmiş bedenler üzerine yoğunlaşan Foucault iktidarın öteki bedenler üzerinde yıkıcı konumuna ilişkin biyo-politika kavramını ele almıştır. Biyopolitika kavramı bedeni iktidarın denetiminde işlev kazanan nesnel bir alan olarak ele almıştır. Foucault' a göre bu iktidar biçimi "öteki" ne yönelik farklı algılar türetmiştir. Bu bağlamda *ötekine* yönelik açıklamalar anormali açıklayan şeylerle eş değer görülmüştür. Burada öteki öncelikle ötekinin bedenidir ve bu beden devamlı tahakküm altında tutulur. İnsan bedeni tarih boyunca eğitim ve çalışma yoluyla disipline edilerek bedene bir duruş kazandırmak istenmiştir. *Hapishanenin Doğuşu* adlı eserinde Foucault, insan bedeninin daha çocuk yaşlardan başlayarak eğitim ve çalışma yoluyla düzene sokulmasından ve biçimlendirilmesinden bahsetmiştir. Buna göre, toplum tarih boyunca bedeni bütün yönleriyle disiplin altına almaya çalışmıştır. Disipline alınan beden özellikle kadın bedeni olarak ele alındığında öteki olarak konumlanmış ve erkek egemenliği tarafından denetim halinde tutulmuştur. Öteki bedenler üzerinde uygulanan gözle görünmez bir şiddet söz konusudur. Foucault 'ya göre kadın kendisini bir özne olarak var ederken erkeğin beğenisini ve konumunu model alarak kendi alanına taşımaktadır. Dışsal güç tarafından kendi bedeni üzerine biçilen kaderi içselleştirmektedir. Kadını erkekten birçok açıdan değersiz ve aşağıda gören politikalar her yerde olduğu gibi spor alanlarında da görülmektedir. Kadın bedeni her zaman erkeğin tam karşısı olarak güç ve rasyonel alandan uzak yerlerde konumlanmıştır (Köse, 2011:79-80).

Foucault' un biyopolitika kavramı bağlamında düşünüldüğünde sağlık, spor ve moda tüketimlerinin devamlılığı için bedeni denetim altında tutan ve beden odaklı olan birçok söylem türetilmiştir. Bu bedenle ilgili olan söylemler medya üzerinden ve kitle iletişim araçları aracılığıyla bize ulaşmaktadır. Özellikle güzelliği ve modayı konu edinen dergiler modanın sadece kıyafetlerle ilgili olmadığını beden formunun ve duruşunun nasıl olması gerektiğine yönelik de önemli mesajlar taşırlar. Tüketim ekonomisinin hedefleri yönünde de kişiler vücudu şekillendirmek, formda olmak, sağlıklı ve ince olmak adına bedenlerini disipline edebilmek için çaba harcarlar.

Foucault' ya göre biyopolitika bir normalizasyon toplumu oluşturur. Oluşturduğu normlar da ilişkiler ağıyla topluma yayılarak işselleştirilir (Kalan, 2014:140-150).

Foucault'nun ele aldığı yeni iktidar sũrecinde, beden, disipline ve dũzene sokulur. Dũzene uyumu sağlanan beden ancak artık normalleşmiş bir beden olarak kabul edilir. Bũylece, bedeninin disipline edilmesini ȃnemli bir hedef olarak gȃren spor, beden sağlığını vurgular ve sağlığa hegemonik bir karakter atfetmiş olur. Sağlıklı olanın olmayan karşısında bir ũstũnlũđũ bulunur. Toplumsal cinsiyet ilişkileri iãerisinde ise erkeğin kadına karşı ũstũnlũđũ dũřũnũldũđũnde, normal-anormal karşıtlığında erkeklik olgusunun kadınlığa karşı hegemonyası artmaktadır (Durur, 2017:2).

Beden ve tũketim ilişkileri iãerisinde kadın iãin biãilen imaj fiziksel olarak zayıf, gũzel ve formda olacak şekilde tasarlanmıştır (Tiryaki, 2014:219). Jean Baudrillard, beden ve tũketim ilişkileri iãerisinde bedenın belirli objeler aracılığıyla yeniden keşfedildiğinden bahseder. Kadın kendi bedeninin yeniden keşfi iãin moda, spor gibi keşşitli nesneleri araã edinir ve aslında bedenın kendisi işlevsel bir nesne haline gelir. Medya aracılığıyla bedenın nesneleştirilmesi daha da gũçlenir. Ȗzellikle reklamlar aracılığıyla bedenler gũzel olana ȃzendirilir ve nesnelere sahip olarak bedenlerin bu doğrultuda dũzenlenerek normlara uygun hale gelmesi beklenir. Kişiler bu noktada sũrekli kendi bedenlerini ideal ve istenilen normlara uydurmak iãin ãaba sarf ederek fitness merkezlerinde istenilen formlara ulaşmaya ãalıřırlar (Kunak, 2012). Zayıf ve ideal kadın vũcudu tũketim kũltũrũnde kitle iletişim araãlarıyla tanımlanarak sunulmaktadır. Hatta ȃyle ki 90-60-90 kadın bedeni ȃlãũleri neredeyse bir norm haline gelir. Ȗzellikle modern toplumlarda bedenın bu şekilde tasarı olarak değerlendirilmesi sũrekli bir beden iãin ãabalama durumunu ortaya ãıkarır. Bu standardize edilmiş beden ȃlãũlerine sahip olamamak ise toplumsal hayatın hemen her alanında eksiklik, ȃtekileřtirme ve beğerilmeme olarak ortaya ãıkarılır (Bilgin, 2015:309-329).

İktidarın beden ũzerindeki kontrolũ bedenın toplumsal anlamını sorgulamayı gerektirmiştir. İktidar ve erkek egemen toplum kadın bedeni ũzerinden yeniden inşa edilerek varlığını sũrdũrũrken bir yandan da kadın bedeni ũzerinden normlar oluşturmuştur. Foucault' ya gȃre toplumsal yaşamın tũm alanlarında hâkim olan denetleme mekanizması gũzellik ve beğerilme arzusunu ȃnemli değerler olarak gȃz

önüne sermektedir. Dış görünüşe biçilen değer erkeklere oranla kadınları daha fazla görsel özne haline getirerek kamusal alanda görünür olmanın kadınlar için bir koşulu haline gelmiştir (Karakaya, Cihan, 2017:6). Toplumun yarattığı kültürel değerleri kitle iletişim araçları tüketim ürünleri üzerinden sunar. Spor programları da kişileri bu bağlamda bilgilendirir. Spor alanlarındaki kültürel normlar izleyicilere sunularak toplumsal anlamda bir öğrenme gerçekleştirilir (Bulgu, 1997:28).

1.7. Spor Alanlarında Kadının İkincil Konumu

Kadın ve erkekler tarih boyunca kültürel ve biyolojik olarak birçok rol farklılıkları yaşamışlardır. Bu farklılıklar doğal rollerin ötesinde hiyerarşik bir konuma tabi kılınmıştır. Kadın birçok alanda olduğu gibi spor alanlarında da erkek kontrolü dahilinde toplumsal yapının içerisinde yer alabilmiştir. Kadınlar spora katılım için uzun uğraşlar vermekle beraber ona “doğru” olarak katılabilmek için de çabalamaktadır. Toplum tarafında belirlenen ve yeniden üretilen kadınsı ve erkeksi kişilik özellikleri ve buna bağlı oluşan davranış biçimleri spor alanlarına da yansımıştır. Bu bağlamda spor görece erkeksi bir alan olarak gelişmekte ve kadınlar bu alanlarda erkeklerden daha farklı ve özgül sorunlara maruz kalmaktadır. Spor kulüplerinde, bireysel spor alanlarında, elit ve yarışma sporlarında, kitlesel spor alanlarında birçok farklı problemler yaşanmaktadır. Spor medyasının kadın cinselliği üzerinden oluşturduğu söylemler, kadın sporcuların başarılarının medyada ne düzeyde yer aldığı, kadının spor alanlarında tacize maruz kalması gibi birçok sorun çözümsüz kalmıştır (Yaprak ve Amman, 2009:39-48).

Toplum içerisinde kadın duygusal ve fiziksel açıdan erkeğe göre zayıf görülmektedir. Sportif faaliyetler daha çok erkeklikle bağdaştırıldığı için kadının spor alanlarındaki konumu sınırlandırılmakta ve dezavantajlı hale getirilmektedir. Spor alanlarında yaşanan bu farklılıklar ve deneyimleri açıklamak için biyolojik farklılıklar yetersiz kalmaktadır. Toplum içerisinde sürekli yeniden üretilen cinsiyet rolleri bu farklılıkları daha çok görünür kıldığı gibi sürdürülmesine de fırsat sunmaktadır (Akkaya ve Kaplan, 2014).

Spor feminizmin de önemli bir yeri olan Ann Hall, sporun toplumsal cinsiyetten ayrı düşünülemeyeceğini ve eril hegemonyanın sürekliliğini besleyen bir alan olarak sporunda toplumsal, kültürel bir deneyim olarak ele alınıp incelenmesi gerekliliğini

savunur. Spor alanlarındaki toplumsal cinsiyet farklılıkları en temelde biyolojik farklılıklarla ele alınır. Kadın erkeğin karşısında ikincil ve öteki olarak konumlanmıştır. Bu konum, spor etkinliklerinin tanımlanışı ve algılanışıyla belirlenmiştir. Buna göre sportif etkinlikler başarı, hırs, fiziksel üstünlük ve yüksek performans ile tanımlanmış tanımın dışında kalanlar ise ikincilleştirilerek biyolojik farklılıklar normalleştirilmiştir. Kadın sporu cinsellik üzerinden belirlenirken erkek sporu atletik deneyimle bütünleştirilerek doğal kabul edilmiştir (Koca ve Bulgu, 2005:163-184). Bu görüş toplumda baskın kabul gören ataerkil yapının bir ürünüdür. Kadın ve erkek cinsiyet rollerinin benimsenmesi ve öğretilmesinde öncelikli olarak aile ve eğitim önemlidir. Birçok toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da bu durum benzerdir. Spor alanlarındaki toplumsallaşma süreci incelendiğinde aile içerisinde ebeveynler tarafından kız çocuklarına kadınsı özellikleri kaybetmeme ve bedeni koruma öğretilirken erkek çocuklarına ise spora katılım yönünde teşvik geldiği için erkeklere göre kızların spor deneyimleri daha az görülmektedir (Koca, 2006:84). Kız çocukları okullarda yapılan sportif etkinliklerde de birtakım bariyerlere takılmaktadır. Buna göre erkek cinsiyet rollerinin baskın olduğu spor dallarını (futbol, basketbol gibi.) tercih ettiklerinde normal karşılanmamakta “erkek Fatma” olarak etiketlenmektedirler (Kavasoglu ve Yaşar, 2016:118:132).

Spor alanlarında erkeklik ve kadınlıkla ilgili yarışma sporları önemli mesajlar veren bir alandır (Koca ve Bulgu, 2005:4). Kadın ve erkeklerin hangi spor dallarını tercih ettiği incelendiğinde; hız, güç, denge, rekabet gibi erkeksi olarak tanımlanan spor dalları (güreş, boks, futbol gibi.) erkek alanı olarak toplumda yaygınlık göstermektedir. Estetik ve kadınsı olarak atfedilen spor dalları (pilates, dans, jimnastik gibi) daha çok kadınlar için uygun görülmektedir. Bu durum toplumda oluşturulan algıların sonucu ortaya çıkmış, kadınlar sporda yer alsa bile erkeklerle eşit şartlarda olamamıştır (Yüksel, 2014:67-68). Kadınların aktif yaşamın tersine daha çok pasif yaşamla düşünülmesi ve ter yerine güzel kokması gerekliliği onu spor alanlarında da estetik olana yönlendirmiştir (Öztürk,1998:183).

Bireylerin spor dallarına yönelmesindeki yetenek, ilgi gibi temel belirleyicilerden en güçlüsü toplumsal cinsiyet kavramıdır. Birçok birey toplumsal cinsiyet rollerine uygun spor branşlarına yönelmektedir. Metheny (1965) spor sınıflamaları yaparak kadınsı ve erkeksi kategoriler belirlemiştir. Bu sınıflamalara göre estetik açıdan

bedeni zarif ve güzel gösteren buz pateni, kayak, tenis, yüzme ve yürüyüş gibi sporlar kadınlar için oldukça uygun görülürken, erkekler için ise şiddet ve güç gerektiren futbol, güreş, boks, halter gibi sporlar daha uygun görülmüştür. Tarihsel süreç içerisinde erkeksi görülen spor dallarına katılım artmışsa da takım oyunları içerisinde olan futbol gibi birçok branş hala erkeğe özgü görülmekte ve kadın sporcular bu alanlarda ikincil konumda olmaktadır (Kavasoğlu ve Yaşar, 2016:118-132). Takım oyunlarından biri olan futbol erkek egemen değerlerin benimsendiği ve erkekliğin yeniden inşa edildiği alanlardan biridir. Erkek egemenliğinin baskın olduğu bu alanda da kadınlar ikincilleştirilmiş konumdadırlar. Tarihsel açıdan spor alanlarında ki iktidar ilişkilerini anlamak için erkeklik olgusu anahtar bir kavramdır. Sporda güçlü-güçsüz, kadın-erkek gibi ikilikler inşa edilirken bir taraftan ikincil erkeklik ve hegemonik erkeklik tanımları belirginleşmektedir. Çeşitli araştırmalar sonucunda okulda erkek çocukların futbol aracılığıyla kendi fiziksel güçlerini keşfettikleri belirlenmiştir. Güçlü erkekler güçsüz erkekler üzerinde bir üstünlük kurarken, kızların futbolu bedensel güçsüzlüklerinden ötürü oynayamayacağını düşünmüştür. Spor alanlarında toplumsal cinsiyet futbol bağlamında olduğu gibi diğer birçok spor dalında da güçlülük üzerinden kurgulanmaktadır (Bulgu, 2012:207-219).

Spor yıllarca erkek egemen yapı içerisinde gelişme göstererek erkeklere özgü bir alan olarak anılmışsa da zamanla değişimler yaşanmıştır. Erkeksi olarak kabul edilen güç ve şiddet gibi öğeleri içerisinde barındıran halter, güreş, boks ve futbol gibi spor dallarında kadınlarda yer almaya başlamış kadınların bu sporlara katılım oranları artarak yarışmalara da katılabilmişlerdir. Bu bağlamda kadınlar yoğun aynı zamanda şiddetli antrenman yapmak zorunda kalmışlardır. Elit düzeyde spor yapan kadınlar üzerinde yapılan araştırmalarda erkeklerin daha yoğun düzeyde yaptıkları boks, halter, güreş gibi spor branşlarında kadınların erkeksi davranışlar gösterdiği belirtilmiştir (Baştuğ ve Kuru, 2009:537).

Spora kadınların erkeklere oranla daha az katılmasının nedenlerinden biri de kadınlara yüklenen görev ve sorumluluklardır. Ev işleri, çocuk bakımı ve çalışan kadınların iş temposu düşünüldüğünde sorumluluklarını yerine getirebilme açısından zaman problemi yaşamalarına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda din, aile, eş sınırlandırması ve toplum baskısı gibi belirleyicilerin de kadınların fiziksel

aktivitelere katılımını sınırlandığını göstermiştir. Birçok kadın spor alanlarına yalnız katılmayı tercih etmezken eş, arkadaş veya çocuklarıyla katılım göstermeyi tercih etmektedir. Krenichyn (2004)'ın şehir parkındaki kadın ve fiziksel aktivite konulu çalışmasında, kadınların bu alanlara eş veya aileyle katıldıklarında kendileri için daha güvenli bir ortamın sağlandığını düşündükleri bulgusuna ulaşmıştır (Yılmaz ve Ulaş,2016:114). Özellikle İslam ülkelerinde dinin spora katılımında etkisi bulunmaktadır. Spor tesislerinde kadınların yok denecek kadar az olmasında dinin kıyafet konusunda ki kısıtlamaları önemli engellerdendir. Bu bağlamda da spor etkinlikleri açısından farklı tutum ve söylemlerin oluşması ihtimaller dâhilindedir (Yüksel, 2014:681).

Toplumsal cinsiyet rollerinin üretilmesinde ve yeniden inşa edilmesinde önemli olan bir diğer nokta ise antrenörlerin sporculara karşı kullandığı dildir. Yapılan araştırmalar antrenörlerin kullandığı dilin toplumsal cinsiyeti meşrulaştırdığını göstermektedir. Örneğin sporda antrenörlerce durgun ve çekingen olan erkek oyunculara “kızlar” diye cümle kurulması ve kadınsılığın vurgulanması erkek egemenliğini ve gücünü hatırlatırken diğer yandan kadınların aşağılanmasını içermektedir (Yüksel, 2014:669).

1.8. Spor Medyasında Cinsiyet Temelli Söylem

1990'lı yıllarda spor gazetelerinin ve özel televizyon kanallarının yaygınlaşmaya başlaması sporun kitlelere ulaşması ve bir endüstri alanına dönüşmesi açısından önemlidir. Spor medyası da diğer alanlarda olduğu gibi toplumsal cinsiyet ilişkilerini daha belirgin hale getiren bir alan olarak gelişimini sürdürmüştür. Erkek egemen yapının sürdürülmesinde ve hegemonik ilişkilerin yeniden üretiminde spor medyasının rolü büyüktür. Spor medyası kadınlara pasif, edilgen ve ikincil konumda bir söylem içerisinde yer vermiştir (Durur, 2017:4).

Medya, toplumsal cinsiyete ilişkin algıları hem algılar hem de bu algıların yayılmasına ve güçlendirilmesine önemli katkılarda bulunur. Medya, spor tüketicilerine çeşitli platformlarda bilgi sağlamaktadır. Kadın sporcuların medyadaki kapsamı yaklaşık olarak % 5'i geçmemektedir ve bu nedenle merkezi iddia, medyanın kadınların son on yılda spordaki ilerlemesini yansıtmadığı yönündedir. Medya, ideolojik bir rol oynayarak toplumdaki cinsiyet durumunu ve aynı zamanda

cinsiyetle ilgili idealleri ve normları teşvik etmektedir. Medyanın feminist eleştirisi, ataerkil ideolojiyi ve eşitlik eksikliğine katkıda bulunan ve cinsiyetler arasında ayrımcılığı güçlendiren kadınların dışlanmasını meşrulaştırması ve teşvik etmesidir (Galily ve diğerleri, 2015:570).

Spor alanlarında olduğu gibi medya alanında da erkek egemenliği hüküm sürmektedir. Spor medyasında yer alan haberler daha çok erkek sporcularla ilgilidir. 1924-1992 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada orda yayınlanan Globe and Mail Gazetesi'nin yayınları incelenmiş araştırma sonucuna göre kadın sporcuların erkek sporculara göre medya içeriklerinde daha az yer aldığı saptanmıştır (Özsoy, 2008:203). Kadın sporcuların haberleri medyada erkek sporculara göre toplumsal cinsiyet ekseninde sunulmaktadır. Medyada kadın sporcuların anne, eş, kız, abla gibi zorunlu heteroseksüel kalıplarla sunulması, narin, duygusal gibi kadınlık vurguları yapılması, bebek gibi sıfatlar kullanarak kadınların daha çocuksulaştırılması gibi cinsiyet kalıp yargıları kullanılmaktadır (Arslan ve Koca, 2006:3).

Nitekim Elif Küçük Durur sporda cinsiyetçilik üzerine yaptığı araştırmada medya ve spor alanlarında erkek egemen yapı içerisinde kadın sporcuların toplumsal cinsiyet üzerinden baskılanarak başarılarının erkek sporculara göre değersizleştirdiğini belirtmiştir (Durur, 2017:3). Bir başka nitelikli makale Amman ve Yaprak'ın çalışmasıdır. Bu çalışma sonucu medya da kadının haber metinlerine yansıyan sunumu cinselliğin ön plana çıkarılması ve kadın sporcuların başarılarının erkek sporcularla eş değer verilmediği yönündedir (Yaprak ve Amman, 2009:39). Spor medyasının haberlere yansıttığı, kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet kalıplarını daha belirginleştiren ayrıştırıcı söylem kitlelere yayılmakta ve bu ayrımcılığı daha benimsenir hale getirmektedir (Büyükavşar, 2016:54).

Günümüzde kadınlar spora yoğun katılım göstermeye başlamışsa da spor medya hala yoğun bir erkek egemen alanlardan biridir. Kadın erkek ayrımcılığını net bir şekilde veren medya hegemonik erkekliğini sürekli yeniden üretmektedir. Televizyonda spor yorumcularının neredeyse birçoğunun erkek olması, kadın spor yazarlarının, muhabirlerinin sayısının azlığı, sporcu kadın haberlerinin erkek yorumcular tarafından ele alınması ve yorumların genellikle kadınların fiziksel görünüşüne veya anne, eş gibi sıfatlarına atıf yapması spor medyasının erkek egemen yapısını ortaya

koymaktadır (Pekkan, 2016). Öktem (2004) Süreyya Ayhan örneği üzerinden Türkiye’deki dört farklı gazetenin sözlem çözümlemesini yapmış ve medyada kadının sporcu kimliğinden önce dişiliğini ve kadınlığını vurgulayan haber metinleriyle ele alındığını göstermiştir. Kadının spordaki başarısı sıra dışı olarak tanımlanarak ikincil konumları daha da pekiştirilmiştir (Arslan ve Koca, 2006:4).

Hegemonik erkekliğin inşa sürecinde önemli rol oynayan spor medyası, güç sertlik gibi erkeklik değerlerini olumlu özellikler olarak atfederek yansıtır. Sporda rekabet ortamı içerisinde yaşanan sakatlanmalar, kavgalar, fiziksel çekişmeler kameralar aracılığıyla gözler önüne serilir ve şiddet bir açıdan meşru hale gelmiş olur. Bu konuda Türkiye’de nitelikli bir çalışma yapılmış ve günlük olarak çıkan Fotomaç, Fanatik, AMK gazetesi incelenmiştir. AMK gazetesinin ismi ve içeriği hem argo öğeleri barındırmakta hem de ataerkil toplum düzenindeki hegemonik erkekliği yeniden inşa etmektedir. Gazetelerde kullanılan metaforlar şiddet ve saldırganlığın fiziksel güçle ayrılmaz unsurlar olduğunu atfeder (Pakkan, 2016:).

En çok ilgi duyulan spor branşlarından biri olan futbol erkeksi bir yapı içermektedir. Bu durum neticesinde gazete ve televizyonlarda çok sık görülen futbol haberleri kadınlarla ilgili haberlerin daha az yayınlanmasına neden olmaktadır. Türkiye de yayınlanmakta olan farklı 3 gazete üzerinden yapılan bir araştırmada (Arslan ve Koca, 2006) gazetelerde yayınlanan spor haberlerinin %8.56’sında kadın sporcular yer almışken haber içeriklerinden, %79,98’inde erkek sporcular yer almıştır ve haberlerin toplumsal cinsiyet ekseninde verildiği belirlenmiştir (Özsoy, 2008:204).

Nefise Bulgu, sporda cinsiyet ayrımcılığını gazete ve dergilere yansıyan haber fotoğrafları üzerinden incelemiştir. Araştırmaya göre erkek sporcularla ilgili fotoğraflar; enerji, atılganlık, cesur olma, güç gibi özellikleri yansıtırken futbol branşı üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu da akıllara futbolun erkek oyunu olduğunu getirmektedir. Kadınlar ise sporda yok denecek kadar az verilirken cinsel rol kalıplara uygun olan özellikler öne çıkarılmıştır (Bulgu, 1997:33).

Medyada erkek sporcuların başarılarını yüceltilip “destan yazmak”, “tarih yazmak” gibi ifadelerle tasvir ederken kadın sporcuların başarılarını habere konu ederken nötr bir dil kullanır. Kadınların başarılı erkeklerin başarılarının yanında değersiz ve önemsiz gösterilmektedir. Büyükavşar’ın Türk spor basınında önemli kabul edilen Fotomaç ve Fanatik gazetelerini incelediği çalışması erkeklerin başarılarının

kadınlara kıyasla daha önemli görüldüğünü göstermiştir. “Altın Yağmuru” (Fotomaç, 2013) “Minderin Tozunu Attık” (Fanatik, 2013) “Haydi Sultanlar” (Fotomaç, 2013) “Çağla’dan Tarihi Altın Madalya” (Fotomaç, 2013) “Fenerbahçe Ceza Alırsa Kutlamalara Kadın ve Çocuklarla Birlikte Başlayabilir” (Fanatik, 2014) “Kadın Takımımız Gibi Oynayın” (Fotomaç, 2014) “Kızlarımız İmkansızın Başarılabilceğini Bize Gösterdi” (Fotomaç, 2014) “Fener İsyanda” (Fotomaç, 2014) “Yaptıkları Atkı Şovlarla adeta Erkekleri Aratmayan Kadınlar...” (Fanatik, 2014) “Diğer Maçları Hiç Aratmayacak Tezahüratları İle...” (Fotomaç, 2014)”(Büyükkavşar, 2016:70). Kadınların medyada yer alışı haberlerin ilgi çekiciliğini arttırmaktadır. Günümüzde reklamlarda, gazetelerde kadınların yer olması oldukça artmıştır. Medya başkalarını etkilemek ve ikna etmek için kadını güzel ve çekici olarak sunar. Spor alanlarında kadınlar cinsellikleri ile ön plana çıkarılırken seyirlik bir metaya dönüştürülür. Kadını cinsel bir obje olarak göstermek haberin ilgisini arttırmakta ve kadını medyanın sömürsü haline gelmektedir (Çakır, 2015:178-179). Spor medyası erkek bedenini kuvvet, saldırganlık ve dayanıklılık gibi ifadelerle tasvir ederek erkeğin toplumsal olarak inşasında büyük rol oynamaktadır. Spor alanlarındaki erkekler bu bağlamda güçlü ve sert karaktere sahip saldırgan yapılarıyla anlatılırlar. Erkeklik bu imajlar üzerinden sunulduğu için ideal erkek figürü de medya üzerinden bu şekilde kurgulanır. Böylece ortaya şiddete başvuran, güçlü, dayanıklı idealleştirilmiş erkek tipi çıkmaktadır. Bu ideal değerlere uymayan erkekler ise kadınsı olmakla suçlanmaktadır. Spor medyasında kadınına yönelik yine eril değerlere göre sunulan özellikler zayıflık ve edilgenlik üzerinedir. Kadınlar eş, anne olarak ev içinde ve çocuk bakımıyla ilişkilendirilirken diğer taraftan ise cinsel obje olarak sunulmakta güzellik ve seksilik ile ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda erkeklerin lehine olan spor basını topluma uygun gördüğü roller üzerinden kadınlığı kurgulayıp ikincilleştirirken, erkek egemenliğini ve iktidarını güçlendirmekte, hegemonik erkekliği ise yeniden üretmektedir (Çakır, 2015:188-189).

Günümüzde dünyanın en iyi kadın futbolcusu kabul edilen ve üst üste üç kez şampiyonlar ligi şampiyonluğu yaşamış olan Ada Hegerberg, erkek sporcuların milyon dolarlar kazandığı bir alanda erkeklere göre neredeyse 100 katı kadar düşük bir maaş almaktadır. Ada Hegerberg’in, Ballon D’or ödül töreninde kazandığı futbol

ödülü hakkında soru yerine “Twerk yapabiliyor musunuz?” sorusuyla karşılaşması kadına karşı cinsiyetçi tavrı açıkça göstermektedir. Bu durum spor alanlarında yaşanan cinsiyet ayrımını bir kez daha gözler önüne seren örneklerdendir.

1.9. Sporda Cinsel Taciz

Türkiye’de cinsel taciz konusu ile ilgili spor alanlarında yapılmış çalışma çok fazla olmamakla birlikte konuyla ilgili çalışmalar daha çok batı literatüründe yer almaktadır. Taciz “ırk veya etnik köken, din veya inanç, yaş, engellilik veya cinsel yönelim, gibi nedenlerden herhangi birisiyle ilgili olarak bir kişinin onurunu zedelemek ve gözdağı veren, düşmanca, aşağılayıcı küçük düşürücü ya da saldırgan bir ortam yaratmak amacı veya etkisiyle o kişi için istenmeyen bir fiil gerçekleştirilmesi” şeklinde tanımlanır (Kaplan, 2018:71). “Hollanda Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu”, 1997’de davranış kuralları uyarınca, cinsel taciz ile ilgili şunu belirtir: “Cinsel taciz”, sözlü ve sözsüz olarak herhangi bir türden cinsel davranış veya öneridir. Kasıtlı olsun olmasın, fiziksel olarak istenmeyen veya zorlanan durumları deneyimlemektir. Böyle bir tanım tarafından kapsanan davranış örnekleri şunlardır:

- Aşağılayıcı veya alçaltıcı şakalar ve cinsel nitelikteki yorumlar
- İslık, cinsel bakış ya da gülüş gibi sözsüz davranışlar
- Birinin vücudu, kıyafetleri veya özel hayatı hakkında istenmeyen cinsel öneriler
- Cinsel içerikli istenmeyen resimler veya resimler göstermek veya almak
- Genel olarak kadınlarla ilgili alay veya cinsiyetçi şakalar
- Tekrarlanan istenmeyen cinsel teklifler veya cinsel davranışla ilgili davetiyeler
- Öpmeye teşebbüs
- İstenmeyen vücut teması
- Zorla cinsel davranış
- Tecavüz veya tecavüz girişimi (Fasting, 2005:4).

Spor alanlarında cinsel taciz daha çok güç ilişkileri bağlamında düşünülmektedir. Sosyal bir alan olarak spor alanı, aynı zamanda konumları değişkenlik gösteren bireyler için güç alanlarını da içermektedir. Alanda yer alan hakem, yönetici, antrenör, sporcu ve diğer kişilerin farklı konumları ve yetkileri bulunmaktadır. Kişiler bu yetki ve konumlarında bir diğer kişiye karşı güç aracı olarak

kullanabilmektedir. Takım için oyuncu seçmelerinden, sonuç değerlendirmeye varan birçok konuda güç aracını elinde bulunduran kişinin tacizde bulunma ihtimali mevcuttur (Özen, Emir, Koca, 2018:158).

Cinsel taciz ve istismarın genel olarak giyimin öne çıktığı, geleneksel kadınlık vurgusunun öne çıktığı, erkek egemenliğinin yoğun yaşandığı örgüt yapılarında daha fazla görüldüğü savunulmaktadır. 2004 yılında Fasting ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, halter erkeklik vurgusunu öne çıkaran bir spor branşı olarak tanımlanmış ve halter yapan kadınların diğer kadınsı olarak görülen spora katılan kadınlara oranla daha fazla tacize maruz kaldıkları belirlenmiştir. 2002 yılında Türkiye’de Nevin Gündüz ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ise kadınların seyirciler, erkek takım arkadaşları ve antrenörleri tarafından tacize maruz kaldığı belirtilmiştir (Koca, 2006:93).

Kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılım raporunda birçok kadının kamusal alanda taciz ve şiddete maruz kaldıkları için kendilerini güvende hissedemedikleri belirtilmiştir. Bu güvensizlik hissinin altında yatan temel faktörlerden biri, kız çocuklarının küçük yaşlardan itibaren ev dışı alanda tek başına hareket etmesinin ve spora katılımın engellenmesidir. Ebeveynler çocuklarının güvenliği konusunda endişe duydukları için özellikle kız çocuklarının fiziksel aktiviteye katılımını kısıtlamaktadır. Bu bağlamda kadınlar yürüyüş yollarında tek başına yürüyüş yaparken, açık havada bulunun spor alanlarında egzersiz yaparken veya bisiklete binerken endişe yaşadıklarını belirtmişlerdir. Spor salonlarının karma olması kadınlara bu mekanlara tek başına katılma konusunda endişe yarattığı için çoğu kadın ya sadece kadınlar için açılan spor salonlarını tercih etmekte ya da bu alanlara yanlarında biriyle katılmaktadır bu problemler ulaşım sorunu ve geç saatte sokakta olmama sorunsalıyla birleştiğinde kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılımı oldukça güçleşmektedir (Koca, Öztürk, Arsları, 2012:19-20).

Cinsel taciz problemi spor alanlarında karşılaşılan önemli konulardan bir tanesidir. Sporcuların performanslarını yükseltebilmek için güvenli ortamlarında spor yapmaları gerekir. Taciz; sporcuları tehdit eden, spor yapmaktan alıkoyan ve onlara ciddi anlamda zarar veren bir durumdur. Danimarka’ da Nielsen (1998) tarafından yapılan bir araştırma sonucuna göre, 18 yaşın altında olan sporcuların, %25’ i antrenörleri tarafından cinsel tacize maruz kalmıştır. Bir başka çalışma ise McGregor

(1998) %40 ile %50 Kanadalı sporcuların spor alanlarında cinsel tacizle ilgili birçok olay yaşadığını göstermiştir. Celia H. Brackenridge ve arkadaşları 1992-2006 yılları arasında gazetelerde (ulusal ve uluslararası) yer almış 372 tane spor alanlarında cinsel taciz vakasını incelemişler ve bu tacizlerden 159'unun antrenörler, öğretmenler ve eğitimciler tarafından olduğunu belirlemişlerdir (Yıldız, 2009:10).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMSEL MODELİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacını, Muğla ilinde spor yapan kadınların, spor alanlarında (spor salonları, parklar vb.) toplumsal cinsiyet temelinde yaşadıkları zorluklar, sporun erkek egemen doğasından kaynaklı oluşan çeşitli ayrımcılıklar ve maruz kaldıkları veya bırakıldıkları eşitsizlikler oluşturmaktadır. Söz konusu çalışmanın temel amacı spor yapan kadınların bu süreçte taciz olgusuna yaklaşımlarını, tacizi nasıl algıladıklarını ve deneyimlediklerini ortaya koymaktır. Spor alanlarında yaygın olan ve çeşitli söylemler aracılığıyla üretilen hegemonik erkekliğin nasıl yeniden üretildiği? sporda toplumsal olarak üretilen erkeklik ve kadınlık değerleri, hangi spor alanlarının kadını içine aldığı? ve hangi alanların kadını dışladığı çalışmada irdelenmeye çalışılan diğer konuları oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Spor alanlarında kadınların yaşadıkları cinsiyet temelli ayrımcılıkları konu edinen çalışmanın evrenini 2018-2019 yılları arasında Muğla ili Menteşe ilçesi oluşturmaktadır. Nitel araştırmaların ve konunun gereğince amaçlı örneklem kullanılmıştır. Amaca uygun olarak parklarda ve spor salonlarında spor yapan kadınlarla Muğla ili merkezinde görüşmeler yapılmıştır. Amaçlı örneklem yoluyla spor salonlarında ve park alanlarında spor yapan, değişik meslek ve eğitim grubuna ait toplam 19 kadınla görüşülmüştür. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişilerin kimlikleri gizli tutulmuş ve kendilerine G1., G2. şeklinde kodlar verilmiştir.

2.3. Konuyla İlgili Alan Çalışmalarının Konumlanması

Öncelikle konuyla ilgili alanda çalışma yapan çeşitli araştırmacıların yaşadıkları zorluklara ilişkin deneyimlerin gözden geçirilmesinde fayda vardır. Canan Koca, toplumsal cinsiyet ekseninde spor çalışmanın zorluklarına ilişkin şunları ifade etmektedir:

“Bugün spor bilimlerinin birçok alanında (sosyoloji, psikoloji, pedagoji, yönetim, rekreasyon vs.) hayli güçlü feminist tartışmalar yürütülmekte ve yeni yaklaşımlar geliştirilmektedir. Fakat yine de toplumsal cinsiyet çalışmalarının spor bilimlerinde kendini güçlü bir şekilde hissettiremediğini diğer taraftan sosyal bilimler alanında da spor ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının ilgiye değer görülmediğini söyleyebiliriz. Bunun nedenini öncelikle spor olgusunun kendine içkin tarihsel ve kültürel özelliklerinde aramak gerekiyor. Akademik tartışmalara, bilgi birikimine ve deneyimlere dayalı olarak, sosyal bilimlerde ve feminist politikada sporun ihmal edilmesinin önemli bir nedeninin, sporun zihinsel bir etkinlikten ziyade fiziksel bir etkinlik olarak algılanması olduğunu söyleyebilirim. Bu algının akademideki izdüşümü bir araştırma alanı olarak sporun ve spor çalışmanın tırı vırı, üretime dair olmayan zaman kaybı olarak değerlendirilmesidir” (Koca, 2016:9).

Konunun doğası ve sporun, zihinsel alan karşısında daha çok fiziksel alana ait sayılması politika, eğitim gibi *önemli* çalışmalara kıyasla alanın değersizleştirilmesi açısından çeşitli handikaplar içermektedir. Çalışmadaki diğer bir zorluk ise çalışmanın literatür açısından nicel ve nitel verilerinin çok da yeterli olmamasıdır.

Spor alanlarını kendi içinde bir takım ilişkiler, beklentiler, öğrenme alanları ve farklı katılım şekilleri gösterdiğinden spor, sosyal bir etkileşim alanı olarak nitel araştırmalar açısından karmaşık ve zor bir alan sunmaktadır. Spor alanları zengin ve yoğun anlam dünyası içerdiğinden bu alanda ki bağlamların çoklu dünyasını kavrayabilmek de zorlaşmaktadır (Koca, 2017: 33).

2.4. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

Araştırmada amaçlarımıza ulaşmak toplumsal alanın bilgisinin, görüşmecilerin bireysel ifadelerinden derlendiği bir çalışma özelliği olan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır (Erdoğan, 2010:117). Nitel araştırmanın doğası insanların kendi deneyimlerine verdikleri anlamlarla yakından ilişkilidir. Nitel araştırmalarda kelimelerin altında yatan anlamlar da çıkarılmaya çalışılır. Bu nedenle nitel araştırmalarda kelimelerden çıkan anlamlar, anlamlardan ulaşılan bilgiler önemlidir (Koca, 2017: 36).

Araştırma tek aşamalı olarak Muğla ilinin Menteşe ilçesinde yapılmıştır. Veri elde etmek amacıyla katılımcılara, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış

görüşme formu uygulanmıştır. Niteliksel araştırma yöntemine uygun olarak araştırmamızda söylem analizi tekniği kullanılmıştır. Söylem analizi yoluyla kadınların spor alanlarında deneyimledikleri taciz olgusu fiziksel, simgesel ve psikolojik taciz temaları altında analiz edilmiştir. Söylem analizi yoluyla elde edilen verilerin analizi, okuma-sınıflandırma ve yorumlama gibi süreçleri içermekte ve bu analizlerde farklı görüşler bulunmaktadır. Veri analizi yaparken sözcük, cümle ve aralarındaki ilişkiler yorumlanmaktadır (Çelik, Ekşi, 2008,111).

Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile aktif olarak spor salonlarında ve parklarda sportif faaliyetlerde bulunan toplam 19 kadınla görüşmeler yapılarak spor alanlarında kadınların yaşadıkları cinsiyet temelinde yaşanan sorunlar ve bu alanlarda ki kadın algısı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu tekniği kullanma amacımız, az sayıda kişiden yüzeysel bilgi elde etmenin ötesinde derinlemesine bizzat kişilerin düşünce, inanç ve pratiklerinin kendi yaşam deneyimlerinin detaylı bir şekilde dinlenerek veri oluşturmak istenmesidir. Görüşmelerde verilen cevaplar ses kayıt cihazı kullanılarak ve not tutularak kayıt altına alınmış ve sorulara ilişkin ek sorular ile araştırma konusu ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma konusu çerçevesinde bireylerin fikirleri ve konuya ilişkin değerlendirmeleri bir araya getirilerek veriler oluşturulur. Günlük yaşam diyalogları ve sıradan sohbetlerin aksine araştırmacı konuşmayı yönlendirerek, bireyin kendini rahat bir şekilde ifade edebildiği süreç oluşturmaktadır (Erdoğan, 2010:118).

Görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılmış ve bu sıra içerisinde not alınmış ve görüşmeler sırasında kişilere ek sorularda sorarak ayrıntılı bilgi alma yoluna gidilmiştir. Görüşmelerin tamamı birebir yapılmış ve kişilerin istekleri doğrultusunda mekânlar (ev, iş yeri, kafe vb.) belirlenmiştir. Araştırma verileri belirlenen kategorilerle birlikte analiz edilerek, görüşmecilerin düşünceleri ile desteklenip, alıntı yapılmıştır.

2.5.Araştırmanın Savları

- Cinsiyet temelinde yaşanan çeşitli ayrımcılıklar kadınların spora katılımını etkilemektedir.
- Spora katılım açısından fırsatlar düşünüldüğünde kadınlar erkeklere göre dezavantajlı görülmektedir.

- Sporun erkek egemen yapısı medyanın kadın sporcuları sunuş biçimini de etkilemektedir.
- Spor alanlarında kadınlar sözlü ve cinsel tacize maruz kalmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERİLERİN ANALİZİ

3.1.Sosyo-Demografik Analiz

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Doğum Yeri	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Medeni Durum	Gelir Düzeyi
G.1	Karabük	37	Doktora	Öğretim Üyesi	Boşanmış	10.000
G.2	Muğla	23	Lisans	Öğretmen	Bekâr	2.000
G.3	Edirne	41	Ön Lisans	Ev Hanımı	Evli	8.000
G.4	Balıkesir	32	Ön Lisans	Sigortacı	Evli	3.500
G.5	Bitlis	39	Lisans	Ekonomist	Evli	4.000
G.6	Muğla	24	Lisans	Öğretmen	Bekâr	2.500
G.7	İstanbul	30	Lisans	Öğretmen/Sosyolog	Bekâr	3.000
G.8	Muğla	35	Lise	Satış Danışmanı	Evli	2.000
G.9	Van	26	Lisans	İnsan Kaynakları	Bekâr	2.500
G.10	Eskişehir	29	Yüksek Lisans	Öğretmen	Evli	2.000
G.11	Muğla	31	Lisans	Çalışmıyor	Evli	4.000
G.12	Muğla	22	Lisans	Öğrenci	Bekâr	1.000
G.13	Muğla	23	Lisans	Öğrenci	Bekâr	1.750
G.14	Balıkesir	31	Yüksek Lisans	Ev Hanımı	Evli	3.000
G.15	İzmir	25	Lisans	Öğretmen	Evli	4.000
G.16	Sinop	24	Lisans	Sosyolog	Bekâr	2.000
G.17	Muğla	23	Ön Lisans	Grafiker	Bekâr	2.000
G.18	Burdur	26	Lisans	Hakem	Bekâr	2.500
G.19	Konya	44	Lise	Ev Hanımı	Boşanmış	2.000

Demografik verilere göre görüŖülen kiŖilerin büyük bir çoğunluğunun belirli bir ekonomik gelire sahip olduğu görölmektedir. Buna göre iki kiŖi hariç diğerk tüm görüŖmeciler asgarinin üzerinde bir ekonomik gelire sahiptir. Bireylerin spora zaman ayırabilmesi için ekonomik belirleyiciler oldukça önemlidir. David O. Meltzer ve Anupam B. Jena'nın (2010) çalışmasına göre; kiŖilerin gelir düzeyi ile fiziksel etkinliklere katılımları arasında pozitif yönde korelasyon bulunmaktadır. Yapılan araştırmada gelir düzeyi en düşük bireylere göre, gelir düzeyi en yüksek olan bireylerin spora katılımı %26 fazladır (Meltzer ve Jena, 2010). Gelir seviyesinin yüksek olması spora katılımda fırsat sunduğu gibi boş zaman değerlendirme açısından seçenekleri arttırdığı için sportif etkinliklerin katılımında düşüş de olabilmektedir (Kari vd., 2015). Bu çalışmada belli bir gelir düzeyine sahip olan kadınların spora katılımı gözlemlenmiştir. Çalışmamızda en üst gelire sahip olan G1 aletli pilates (reformer) yapmaktadır. Bu spor alanı belli bir ekonomik gelir ölçüsünde yapılabilmektedir dolayısıyla diğerk mülakat yapılan kiŖilerin aletli pilates yerine normal pilatesi tercih ettiği görölmüştür. Ortalama gelir düzeyine sahip olan diğerk görüŖülen kiŖiler ise elit düzeyde tercih edilen kayak, golf, polo, yelken vb. spor dallarının hiçbirine katılım göstermemektedir.

Eğitim seviyesi bireylerin yaşamındaki temel itici güç olarak görölmektedir. Daha iyi iş fırsatları ekonomik refah, dengeli beslenme, sportif aktiviteye katılım ve bu sayede sağlıklı bir yaşam tarzı elde etme gibi, bireyin sağlık ve sosyoekonomik durumuyla yakından ilişkili olayları eğitim seviyesinin şekillendirdiğini söylemek mümkündür. (Mirowsky ve Ross, 2003). Araştırmamızda görüŖülen kiŖilerin ikisinin lise ve diğerklerinin üniversite mezunu olduğu görölmektedir. Buna göre spora katılım ve eğitim arasında anlamlı bir ilişki görölmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, evliliğin fiziksel etkinlikleri nasıl etkilediği konusunda çeşitli zıtlıklar bulunmaktadır. Evliliğin sosyal ve ailevi sorumlulukları beraberinde getirmesi, sportif aktiviteler için mevcut zamanı azaltabilmektedir (Baxter, Hewitt, Haynes, 2008), öte yandan aktif bir eşin varlığı, sportif etkinlikler açısından motivasyonu artırabilmektedir (King, Kiernan, Ahn ve Wilcox, 1998).

Teorik kısımda belirttiğimiz üzere, Bourdieu'ya göre yaşam tarzının yansıması olarak zevkler, değışkenlik göstermektedir. Bu doğrultuda sportif etkinlikleri de sınıf temelli olarak ele almak mümkündür. Farklı yaşam tarzları ve yönelimler kiŖilerin

özgür irade ve seçimlerinden ziyade habituslarının ürünüdür. Aynı sosyal sınıfsal alt yapıda olan bireyler, benimsenmiş açıklayıcı şemalar olarak benzer habituslar oluşturmaya meyillidirler. Bu anlamda benzer yaşam tarzları ve sportif faaliyetler içerisinde bulunurlar (Kaplan, Akkaya, 2013: 145-146).

Bourdieu “toplumsal hiyerarşide yükseldikçe hijyenik işlevler, estetik olarak isimlendirilebilecek işlevlerle birleşmektedir. (Bu durum özellikle bedenın sadece şekil açısından değil yürüyüş ve duruş açısından da nasıl olması gerektiğini tanımlayan, normlara uymaları daha ısrarla istenen kadınlar için böyledir). Hijyenik ve estetik işlevlerin, toplumsal işlevlerle en açıkça örtüştüğü yer, serbest mesleklerde ve köklü bir geçmişe sahip iş çevreleri burjuvazisindedir; buna göre spor, sosyetik toplantılar, yemekler vb. gibi, sosyal sermaye oluşturmaya olanak sağlayan "bedava" ve "çıkarsız" faaliyetler arasına girmiştir. Bunu, spor yapmanın en fazla golf, av ya da polo örneklerinde görüldüğü gibi istenen rastlaşmalar için basit bir mazeret ya da başka bir deyişle briç ve dans gibi bir toplumsallaşabilme tekniğı haline gelme eğilimi göstermesinden anlayabiliriz”(Bourdieu’dan aktaran Ökten, 1995:5).

Bu doğrultuda çalışmada görüşülen kişiler, eğitim ve gelir düzeyi açısından benzer özelliklere sahiptir. Daha sonraki görüşme sorularımızın yanıtlarına göre ise tercih edilen spor dallarının pilates, yürüyüş, fitness ve voleybol olduğu görülmüştür. Bu bağlamda sosyoekonomik açıdan benzer özelliklere sahip bireylerin yine benzer spor dallarına yöneldiğı görülmekte bu durum Bourdieu’nun görüşlerini desteklemektedir.

3.2.Problematik Analiz

Tablo2: Görüşülen Kişilerin Yaptığı Sporlar

G.1	Şuan pilates yapıyorum aletli pilates. Onun dışında profesyonel anlamda spor yapmadım.
G.2	Evet. Voleybolla ilgileniyorum. Jimnastik ve atletizm yapıyorum.
G.3	Evet, ilgileniyorum yürüyüş yapmayı seviyorum ayrıca şuanda düzenli pilates yapıyorum.
G.4	İlgilenmeyi çok isterim ama çok ilgilenemiyorum. Evde pilates veya jimnastik yapmaya özen gösteriyorum.
G.5	Yüzme çok severim. Yürüyüş de tercihimdir.
G.6	Yürüyüş yapıyorum bunun dışında voleybol ve pilatesi seviyorum.
G.7	Pilates, fitness, yüzme, voleybol.
G.8	Evde arkadaşlarımla pilates yapıyoruz. Onun dışında özel bir spor alanıyla ilgilenmiyorum.
G.9	Yürüyüş yapıyorum.
G.10	Özel olarak yaptığım bir spor dalı yok ama düzenli olarak fitness yapıyorum. Bunun dışında spor dallarıyla ilgili olarak sıkı takip ettiğim özel bir alan yok.
G.11	Tenisi çok severim ve çok ilgilenmişimdir.
G.12	Evet, boks ile ilgileniyorum.
G.13	Benim branşım atletizm ayrıca pilates ve fonksiyonel salon antrenmanları yapıyorum.
G.14	Yürüyüş yapıyorum. Çocuğum olduğu için diğer spor branşlarıyla çok ilgilenemiyorum. Vakit buldukça yürüyüş yazları ise yüzme.
G.15	Takım sporu olarak hentbol oynadım yaklaşık 8 yıl kadar. Sonrasında pilatese yöneldim. Step, zumba ve aerobik yapıyorum.
G.16	Basketbol ve Hentbol oynuyorum. Arada doğa yürüyüşleri yapmayı seviyorum.
G.17	Daha önce voleybolla ve basketbolla ilgilendim. Şuanda da Pilates ve yürüyüş yapıyorum.
G.18	Voleybol, Basketbol, Step yapıyorum.
G.19	Fitness ve yüzme ile ilgiliyim bu aralar. Daha önceleri dışarıda yürüyüşler yapıyordum ama şuanda bir spor salonuna gidiyorum.

Görüşülen kişilere ilettiğimiz “Herhangi bir spor dalı ile ilgileniyor musunuz? Hangi sporları yapmayı tercih edersiniz?” sorusuna yanıtlar çeşitlilik göstermekle birlikte teorik kısımda ele aldığımız ‘kadınlara uygun’ diye atfedilen spor dalları, görüşülen kişilerin yanıtlarının çoğuyla örtüşmektedir. Görüşülen kişilerin dokuzu pilates yapmakta diğerleri yürüyüş, yüzme, voleybol, basketbol, fitness gibi çeşitli spor dallarını tercih etmektedir. Diğerlerinden farklı olarak G.15 ve G.16 ise hentbol oynadığını belirtmiştir. Yaprak ve Amman’ın (2009) yılında sporda kadınlar ve sorunları üzerine yaptığı araştırmada spor alanlarında cinsiyet temelli tanımlamalara bağlı olarak futbol, basketbol gibi toplum tarafından erkeksi tanımlanan branşlarda

kadınların katılımının çok az, yüzme, dans gibi estetik unsurların ön plana çıktığı branşlarda ise kadınların katılımının fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar bu araştırma ile benzer niteliktedir.

Amman(2005) tarafından yapılan araştırmada, kadınların spor yapma nedenleri belirlenmiş ve önem sırasına göre şu sonuçlar tespit edilmiştir: Sağlıklı olmak, zinde kalabilmek, düzgün bir vücuda sahip olma isteği, stres atmak, mutlu olmak, eğlenmek, fazla kiloları vermek, yaşlanmayı geciktirmek, başarı arzusu, boş zamanları değerlendirmek, arkadaş kazanmak, grup duygusu yaşamak, itibar kazanmak ve para kazanmak. Tercih edilen spor dalları ise yüzme, step, yürüyüş, fitness, koşu, voleybol ve cimnastik sporları olmuştur (Amman, 2005:108). Bu çalışmanın sonuçları ile bizim çalışmamız benzer niteliktedir. Görüşülen kişilerin çoğunun tercih ettiği spor branşları, sportif kariyer ve başarı elde etmenin dışında genellikle vücudu şekillendirme, sağlık ve kilo verme açısından düşünülerek yapılmıştır.

Teorik kısımda tartışılan ve daha erkeksi olarak atfedilen spor dalları olan güreş, futbol gibi alanlara hiçbir görüşmecinin ilgi duymadığı ve bu alana yönelik spor yapmadığı belirlenmiştir. İçlerinden sadece G.12 boks ile ilgilendiğini söylemiştir. Estetik olarak atfedilen, kadınsı bulunan pilates branşına ise yoğun katılım gözlemlenmektedir. Bu noktada teorik kısımda bahsettiğimiz Metheny (1965)'in düşüncelerini hatırlatmakta fayda vardır. Metheny spor sınıflamaları yaparak kadınsı ve erkeksi kategoriler belirlemiştir. Bu sınıflamalara göre estetik açıdan bedeni zarif ve güzel gösteren buz pateni, kayak, tenis, yüzme ve yürüyüş gibi sporlar kadınlar için oldukça uygun görülürken, erkekler için ise şiddet ve güç gerektiren futbol, güreş, boks, halter gibi sporlar daha uygun görülmüştür.

Tarihsel süreç içerisinde spor branşlarının, kadın ve erkek eşitsizliği üzerinden kurgulanmış olduğunu söylemek mümkündür. Sertlik, şiddet ve erkeklik değerleriyle örtüşen futbol, snowboard, halter, güreş vb. gibi spor alanları kadınların bu alanlardan uzaklaşmasına neden olmuş ve erkek pratiği olarak algılanmasını sağlamıştır (Yüksel,2014:669). Amman ve arkadaşları tarafından 2017 yılında Sporda baskın cinsiyet analizi üzerine yapılan çalışmada şiddet içerikli ve birebir mücadele içeren alanlar daha çok erkeklere özgü görülürken estetik içerikli ve

sergilenme unsurunun ön planda olduğu branşlara ise kadınlar yakıştırılmıştır (şallı, Küçük ve Amman, 2017:164).

Bu çalışmanın bulgularıyla, araştırmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Tarihsel süreçte ‘erkeksi’ olarak düşünölen alanlarda sporlara katılım artmışsa da görüşmecilerin birçoğundan alınan verilere göre hala bu alanlara katılımın gerilerde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo3: Görüşülen Kişilerin Ailelerinin Spora Katılımı

G.1	Var aslında babam kendimi bildim bileli çok uzun senelerdir step yapıyor hala daha devam ediyor ben de küçükken onunla yapardım.
G.2	Evet. Babam, halam, amcam hepsi spor yapıyor.
G.3	Ailemde spor yapan hiç olmadı.
G.4	Hayır yok.
G.5	Hayır yok.
G.6	Çekirdek ailemde spor yapan yok.
G.7	Ailemde spor yapan yok.
G.8	Hayır. Ailemde spor yapan maalesef yok. Babam gençken futbol oynamış o kadar.
G.9	Annem babam ve ablam spor yapmıyor. Abim futbol maçları yapar. Profesyonel anlamda veya düzenli spor yapan yok tabi.
G.10	Var eşim spor yapıyor fakat annem babam yapmıyor.
G.11	Eşim hentbol oynuyor.
G.12	Evet. Babam sporla ilgilidir ve düzenli yürüyüş yapar.
G.13	Ailemde spor yapan yok.
G.14	Ailemde spor yapan yok.
G.15	Hayır. Ailemde spor yapan yok.
G.16	Ailemde spor yapan hiç kimse yok maalesef.
G.17	Annem ve babam sporla ilgilenmiyor.
G.18	Hayır. Profesyonel olarak yapan yok. Genelde doğal ortamlarda yapıyorlar.
G.19	Profesyonel olarak spor yapan yok fakat babam sürekli yürüyüş ve koşu yapardı.

Görüşülen kişilere “Ailenizde spor yapan var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Ailesinde anne ve babası spor yapan görüşmeciler G.1, G.2, G.12, G.19 olmak üzere dört kişidir. Bu dört görüşmeci uzun yıllar aktif olarak spor yapmış kadınlardır. Görüşülen kişilerin diğer 15’i ise ailesinin spor yapmadığını belirtmiştir. G.10 ve G.11 ise eşlerinin spor yaptığını anne ve babalarının spora katılımının olmadığını belirtmiştir.

Bu bağlamda Bourdieu’nun habitus kavramını ele almak uygun olacaktır. Habitus kişilerin belirli kültürler içinde yaşam sürmesi ile zihinlerinde yer eden bilgi stokunu

anlatır. Örneğin işçi sınıfından veya kökeninden olan bir birey kendi davranışlarında bu çevrelerin etkilerini ve izlerini taşıyacaktır (Palabıyık, 2011:128). Bu açıdan sınıfsal anlamda farklı habituslara sahip olan kişilerin seçtiği ve yöneldiği spor dalları da farklılık içerecektir. Elitlerin ilgi duyduğu spor alanları ile alt ve orta sınıfın ilgi duyduğu spor alanları birbirinden farklıdır. Örneğin üst sınıfa mensup birinin sınıfının ona verdiği içselleştirilmiş eğilimler gereği güreş, boks, futbol, atletizm gibi sporları yapması beklenmez çünkü bu alanlar daha düşük sosyal tabakaların ilgi alanlarında görülür, konumu ve sınıfsal yapısı gereği kayak, golf, eskrim gibi spor dallarına yönelmesi beklenir (Talımcılar, 2015:62). Bu noktada görüşülen kişilerin ailelerinde kayak, golf, eskrim gibi spor dallarıyla ilgilenen bulunmamaktadır. Dört kişinin ailesi step, koşu ve yürüyüş tercih etmiş diğerleri hiç sporla ilgilenmemiştir. Görüşme yaptığımız kişilerin bu bağlamda yaptıkları sporlar incelendiğinde üst-sınıfsal yapılara özgü kayak, golf ve eskrim gibi branşlarda spor yapan yoktur.

Ekonomik şartlar, kadınların spora dâhil olma fırsatlarını etkileyen bir faktördür. Kadınların eğitimi, spor algılarını şekillendirmede çok önemli bir unsur olmuştur. Kadınların sporu tanıma, çocukluktaki spor deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, aileler ve okullardaki spor sosyalleşmesi, kadınların spor alışkanlıklarını şekillendirmede, spor bilincini arttırmada ve spor aktivitelerini arttırmada önemlidir. Bu aynı zamanda kadınların gelecek yaşamlarında spor faaliyetlerini güçlendirmede de esas bir unsurdur (Xiong, 2011:993). Elde edilen bulgular ebeveynleri spor yapan kişilerin uzun yıllar boyunca aktif olarak spor yaptığını göstermektedir.

Tablo4: Görüşülen Kişilerin Sporda Mekân Tercihleri

G.1	Aslında açık havada spor daha cazip geliyor fakat kapalı spor salonuna gidiyorum
G.2	Kapalı spor salonları ve açık alan ikisini de tercih ederim.
G.3	Yürüyüşü dışarıda yapmayı tercih ediyorum. Pilates için kapalı spor salonu tercih ediyorum ve kullanıyorum.
G.4	Kapalı spor salonları çünkü dışarıda yapabilecek bir ortamda oturmuyorum.
G.5	Kapalı spor salonu daha rahat ediyorum.
G.6	Spor salonuna gitmişliğim oldu ama açık alan tercih ediyorum.
G.7	Kapalı spor salonlarını daha çok tercih ederim. Açık alan her zaman ve her saat uygun olmayabiliyor ve kapalı alanda hareketler daha rahat yapılabilir bu yüzden.
G.8	Valla ben evi tercih ediyorum. Dışarıda ya da salonda yapamıyorum maalesef şartlar el vermiyor.
G.9	Genellikle açık havada parkta yürüyüş yolunu tercih ediyorum.
G.10	Kapalı spor salonlarına gidiyorum genelde. Kendimi disipline edebilsem dışarıda da yaparım ama spor salonu daha disiplinli yapmamı sağlıyor.
G.11	Yeşil alan açık alan tercih ederim oksijeni bol olduğu için.
G.12	Genellikle kapalı spor salonlarını tercih ediyorum. Araç gereç açısından çeşitlilik olduğu için.
G.13	Genellikle açık alan tercih ederim, kapalı alanda spor yaptığım zaman kendimi özgür hissetmiyorum. Spor yaptığım zaman kendimi her şeyden soyutlamak istiyorum açık havada sanki kuş gibi rahat hissediyorum.
G.14	Genelde dışarıda yürümeyi tercih ediyorum ama kış aylarında sıkıntı olduğu için evde internetten izleyip ve koşu bandında yürüyerek veya koşarak spor yapıyorum.
G.15	Yani benim için her hangi bir spor salonu olması gerekmiyor uygun şartların olduğu her ortamda yapılabilir.
G.16	Kapalı spor salonu tercih ediyorum. Daha profesyonel malzeme ve ekipmanlara orada ulaşabilirim.
G.17	İmkânlar el verdikçe açık alanı daha çok tercih ediyorum fakat genellikle kapalı alanda yapmak zorunda kalıyorum. Yürüyüş yoluna yakın oturduğum halde her zaman çıkamıyorum gidip gelirken laf atmalar oluyor tacize uğrayabiliyoruz. Ev ortamında koşu bandı vs. kullanmak zorunda kalıyoruz.
G.18	İkisini de kullanmaya çalışıyorum. Çok ayırt etmiyorum bana neresi yakın ve uygunsa ama doğal ortamı daha çok tercih etmeye çalışıyorum.
G.19	Mekân olarak şu anda kapalı bir spor salonunu tercih ediyorum. Dışarıda o

	aletleri bulmak zor çünkü evet parklarda var ama orda da çok insan oluyor kendimi çok rahat hissetmiyorum.
--	--

Spor yaparken hangi mekânları tercih edersiniz? Neden? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiş, on görüşmeci kapalı alan, dört görüşmeci açık alan diğer beş görüşmeci ise her iki alanı da tercih ettiğini belirtmiştir. Bu soru daha sonra görüşmecilere iletilecek olan sorulara görüşülen kişileri hazırlamak mahiyetindedir. Bu noktada açık alan-kapalı alan ayrımı önemlidir. Görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğu kapalı alanı tercih etmektedir. G.4, G.19 ve G.7 açık alanda kendilerini çok rahat hissetmediklerini belirtmiştir. G.17 dışarıda veya kapalı spor salonlarında yaşadığı rahatsız edici durumları belirterek, ev ortamında koşu bandı vs. kullanmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Bu bulgular, özellikle daha sonra ele alınacak olan tacizin oluşmasında önemli faktörlerdendir.

Tablo5: Görüşülen Kişilerin Spor Yapmak İçin Tercih Ettikleri Saatler

G.1	Spor yapmak için sabah erken saatleri veya hafta sonlarını tercih ediyorum.
G.2	Genellikle sabah ve akşamüzerini tercih ediyorum. Geç saatleri çok tercih etmem çünkü bir akşamüzeri evimiz çok sapa bir yerde olduğu için mahallede uyuşturucu madde kullanan erkekler var duyuyoruz. Bende bir akşam koşarken oradalardı ve çok tedirgin oldum ve hemen orayı terk etmek zorunda kaldım birde yeni gelmişim bir saat spor yapacaktım ama onlar gelince beş dakika sonra orayı terk ettim çok rahatsız edici bakışları vardı 3 erkeklerdi.
G.3	Genellikle erken saatleri tercih ediyorum geç saatler güvenlik açısından çok uygun gelmiyor bana.
G.4	Geç saatlerde dışarıda zaten yapamam evde hangi saatler uygunsam yapmaya çalışıyorum.
G.5	Akşam saatleri ama kışın evde yapıyorum zaten yazın daha çok gün içinde tercih ediyorum spor yapmayı.
G.6	Sabahın erkek saatleri tercihim yapamazsam akşamüzeri 5 -6 en geç.
G.7	Genellikle akşamüzeri veya öğlen saatlerini tercih ederim.
G.8	İşten geldiğim saatleri tercih ediyorum akşam genellikle hafta sonları ise gündüz yapıyorum.
G.9	Akşamüzeri 6 veya 7 uygun oluyor. İş çıkış saatime denk getirmeye çalışıyorum.
G.10	Gündüz saatlerini tercih ederim ama akşama kaldığımda oluyor.
G.11	Kendimi ne zaman iyi hissedersen o zaman spor yapıyorum öyle bir saatim yok.
G.12	Öğlen veya akşamüzeri yapmayı tercih ediyorum tabi bu saatler zaman zaman değişebiliyor.
G.13	Sabah 7 ila 10 arası yapmayı seviyorum. Akşam geç saat dışarısı tehlikeli olabileceği için tercih etmiyorum sabahta işlerime başlamadan önce uygun oluyor.
G.14	Genellikle sabah erken saatleri tercih ediyorum. Akşam veya geç saatleri tercih etmem. Gece geç saatlerde yürüyüşe çıkmam. Kendi güvenliğim açısından geç saatleri uygun bulmuyorum.
G.15	Normalde verimli saatler öğlen veya kahvaltıdan iki saat sonrası ya da akşam yemeğinden iki saat önce ama çalıştığım için programıma bakıyorum hangisi uygunsa ona göre spor yapıyorum. Bu genellikle öğlen veya akşamüzeri oluyor. Daha geç saatleri tercih etmem.
G.16	Spor yapmak için akşamüzeri daha uygun oluyor benim için. Yorgunluk

	atmak için bu saatleri tercih ediyorum.
G.17	Özellikle sabah saatlerini tercih ediyorum daha uygun. Akşam saatlerini de tercih ettiğim oluyor özellikle evde pilates yaptığım için saat çok sorun o olmuyor fakat çok geç saatleri eğer dışarıda yürüyüş yapacaksam tercih etmiyorum çünkü yürüyüş yolları biraz تنها oluyor sıkıntı yaşayabilir.
G.18	Sabahın erken saatleri genelde tercihim. Yazın akşam yürüyüşleri olabiliyor.
G.19	Genellikle öğle saatleri ve hafta içi günlerini tercih ediyorum. Ben zaten çalışmadığım için bu saatler bana uygun oluyor. Diğer saat aralıklarında salon epey kalabalık oluyor işten çıkıp gelenler oluyor. Öğlen neredeyse iki veya üç kişi var bu yüzden bana çok uygun.

Spor yapmak için genelde hangi saatleri tercih edersiniz? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiştir. Cevaplar çeşitlilik göstermekle birlikte büyük çoğunluğun spora katılımda ‘güvenlik’ açısından geç saatleri tercih etmemeleri dikkat çekmektedir. Geç saatleri tercih etmeme durumu kadınların kendini korumak, gelebilecek çeşitli tehlikelere karşı önlem almak istemesiyle ilgili olabilir. G.17’nin yürüyüş yollarının تنها olduğunu bu nedenle de geç saatlerde spor için dışarı çıkmadığını belirtmesi bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

G.2 spor için dışarı çıktığında “rahatsız edici bakışlar” olduğunu belirtmiştir. G.14 “Geç saatleri tercih etmem. Gece geç saatlerde yürüyüşe çıkmam. Kendi güvenliğim açısından geç saatleri uygun bulmuyorum” diye görüşünü belirtmiştir. G15, G3, G4 ve G13 de benzer şekilde geç saatleri spor için tercih etmemektedir. Yaşanılan çevrenin etkisiyle spor için tercih edilen saatin spor yapmaya etkisi bulunmaktadır. Diğer insanların spor yapan kadınlara bakışları ve geç saatlerde spor yapmanın çevresel faktörler açısından tehdit oluşturduğu görüşmeye katılan bireyler tarafından düşünülmektedir. Buna göre akşam üzerinden sonraki saatler tehlikeli saatler olarak düşünülmektedir. Sabah, öğle ve akşam saatleri kadınların kendini daha güvende hissettiği saatler olduğu için bu noktada spora katılımda artış gözlenmektedir. Gece geç saatler ise güvenlik tehlikesi olarak algılanmakta, başlarına bir şey gelme çekincesiyle bu tenhalaşmanın yaşandığı saatler tercih edilmemektedir.

Tablo6: Görüşülen Kişilerin Kadın-Erkek Karışık Spor Salonları Veya Sadece Kadınlara Özgü Spor Salonları Tercihi

G.1	Karışık mekânları tercih ediyorum aklımdan sadece kadınlara özgü olsun mu diye hiç geçirmediğim etrafımdan yani erkek arkadaşımın da bir istek olmadığı için.
G.2	Sadece kadınlara özgü yerler çünkü erkeklerin rahatsız edici bakışları oluyor rahat giyinemiyoruz.
G.3	Şuanda mecburen kadın erkek karışık bir spor salonuna gidiyorum ama tercihim sadece kadınların olduğu spor salonu olurdu semtimizde maalesef başka çok iyi bir salon göremiyorum sadece kadınlara hizmet veren olsa orada daha rahat edebilirdim.
G.4	Sadece kadınlara özgü yerler olur. Diğer türlü zaten gitmek istesem de gidemem eşim izin vermez.
G.5	Kadınlara özgü. Eşimden dolayı. Eşim izin vermiyor, kıskançlık krizleri oluyor.
G.6	Kadın ve erkek karışık mekânları tercih ederim. Erkek hocalar daha iyi çalıştırıyor bence.
G.7	İki türlü mekâna da gittim fakat sadece kadınlara özgü yerleri tercih ettiğimde daha rahat etmiştim bu yüzden şuanda sadece kadınlara özgü bir spor salonuna gidiyorum.
G.8	Spor salonuna şuanda gidemiyorum maalesef eşim izin vermiyor. (gülüyor) Eşim baya kıskanç biri. Gidersen sadece kadınların gittiği salona gidebilirsin diyor. Kendi tercihime kalsa ben her yerde yapardım ama olmuyor işte.
G.9	Şuanda gitmiyorum ama karışık mekânları tercih ediyorum benim için fark etmez.
G.10	Karışık mekânlar tercih ediyorum. Daha kaliteli olduğuna inanıyorum. Karışık spor salonlarına gittiğimde evlenmeden önce özellikle ailemden saklardım söylemeden giderdim babam tepki gösterdiği için.
G.11	Karışık mekânlar tercih ederim. Bana göre kadın erkek eşit olduğu için her mekâna özgürce gidilebilir.
G.12	Boks ile ilgilendiğim için karışık mekânları daha çok tercih ediyorum. Özellikle bu alanda genellikle ders veren hocalar erkek oluyor ve alanında daha iyi oluyorlar bu açıdan erkek hocalarla çalışmak daha verimli oluyor.
G.13	Benim tercihim iki cinsinde aynı ortamda bulunması ama ben spor salonunda çalışıyorum ve çoğu kadın karışık bir spor salonunda olsak bile sadece kadınların ayrı bir bölümde spor yapmak istediklerini söylüyorlar.

	Erkeklerden rahatsız olduklarını belirtiyorlar genellikle kalça bölgelerini kapatmaya çalışıyorlar öne doğru eğilmeli hareketlerde göğüs bölgelerini kapatmaya çalışıyorlar hareketleri daha rahat yapamıyorlar yani. En kuytu köşe neresi ise orda çalıştırmamı istiyorlar. Bu durum maddi durumu en yüksek kadınlardan en düşüğüne kadar gözlemlediğim bir durum. Hepsi endişe duyuyor.
G.14	Sadece kadınlara özgü yerler tercih ederim daha güvenilir buluyorum.
G.15	İkisi de olabilir. Ben böyle bir ayrıma girmiyorum her iki tarafta da spor yapabilirim. Fakat şu an çalıştığım yer sadece kadınlara özgü bir spor salonu ve ciddi anlamda buraya yönelim var.
G.16	Ben kadın erkek karışık olan spor salonlarını tercih ediyorum.
G.17	Karışık yerleri tercih ederim. Spor yapmaya giden insanların az çok akli başında insanlar olduğunu düşünüyorum bu açıdan karışık mekânları tercih ediyorum.
G.18	Karışık olması sıkıntı yaratabiliyor rahat etmek açısından. Pilates yaparken veya mat üzerinde hareket yaparken belli başlı hareketleri doğru yapamıyorsun. Erkekler çok bakıyorlar çünkü hareketi yapmayı bırakıyorsun.
G.19	Şuan gittiğim salon kadın ve erkek karışık. Evime yakın çünkü sadece kadınların olduğu bir salon var ama bana baya uzak zor olur diye ona gidemedim yoksa ona gitmek istiyordum aslında çok rahat oluyor. Sadece kadınlar olduğu için her hareketi özgürce yapabiliyorsunuz.

Görüşülen kişilere “Spor salonu tercihiniz kadın ve erkeklerin gittikleri karışık mekânlar mı yoksa sadece kadınlara özgü yerler mi? Sorusu yöneltilmiştir.

Verilen cevaplarda dokuz görüşmeci, kadınlara özgü spor salonlarını tercih etmekte, diğer görüşmeciler ise karışık spor salonlarını tercih etmekle beraber farklı düşüncelerini de belirtmektedir. Örneğin G.6 ve G.12 spor salonu tercihlerinin karışık olma nedenini erkek hocaların bu alanda daha iyi olmasına bağlamıştır. Teorik kısımda tartıştığımız konulardan biri olan sporun ‘erkek uğraşı’ olarak görülmesi veya profesyonel sporun kadın işi olarak görülmemesi düşüncesinin kadınlar tarafından da bu şekilde görülmesini destekler niteliktedir. Fiziksel anlamda kuvvet veya hız gerektiren alanlarda ve profesyonel spor etkinliklerinde erkeklerin daha iyi olduğu düşüncesi söz konusudur.

G.1 ise karışık mekânları tercih etme nedenini, etrafından ya da erkek arkadaşından bir uyarı almaması yönünde açıklamıştır. Bu açıklama daha sonra görüşmecilere “spor yaparken aile, eş veya sevgilinizden hiç uyarı aldınız mı?” sorumuza öncelikli

bir yanıt niteliği taşımaktadır. Görüşmecilerin dokuzu sadece kadınlara özgü spor salonlarına gitmeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. G2 spor salonunda erkeklerin rahatsız edici bakışlarından etkilendiğini ifade etmiştir. G18 ise spor egzersizlerinde bulunurken erkeklerin kendilerine çok baktıklarını bu sebeple hareketi yapmayı bıraktığını belirtmiştir. Bu görüş daha sonra ele alınacak taciz olgusunu destekler bir ifadedir.

Spor endüstrisi, spor salonlarının kadınların sağlıklarını olumlu yönde etkileyecek faaliyetlerde bulunmaları açısından oldukça erişilebilir ve elverişli ortamlar olduklarını iddia etmektedir. Karma spor salonları ve bunun yanında sadece kadınlara yönelik spor salonları gibi alternatifler, spor yapan kişilere bu alanların kapsayıcı, güvenli ve erişilebilir alanlar olması bakımından sunularak pazarlanmaktadır. Feminist mercekle spor salonlarını incelediğimizde ise bu alanların her zaman zararsız olduğunu söylemek çok da doğru bir ifade değildir. Bu alanlar cinsiyete dayalı güç ilişkilerini ve aynı zamanda kadınlık için gereken kültürel beklentileri de yansıtır ve sürdürürler. Bu bağlamda spor salonu tercihlerinin cinsiyetlendirilmiş deneyimlere göre şekillendiğini söylemek mümkündür (Fisher, Barbary, Misener, 2018:477). Cinsiyetlendirilmiş alanlar olarak spor merkezlerinin kadınlar için güçlendirici olmakla birlikte kısıtlı alanlar olduğunu da söylemek mümkündür. Yapılan görüşmeler göstermektedir ki kadınların spor salonları deneyimleri de hem karma veya sadece kadınlara yönelik spor salonu tercihleri açısından değişmekte hem de bu alanlarda hegemonik erkeksi alan olarak görülen şeylere karışmamak adına bir mücadele verilmektedir. Ağır egzersizlerin veya vücut geliştirmenin yapıldığı alanlar bir bakıma ‘erkek mekânları’ olarak kadınların bu alanları farklı ve sınırlı kullanım şekillerini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, spor salonunun sağlık ve iyilik için bir alan olduğu iddia edilebilirken, birçok kadın için güçlendirici ve kısıtlayıcı bir alan olabilmektedir. Sonuç olarak, kadınlar beklentilerinin kısıtlaması ışığında spora katılmak için stratejiler üzerinden bir bakıma pazarlık yapmaya zorlanmışlardır (Fisher ve diğerleri, 2018:480). Bu bağlamda görüşmeden elde edilen bulgular söz konusu görüşü destekler niteliktedir. Spor aktivitelerindeki deneyimler Sosyo kültürel koşullardan ve mekândan etkilenmektedir. Kadınların spora katılımını inceleyen çalışmalara göre alternatif mekânların ve spor programlarının olduğu görülmektedir. Özellikle kadının spora

katılımının önündeki sorunları önlemek amacıyla sadece kadınlara özgü spor merkezleri açılmaktadır. Bu şekilde kadınların daha rahat ve güvenli ortamda spora katılımı arttırılmaya çalışılmaktadır (Koca, Öztürk, Arslan, 2012:20).

G5 spor salonu tercihinin eşinden dolayı sadece kadınlara özgü olduğunu ve eşinin karışık spor salonlarına gitmesine izin vermediğini ifade etmiştir. Bu durum teorik kısımda ele aldığımız sporda ataerkil yapıya dayalı güç ilişkilerinin devam ettiğinin ve spor yapan kadınlar üzerinde patriyarkanın tahakküm gösterdiğinin bir belirtisidir.

Tablo7: Görüşülen Kişilerin Spora Katılımda Bireysel veya Kolektif Çalışma Tercihleri

G.1	Yalnız spor yapmayı daha çok tercih ederim yoğunlaşmak isterim.
G.2	Bazen tek başıma yapıyorum fakat daha çok arkadaşlarımla. Özellikle dışarıda tek başıma olunca bazen tehlikeli olabilir ama arkadaşlarım varsa daha rahat olurum.
G.3	Arkadaşımla spor yapmayı tercih ederim.
G.4	Arkadaşlarımla tercih ederim.
G.5	Yakın arkadaşlarımla tercih ederim.
G.6	Yakın bir arkadaşımıla yapmayı tercih ederim.
G.7	Genellikle yakın bir arkadaşımıla spor yapıyorum.
G.8	Genellikle komşum var çok iyi anlaşıyoruz onunla birlikte yapıyoruz bazen o bize geliyor bazen ben onlara gidiyorum ve internetten pilates videoları açıp birlikte spor yapıyoruz.
G.9	Yalnız spor yapmayı çok sevmiyorum genellikle yakın bir arkadaşımıla birlikte spor yapıyorum.
G.10	Arkadaşlarımla spor yapmayı tercih ederim.
G.11	Sporu bilen arkadaşlarımla spor yaparım bilinçli insanlarla tercih ederim eşimle yapmak istemem.
G.12	Genellikle arkadaşlarımla birlikte oluyoruz. Yalnız spor yapmak özellikle dışarıda yürüyüş yapacaksam çok tercih etmem bir arkadaşımıla yapmayı tercih ederim bana eşlik etmesini isterim
G.13	Bir arkadaşımıla spor yapmayı tercih ederim. Genellikle spor salonuna gelen kadınlarda hep bir arkadaşlarıyla geliyorlar. Dikkatleri sadece kendi üzerlerine çekmek istemiyorlar dikkatin yayılmasını istiyorlar. Yanında biri olunca daha rahat hissediliyor ben de böyleyim.
G.14	Yürüyüşe eşimle çıkıyorum. Şu anda çevremde pek arkadaşım yok bu yüzden yalnız da çıkmıyorum ya evde yürütüyorum ya da eşimle birlikte çıkıp yürütüyoruz.
G.15	İlla yanımda biri olsun istemem yalnızda yapabilirim.
G.16	Spor yapmaya arkadaşlarımla giderim genelde çünkü kendime daha rahat hissediyorum bu şekilde.
G.17	Arkadaşlarımla. Özellikle güvenebileceğim bir insan olması yanımda çok önemli.
G.18	Arkadaşımla yapmayı tercih ediyorum. Özellikle kadınlar dışarıda spor yaparken genelde yalnız olmak istemez bende istemem. Erkeklerden dolayı (gülüyor).
G.19	Benim komşum var aynı zamanda yakın arkadaşım onunla beraber gidiyoruz

salona o da ev hanımı aynı saatlerde benim gibi uygun oluyor sürekli onunla beraberiz.
--

Görüşülen kişilere kimlerle spor yapmak istedikleri sorulmuş on sekiz kişi bir arkadaşıyla spor yapmayı tercih ettiğini söylemiş yalnızca bir kişi fark etmez cevabını vermiştir. Bireylerin spora katılım tercihlerinde bireysellikten ziyade birlikte çalışma olgusunun baskın olduğunu söylemek mümkündür. G.18, yalnız spor yapmama nedenini, “genelde yalnız olmak istemem, erkeklerden dolayı” şeklinde açıklamıştır. Burada kadınların özellikle spor faaliyetlerinde bulunurken yanında bir arkadaş tercih etmesinin nedeni, başlarına gelebilecek herhangi bir tehdit unsuruna karşı, arkadaş desteği sağlayarak kendilerini daha güvende hissetmektir. Yalnız olmaktansa başlarına gelebilecek herhangi bir olumsuz duruma karşı, gücü bir başkasının yardımıyla kazanma eğilimi gösterdiklerini söyleyebiliriz. G.17, spor yaparken “yanımda güvenebileceğim biri olması önemli” şeklinde bir görüş bildirmiştir. Burada spor ortamlarında kadınların kendilerini hangi açılardan rahatsız hissettikleri ve hangi durumları tehdit olarak algıladıkları çok önemlidir. G18 kadınların erkeklerden dolayı spor yaparken genelde yalnız olmayı istemediklerini vurgulamıştır. G.13 spor alanlarında ki deneyimlerini aktarırken kadınların genelde arkadaşlarıyla spora geldiğini gözlemlemiş ve bu durumu, ilginin dağılması isteği yönünde açıklamıştır. Kadınlar spor yaparken dikkatleri sadece kendi üzerlerine çekmek istemedikleri ve dikkatin yayılmasını istediklerini ifade etmiştir. Yanlarında biri olunca daha rahat hissettiklerini belirtmişlerdir. Spor ortamlarında özellikle karışık mekânlarda kadınların kendilerine yönelik bakışlardan tedirgin olduklarını bu amaçla bir arkadaş tercih ettiklerini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda teorik kısımda vurguladığımız şekliyle Krenichyn (2004)’ın şehir parkındaki kadın ve fiziksel aktivite konulu çalışmasını hatırlatmakta fayda vardır. Çalışmada kadınların spor alanlarına eş veya aileyle katıldıklarında kendileri için daha güvenli bir ortamın sağlandığını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır (Yılmaz ve Ulaş,2016:114). Çalışmamızın bulguları bu görüşleri destekler niteliktedir.

Canan Koca ve arkadaşlarının 2012’de yaptığı çalışmaya göre kadınlar yürüyüş yollarında tek başına yürüyüş yaparken, açık havada bulunan spor alanlarında egzersiz yaparken veya bisiklete binerken endişe yaşadıklarını belirtmişlerdir. Spor

salonlarının karma olması kadınlara bu mekanlara tek başına katılma konusunda endişe yarattığı için çoğu kadın ya sadece kadınlar için açılan spor salonlarını tercih etmekte ya da bu alanlara yanlarında biriyle katılmaktadır. Bu problemler ulaşım sorunu ve geç saatte sokakta olmama sorunuyla birleştğinde kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılımı oldukça güçleşmektedir (Koca, Öztürk, Arslan, 2012:19-20) Söz konusu bulgular, bizim çalışmamızla uyum göstermektedir.

Tablo8: Görüşülen Kişilerin Stadyuma Gitme Tercihleri

G.1	Aslında isterim severim ama hiç öyle bir fırsatım olmadı bir iki kez gittim sadece maça gitmiştim.
G.2	Evet, izlerim ama kendimi rahat hissetmem çünkü çok fazla küfür oluyor rahatsız oluyorum.
G.3	Hayır gitmem. Hiç gitmedim, ilgimi de çekmedi.
G.4	Yok gitmem.
G.5	Eşimle birlikte bazen gideriz.
G.6	Stadyuma gitmeyi severim ama yalnız çok tercih etmem.
G.7	Sıklıkla gidemem fakat bir iki kere gitmişliğim oldu.
G.8	Hayır, stadyumlara gitmem daha öncede hiç gitmedim izlemeye. Hiç aklıma bile gelmedi gitmek açıkçası ilgimi çekmiyor.
G.9	Stadyumlarda takım oyunları izlemem çok ilgimi çekmiyor. Genellikle futbol izlemeye abim gidiyor ben bir kere onunla gitmiştim çok fazla kadın yok genellikle hep erkekler gidiyor bence.
G.10	Nadir yani çok az.
G.11	Hayır, gitmem haz almıyorum.
G.12	Hayır, düzenli olarak gitmiyorum. Sadece bir iki kere gittim. Çevremde genellikle stada erkek arkadaşlarım gidiyor onlarda futbol izlemeye gidiyor ben bazen voleybol maçları varsa gidiyorum onun dışında pek gitmedim.
G.13	Evet, seviyorum gayet güzel oluyor.
G.14	Yok, çok tercih ettiğim bir şey değil bu yönde bir eğilimim yok.
G.15	Aşırı bir ilgi alanım olmadı çok fazla gidip izlemeyi tercih etmiyorum. Eşim genellikle futbol maçlarına hadi gidelim diyor o zamanlar gidiyorum sadece.
G.16	Bir kere gittim bir daha da gitmeyi düşünmüyorum açıkçası çok keyif almadım. Benim ilgimi çekmiyor.
G.17	Lisedeyken gidiyordum daha sonrası gitmemeye başladım. Tezahüratlar spor anlamından çıkmış bence çok rahatsız edici küfürler oluyor ve kavgalar çıkabiliyor. Bu yüzden hoşlanmıyorum.
G.18	Evet, giderim severim.
G.19	Yok, hayır ben gitmem. O ortam benim ilgimi çekmiyor.

Görüşülen kişilere “Stadyumlarda takım oyunlarını izlemeye gider misiniz?” Sorusu iletilmiş on yedi kişiden hayır cevabı alınmıştır. Görüşülen kişilerden ikisi net bir

şekilde evet giderim cevabını vermiştir. Bu bağlamda stadyumlarda kadınların takım sporlarına izleyici olarak katılımlarının çok az olduğunu söylemek mümkündür.

Kadınların stadyumlarda çeşitli müsabakalara izleyici olarak katılımını etkileyen bir takım faktörler mevcuttur. Bu değişkenler; arkadaş etkisi, güvenlik, taraftar olma gibi tutumları etkileyen belirleyicilerden oluşmaktadır (Apaydın, Giray, Amanvermez, 2016:100). G.12, G.15, G.9, bu ortamlara eş veya abilerinin daha çok katıldıklarını belirtmişlerdir. G.5 ve G.15 stadyumlara eşleri ile birlikte gittiklerini ifade etmiştir.

Stadyumlara kadınların bireysel anlamda katılımı ve ilgisi yok denecek kadar azdır. Özellikle stadyumlarda izlenmesi çokça tercih edilen futbol, bünyesinde birçok erkeksi öge barındırmakla beraber saldırganlık ve holiganlık gibi davranış kalıplarının da ortaya çıktığı bir spor dalıdır. Bu bağlamda güvenlik kaygısı, diğer kadınların bu alanlara katılımlarının azlığının etkisi ve stadyumların daha çok erkek çoğunluğunda olan alanlar olması, kadınların bu alanlara katılımını etkilemektedir. Kadınların sporun her alanında erkeklerle eşit şartlarda var olmaya başlaması ve kadınların stadyumlarda beklentilerine uygun, güvenli ortam yaratılmasıyla stadyumlara katılımın artması mümkün olabilmektedir. Bu noktada literatüre dönmek gerekirse kadınların spor müsabakalarını seyretme güdüsü ile spora katılım sıklığı arasında yakın bir ilişki vardır(Üzüm, Çiftçi, Çelen, Özen, Çalış, Karlı, 2017:307).

Arıkan ve Göktaş'ın 2004 yılında ki araştırmalarına göre aktif bir şekilde spora katılım göstermiş ve spor yapmaya devam eden kişilerin spor seyircisi olma düzeyleri yüksek bulunmuştur(Arıkan, Göktaş, 2004:14).

Çalışmamıza katılanların birçoğu stadyumlara eşlerinin veya abilerinin gittiğini belirtmiş kendilerinin de bazen onlara uyum sağlamak adına stadyumlara gittiklerini ifade etmişlerdir. Kadınlar ve erkekler spor alanlarında çok ayrı alanlar kaplarlar. Bu anlamda sporun kadın izleyiciliğinin oldukça az olduğu söylenebilir.

Tablo9: Görüşülen Kişilerin Spor Alanlarında Kadın Ve Erkek Eşitliği Üzerine Görüşleri

G.1	Çok düşünmüyorum açıkçası kadınlar bu alana daha sonradan entegre olmuş gibi geliyor bana. O yüzden özellikle sporun bazı alanlarında ve branşlarında hiç eşitlik göremiyorum.
G.2	Hayır, kesinlikle eşit olduğunu düşünmüyorum çünkü erkekler daha baskın bir futbol maçında mesela istediklerini söyleyebiliyorlar ama kadın mesela bir gole itiraz etse yadırganabiliyor mesela. Bir gün hakem olarak göre yapıyordum maçta tartışma çıktı bana orda ki bir erkek bağırdı. Sen kadınsın ne işin var orda git evde işini yap yemek yap diye bağırdı onu sahadan atmak zorunda kaldım hiçbir şey demedim. Sonra gidip hemen hakem kıyafetlerimi çıkardım kıyafetler varken yasak olduğu için tartışmam daha sonra gidip adamla kavga ettim tartıştım dilekçe yazdım şikâyetçi oldum.
G.3	Hayır, düşünmüyorum yani kadınlar her zaman erkeklere göre hal ve tavırlarından ötürü daha çok dikkat çekiyorlar ve çoğu zamanda sözlü veya psikolojik baskıya maruz kalıyorlar sporda da bu var bence.
G.4	Hayır, düşünmüyorum yani kadınlar her zaman erkeklere göre hal ve tavırlarından ötürü daha çok dikkat çekiyorlar ve çoğu zamanda sözlü veya psikolojik baskıya maruz kalıyorlar sporda da bu var bence.
G.5	Hayır, eşit değil mesela eşim maçlarda ağzına geleni söyleyebiliyor küfür ediyor ama eşim ederken ben edemem bunu çok yaşadım.
G.6	Hayır düşünmüyorum. Erkek egemenliği olduğunu düşünüyorum. Hem spor yaparken hem de biz spor yaparken bize olan tavırlarından dolayı. Rahatsız edici tavırlar olabiliyor.
G.7	Hayır, kadın ve erkeğin hiçbir alanda eşit olduğunu düşünmüyorum. Sporda da kadın ve erkek bence eşit değil. Kadınlar her sporu yapamıyorum toplum farklı bakıyor veya erkekleri bu alanda daha baskın görmek mümkün.
G.8	Ben eşit olduğunu düşünmüyorum. Tamam, bizde istesek her sporu belki yapabiliriz ama yapamıyoruz işte. Belki aile faktörü belki de eş faktörü bu durumu engelleyebiliyor. Benim açımdan böyle oldu. Şuanda da eşim spor salonuna gidiyor ama ben gidemiyorum mesela beni göndermiyor kıskanıyor.
G.9	Eşit olduğunu düşünmüyorum mesela ben saat geç olduğunda yürüyüş için dışarı çıkmaya tedirgin oluyorum ama abim rahatça çıkıyor istediği saatte ve genellikle sporun birçok alanında daha çok erkekler baskın bence kadınlar daha geri planda kalıyor bu yüzden de eşitlik bence yok.
G.10	Eşit olduğunu düşünmüyorum. Kadın ve erkek aslında her spor dalını yapabilir ama bu düşünce eşitlik sağlamaz. Özellikle bizim toplumumuzda futbol bir erkek sporu olarak algılanıyor kadınlar futbolu sevdiğinde bile çok

	anormal bir durum gibi algılanıyor. Bu normal şartlarda kadınlarda futbol oynayabilir ama sanki sadece erkekler yapabilir gibi bir algı var toplumumuzda.
G.11	Kesinlikle eşit olması gerektiğini düşünüyorum bana göre kadın tenisçide var erkek tenisçide var hatta kadınlar daha başarılı. Sporda kesinlikle eşitlik olmalı ama maalesef bizim ülkemizde bu çok zor.
G.12	Ben bu alanda eşitlik olduğunu düşünmüyorum. Erkekler sporda daha baskın kadınlar daha geri planda kalıyor.
G.13	Asla. Düşünmüyorum, ben basketbol hakemliği yapmıştım ben bile kadınların maçına çıktığım zaman –ya zaten kız maçı işte diye kendim bile eleştiriyorum çünkü erkeklerin basketbolu daha kıran kırana geçiyor orda periyot çok hızlı geçerken kız maçlarında 10 dakika bana 40 dakika gibi geliyor (gülüyor). Bu galiba toplumsal şeylerden kaynaklı. Basketbol daha erkek sporu gibi geliyor. Ben atletizm yapıyorum. Erkek atletizm müsabakalarını izlediğimde daha çok keyif alıyorum çünkü rekora daha çok koşuyorlar daha hedefe yönelikler.
G.14	Hayır, yani şöyle bunu şuanda düşünüyorum açıkçası daha önce hiç sorgulamamıştım. Yani fiziksel açıdan bir eşitlik yok erkek daha güçlü bu da kadın ve erkek arasında ciddi farklılık yaratıyor. Spor güç gerektirdiği için erkek daha baskın bence bu nedenle kadın ve erkek eşit değil.
G.15	Düşünmüyorum çünkü Türkiye’de özellikle erkeklerin yaptığını bayanlar yapamaz tarzında bir anlayış var gerçekten de böyle yani günümüzde artık bilek güreşi bile bir spor sayıldığı için söylüyorum bilek güreşi genelde erkeklerin kendi aralarında güçlerini tespit etmek amacıyla yaptıkları bir güç yarıştırmaya aktivitesi olarak görülüyor. Günümüzde baktığınızda bayanlarda da bilek güreşi alanında uzmanlaşmış ve millileşmiş sporcularımızda mevcut. Erkek baskın karakter olduğu için erkek egemenliği olduğu için onların daha çok başaracağı düşünülüyor. Bayanlarda erkeklerin yaptığı şeyleri yapabilir ama toplum bunu böyle görmüyor.
G.16	Hayır, spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünmüyorum. Toplumsal anlamda bir eşitsizlik var zaten. Toplumun bakış açısı giyim tarzına kadar uzanıyor. Spor salonlarından erkekler rahat rahat vücutlarını sergileyebiliyorlar ama kadınlar bunu yapamıyor. Sürekli bir kendini kontrol etme çabası oluyor. Kadınlar hatta daha az erkeklerin gittiği spor salonlarını tercih ediyorlar. Rahat hareket edilmiyor.
G.17	Hayır. Çünkü bir kadın en basitinden taytla spor yapsa bile yok hatları belli oluyor yok çok açık diye bakışlar bile rahatsız edebiliyor insanı ki bunun sözlü taciz boyutları da çok.
G.18	Hayır, ülkemizde böyle bir eşitlik yok maalesef. Ülkemizde en çok futbol izleniyor ve kadınlar bu alanda neredeyse hiç yok. Kadınlar daha çok pilates gibi sporlarla sınırlı kalıyor bence. Erkekler spor kıyafetlerini de özgürce giyebiliyor. Bize üniversitedeyken hocalar spor derslerinde tayt giyerek gelmeyin diye uyarı yapıyordu siz düşünün.

G.19	Bırakın sporu ben hiçbir alanda kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünmüyorum. Evliyken eşimin arkadaşları gelirdi maç izlerdi ben başka odaya geçerdim izlememi istemezdi ben genelde çay çerez vs. gibi şeyler getirirdim onlara. Kadın her alanda maalesef geride bırakılıyor mesela ben voleybolu lisede çok severdim ama ailem oynamamı istemezdi. Erkek kardeşim sürekli sokakta futbol oynardı biz kızlar dışarı bile çıkamazdık.
-------------	--

Spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiş ve tamamından hayır cevabı alınmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda kadınlar, sporda kadın ve erkek eşitliğinin olmadığını düşünmektedir.

Görüşmelerden elde ettiğimiz ifadelerle göre; kadınlar, spora katılımlarının toplumun büyük bir kesimi tarafından hoş karşılanmadığını, futbol, basketbol, bilek güreşi gibi alanların daha çok erkek işi görüldüğünü, taraftar ve izleyici olmalarının bile toplum tarafından garipsendiğini ifade etmişlerdir. Bu ifadeler teorik kısımda ele aldığımız erkek cinsiyet rollerinin baskın olduğu spor dallarını (futbol, basketbol gibi.) kadınların tercih etmesinin toplum tarafından normal karşılanmamasını ve hatta “erkek Fatma” olarak etiketlendiklerini (Kavasoğlu ve Yaşar, 2016:118:132) destekler niteliktedir. G.2’nin hakem olarak yer aldığı bir maçta erkek bir izleyicinin, “sen kadınsın, ne işin var orda? Git evde yemek yap!” şeklinde kendisine bağırıldığını ifade etmiştir. Bu durum, ataerkil toplum yapısı içinde cinsiyete dayalı iş bölümünün, kadınlara daha çok ev içi alanını uygun gördüğünün ve kadının hakem olarak sahada görülmesinin garipsendiğinin bir göstergesidir.

G1, özellikle sporun bazı alanlarında ve branşlarında hiç eşitlik göremediğini ifade etmiştir. G19 “Bırakın sporu ben hiçbir alanda kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünmüyorum” diye belirtmiştir. G16 spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olmadığını ve toplumsal anlamda bir eşitsizliğin olduğunu ve giyim tarzına kadar uzandığını ifade etmiştir.

Teorik kısımda belirttiğimiz üzere toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal yaşamın her noktasında kendini göstermekte veya hissettirmektedir. Bu durum spor alanlarında da kadın davranışlarını etkilemektedir.

Tablo10: Görüşülen Kişilerin Cinsiyetçilik Kavramı Üzerine Düşünceleri

G.1	Cinsiyete göre ayırım yapılması işte genellikle erkeğin kadına üstün tutulması olarak düşünüyorum.
G.2	Cinsiyetçilik kadın ve erkek ayrımcılığını ifade ediyor. Spor alanlarında cinsiyet olmaması gerekiyor bence ama maalesef Türkiye’de bu çok fazla. Bir kadın gece geç saatte yürüyüş ve spor yapamıyor ama erkek istediği saatte her şeyi yapabiliyor ve geri gelebiliyor. Biz kadınların maalesef bu şansı çok az.
G.3	Cinsiyetçilik kavramı...(düşünüyorum) Eşitsizlik geliyor aklıma yani bizim toplumumuz erkek egemen bir toplum ve kadınla erkek bence eşit değil bu geliyor aklıma.
G.4	Cinsiyetçilik kavramı şöyle yani her alanda bir ayrımcılık olduğunu hissettiriyor. Tek başına karar veremiyorsun hep acaba çevre ne der düşüncesi var.
G.5	Kadın erkek ayırımı geliyor.
G.6	İlk olarak kadın ve erkeğin eşit olmadığı durumlar aklıma geliyor bizde de baskın olduğuna inanıyorum bu durumun. Sporda da cinsiyetçilik var bence.
G.7	Cinsiyetçilik kadın ve erkeğin eşit temellerde olmaması. Erkeğin kadına göre daha baskın olması ve kadının ikincil konumda olması.
G.8	Cinsiyetçilik yani bilemiyorum kadın ve erkek cinsiyeti geliyor aklıma. Cinsiyetçilik kavramını kadının ezilmesi gibi bir şey olarak görüyorum.
G.9	Cinsiyetçilik kavramı, kadın ve erkek cinsiyetiyle ilgili yani kadın ve erkeğin farklılıkları, eşit olmaması. Aklıma bunlar geliyor.
G.10	Cinsiyetçilik kavramı kadın erkek eşitliği arasında pozitif ayrımcılık yapıldığına dair bir algı uyandırıyor bende.
G.11	Kadın ve erkeği ifade ediyor yani bu taciz olayları falan aklıma geliyor erkeklerin baskın olması daha bir at gözlüğüyle bakması gibi şeyler aklıma geliyor.
G.12	Bu kavram bana kadın ve erkek eşitsizliğini ifade ediyor.
G.13	Cinsiyetçilik kavramı bana toplumda kadının sadece cinsel obje gibi algılandığını ifade ediyor. Giydiğimiz kıyafetlerden hareketlere her şey bu kadına özgü kadınca diye etiketleniyor. Erkekler hep üstün ama kadınlar hep basamak basamak altta. Erkek ve kadın pantolon giyiyor fakat erkeğin değil kadının kalçasına bakılıyor. Bunlar çok aşağılayıcı.
G.14	Eşit olmadığını düşünüyorum derken aslında temelde bu sorun var yani cinsiyet ayırımı çok olduğu için eşit değil. Cinsiyetçilik bence eşitsizlik ve bu

	sporda da kendini gösteriyor.
G.15	Cinsiyetçilik dediğinde negatifi de var pozitif de var. Pozitif anlamda düşünürsek kadınlarında çok iyi yerlere geleceklerini destekleyen bir kısımda var. Başka açıdan ise ama sen kadınsın senin ne işin var orda diyenlerde var. Ayrımcılık çok fazla var.
G.16	Tamamen özne olamamayı yani kadınında erkeğinde her türlü cinsiyetçiliğe karşı birey olamamayı yalnız hissetmeyi, tamamen toplumsal normlar üzerinden her şeyin değerlendirildiği, bireysel özgürlüğün yok kabul edildiği durumları ifade ediyor.
G.17	Erkeklerin yaptığı bir şey gibi geliyor bana. Erkek baskın hep erkek ön planda ama kadın hep sindirilmiş ve geride bırakılmış. Bunları ifade ediyor bana.
G.18	Kadının özgür olamaması ve tercihlerine saygı duyulmamasını ifade ediyor.
G.19	Bana kadının geri kalmışlığını ve erkeğin daha baskın olduğunu ifade ediyor. Kadın hep geride sporda da ev hayatında da iş yerinde de maalesef bu böyle.

Görüşülen kişilere cinsiyetçilik kavramının kendilerine ne ifade ettiği sorulmuştur. Yanıtların büyük bir çoğunluğu kadın ve erkeğin eşit temellerde olmadığı, kadının özgürlüklerinin sınırlı olduğu ve cinsiyet temelinde ayrımcılık yapıldığı yönünde olmuştur. G4 cinsiyetçilikle ilgili görüşlerini ifade ederken, tek başına karar veremediği ve hep acaba çevre ne der düşüncesi olduğu şeklinde belirtmiştir. Bu bağlamda cinsiyetçilik kavramının en genel anlamda toplumsal açıdan erkek cinsinin lehine düşünüldüğünü söylemek mümkündür (Alptekin, 2014:204). Bu bağlamda görüşmecilerin cinsiyetçilikle ilgili tutumları cinsiyetçiliğin tanımıyla (bir cinsin diğerine üstün tutulması) örtüşmektedir.

Teorik kısımda da belirttiğimiz gibi kız çocukları ve kadınlar toplumsal cinsiyet ayrımcılığı temelinde oluşturulan kalıp yargılar nedeniyle sportif yeteneklerini tam anlamıyla keşfedememektedir (Koca ve diğerleri, 2012:9).

Tarih boyunca kadınlar temelde cinsiyet ayrımcılığından kaynaklı çeşitli eşitsizliklere maruz kalmışlardır. Biyolojik farklılıkların ötesinde toplumsal süreç içerisinde inşa edilen çeşitli cinsiyet rollerinin bu eşitsizliği güçlendirdiğini söylemek mümkündür. Yapılan görüşmeler sonucunda tarihsel süreçten günümüze kadınların cinsiyet ayrımcılığına yönelik düşüncelerinde belli bir farkındalık ve bilinç durumu

gözenmekte ve görüŖülen kiŖilerin tamamı cinsiyet eŖitsizliđinin devam ettiğini düşünmektedir.

Tablo11: Görüşülen Kişilere Göre Medyada Kadın Sporcular

G.1	Kadın sporcularla ilgili haberleri neredeyse hiç görmüyorum genelde futbolcular haber yapılıyor. Futbolda erkek oyunu olduğu için hep erkek sporcuları görüyoruz. Televizyonda da aynı şekilde basketbol, futbol hep erkek takımı olarak veriliyor. Bu oyunları yorumlayan programlarda sunucularda genellikle erkek ve izleyenlerde genellikle erkek oluyor.
G.2	Sporcu kadın, erkek gibi kadın anlamına geliyor toplumda ve her daim vücuduyla ön plana çıkıyor. Güzelliğiyle göz kamaştıran sporcu kadınlar var madalyalarıyla değil! Yalnızca seksi bulunan kadınlardan söz ediliyor bu yüzden spor başarısı göz ardı ediliyor. Medyanın sporcu kadınlardan bahsetme nedeni de kadın bedenini kullanmak. Spor salonunda bile hocalar fit ve seksi kadınlarla ilgileniyorlar.
G.3	Sporla ilgili haberlerde kadınların iyi temsil edildiğini düşünmüyorum. Sadece voleybolda birkaç defa başarı haberleri dikkatimi çekmişti onun dışında çok ünlü kadın sporcu bile çok bilmiyorum. Süreyya Ayhan vardı onu biliyorum.
G.4	Kadın sporculardan ziyade gazetelerde erkek futbolu var veya basketbolu. Diğer spor branşları çok az haber yapılıyor. Kadınlarda futbolda olmadığı için genellikle medyada da kendilerine yer verilmiyor.
G.5	Ataerkil bir toplumda yaşadığımız için anneler günü veya kadınlar günü gibi günler dışında kadınların başarısı öne çıkmıyor. Sporcu olarak da medyada destek verilmediğini düşünüyorum.
G.6	Medya da kadın sporcular yavaş yavaş yer edinmeye başladı fakat erkeklerle eşit mi diye sorarsak eşit değiller. Medya aslında farkındalık yaratmak ve destek konusunda en iyi mecra. Fakat seyirciler bence kadın maçlarını izlerken spordan çok fiziklerini incelemeyi tercih ediyorlar. Aynı şekilde küçümseyici cümlelerle destek verdiklerini sanıyorlar. Küçük yaşlardan itibaren “kız maçı işte, zaten kadınların maçı aman ne olacak” gibi cümleleri kurmaya başlıyorlar. Seyir zevki olarak düşük görülüyor. Birde spor dallarını cinsiyetleştiriyorlar erkek futbolcu olur, kadın voleybolcu şeklinde. Yakıştırmalar hep bu yönde.
G.7	Türkiye’de futbol dışındaki sporların pek bir önemi yok. Kadın olsa da erkek olsa da futbol dışında ki örneğin boks, güreş gibi başarıları medya da göremiyoruz, haberimiz olmuyor.
G.8	Bence medya yeterince yer vermiyor. Eğer verseydi çoğu kadın sporcumuz kademe kaydedip kayıp gitmezdi. Ben voleybolcu Neslihan’dan baka birini bilmiyorum şahsen. Medya bu konuda daha fazla çalışıp kadınları desteklemeli. Sonuçta farklı spor dallarında başarılı olan birçok kadın var ama isimleri bilinmiyor maalesef.
G.9	Yer verilmiyor bence çünkü medya sporda en çok izlenen ve tercih edilene odaklanıyor. En çok izlenen spor branşı futbol. Futbolda da kadın hâkim değil. Diğer voleybol, basketbol alanlarını da bizim halkımız çok izlemiyor.

	Böyle olunca da kadınlar daha geri planda kalıyor. Kadın voleybolu veya tenisi izleyen erkeklerde kadınların fiziksel özelliklerine bakmayı bence daha çok tercih ediyor.
G.10	Medya da kadınlara yer verilmediği gibi sporcu kadınlara hiç yer verilmiyor bence. Medyanın yanlış davrandığını düşünüyorum. Sporcu kadınların emeğini göz ardı ediyorlar.
G.11	Son yıllarda kadına ve yaptığı işlere daha fazla önem verilmeye başlandı. Bu yüzden medyada da kadın sporcuların başarılarını görebiliyoruz. Bu diğer başarmak isteyen kadınlara da ilham olabilir.
G.12	Özellikle takım sporlarında futbol, basketbol vs. erkek sporcuların medyada daha fazla yer aldığı ortada. Kadın futbol ya da kadın basketbol takımları uluslararası alanda başarılar elde etse de erkek sporcuların başarıları kadar medyada yer edinmemektedir. Bunun da ataerkil toplum yapısından kaynaklandığını düşünüyorum. Çoğu meslek grubundaki cinsiyetçilik gibi sporda da cinsiyetçilik açık ve net görülmektedir.
G.13	Kadı sporculara bakış açısı olumsuz değil aslında ama alışkanlıklar ve süregelen erkek egemen spor anlayışı yüzünden geri planda kalıyorlar biraz. Özellikle de futbol vs. gibi spor dalları daha çok erkeklere özgüymüş gibi bir düşünce yerleşmiş olduğundan ve futbol, basketbol gibi spor dalları halk arasında en popüler olanlar olduğundan kadınların geri planda görülmeleri normal.
G.14	Yeterince yer verildiğini düşünmüyorum. Kadın sporcuların performansından önce cinselliği ön planda tutularak bakılıyor. Spor salonlarında antrenman yaparken bile rahatsız edici bakışlar hep üzerimizde. Medya da bence kadına hep cinselliği üzerinden yaklaşıyor.
G.15	Kadın sporcular birincilik ya da madalya almadıysa yer verilmez. Diğer düşüncem ise cinsellik her zaman ön plandadır. Güzelse, seksiyse veya frikik verdiyse yani magazinsel bir durum varsa haber olur çoğunlukla. Örneğin atlet Elvan'ın antrenörüyle ilişkisi sporcu başarısından daha çok basında yer almıştı.
G.16	Günümüzde sosyal medya çok yaygın kullanılıyor bu sayede kadın sporcularla ilgili haber olduğunda daha rahat duyabiliyoruz. Sadece televizyonlara kalsaydı bu haberler maalesef çok az bilgi sahibi olurduk. Sosyal medya kadın sporcuların başarılarına yer veriyor ve bu destekleyen izleyiciler sayesinde hızla yayılıyor.
G.17	Spor yapan kadınların çoğu spor etkinliklerinden çok poster, dergi ve kapak sayfaları gibi magazin alanlarında daha fazla ilgi görüyor ve reyting alıyor. Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında ülkemizde kadın sporculara medya da verilen değer ve önemin az olduğunu düşünüyorum.
G.18	Medya da erkek sporculara daha fazla yer veriliyor. Spor erkek işiymiş gibi bir algı var. Günümüzde kadınlarda çok güzel işler başarıyor ama daha fazla görünmeleri lazım. Örneğin tenisçi Çağla Büyükakçay'ı ben Beyaz Show'a katıldığında tanımış ve kim olduğunu öğrenmiştim. Başarı elde etmiş kadın sporcular olabildiğince medya da yer alırsa kadın sporcu sayısının da artacağını düşünüyorum.

G.19	Kadın sporcular hak ettikleri yerde değiller bence. Medya para miktarı ne kadar çoksa o derece yer veriyor. Örneğin, futbolun getirisi çok fazla. Dünya genelinde en fazla oynanan spor. Dolayısıyla algımıza erkek sporu gibi lanse edildiği için haliyle medya da kadın sporcu geri planda kalıyor. Sokaktaki yüz kişiye ilgisi olsun ya da olmasın bildiğiniz sporcular kim diye sorsak onlarca erkek sporcu sayarlar. Kadınlar parasal anlamda getirisi yüksek olan spor dallarıyla ilgilenemediği için medyada yer vermiyor bence. Örneğin Yasemin Dalkılıç (eski milli yüzücümüz), dünya rekoru kırarak haberlere geçti fakat şuan kime sorsak hatırlamaz bile. Çünkü Yasemin hem magazinsel olarak hem de transfer ücreti olarak yüksek ücretlerle konuşulmadı. Ama Arda Turan Madrid takımında bizi temsil etti gollerinden çok transfer ücreti konuşuldu.
------	--

Görüşülen kişilere “Sizce kadın sporculara medyada yeterince yer veriliyor mu? Medyanın ve spor izleyicilerinin kadın sporculara bakış açılarını değerlendirebilir misiniz? Sorusu iletilmiştir. Verilen cevaplara göre toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin medyadaki görünümüne dair bir bilinç durumu görülmektedir. G15 görüşmelerde, atletizmle ilgilenen profesyonel sporcu Elvan’ın, sporcu kimliğinden çok basında, antrenörüyle yaşadığı ilişkinin daha ön planda olduğunu belirtmiştir. Buna göre, kadın sporcular medya da güzellikleri ve bedenleriyle ön planda ancak olabilirken erkek sporcular ise başarılarıyla veya başarısızlıklarıyla gündemde oluyorlar. Kadın medyanın gözünde magazinsel olarak daha fazla dikkat çekiyor. Dış görünüşü güzelse, maç sırasında firik verdiyse veya magazinsel içerikli bir öyküsü varsa (antrenör-sporcu ilişkisi gibi.) bunlar gazetelerde veya haberlerde daha çok vurgulanıp ön plana çıkıyor.

G6 kadın voleybolcu olur erkek futbolcu şeklinde toplum tarafından yapılan yakıştırmaların olduğunu belirtmiştir. Özellikle futbol gibi dünya genelinde yaygın olan branşının erkek egemenliğinde olduğunu söylemek mümkündür. Futbolu erkek sporu olarak gören bakış, kadınların bu alanda geri bırakılmışlığının ve bu alanlardan dışlanmasının da bir nedenidir. G9, kadın voleybolu veya tenisi izleyen erkeklerin kadınların fiziksel özelliklerine bakmayı daha çok tercih ettiklerini söylemiştir. Bu bağlamda kadın sporcuların, bedenleri aracılığı ile kadın sporunun izlenmesine etki ettiği söylenebilir.

Spor medyasın toplumda erkek gücünü ön plana çıkarırken onun ayrıcalıklı yapısını korumak için de bilinçli bir çaba göstermektedir. Spor medyasının eril hegemonyayı güçlendiren baskın ve güçlü bir yapısı vardır. Spor medyası spor ortamlarında erkeklere imtiyaz sağlarken, kadınları marjinalleştirerek veya görmezden gelerek amaçlı bir hiyerarşi ortaya koyar. Kadın sporcuların medyada temsili onların sportmen kişiliklerinden önce farklı özelliklerinin ön plana çıkarılmasıyla gerçekleşir. Bu alanlarda kadın sporcuları tanıtmamanın ve pazarlamanın yolu ise kadınların sportif etkinliklerinin dışında; kadınsı olma, çekicilik, cinsellik, eş veya annelik gibi spor dışındaki rollerine odaklanmaktır (Fink, 2015:337). Çalışma sonucunda, birçok kadın medyada erkek egemen yapının hakim olduğunu ve kadın sporcuların cinsellik üzerinden sunulduğu ifade etmiştir.

Gazetelerin, dergilerin spor sütunlarındaki yazılar için fotoğraflanan kadın sporcuların, dış görünümlerine odaklanma ve vücutlarını vurgulama eğilimi sportmen kimliklerinin daha fazla önüne geçmektedir. Birçok toplumda medya kadınları duygusal ve rasyonel düşünceden yoksun bireyler olarak ataerkil bir tasvir ile ortaya koymaktadır. Erkek sporcuların kahraman ve kültürel açıdan yüceltilmiş olarak tanımlandığı medyada, kadın sporcuların kapsamı, yeteneklerini değil dış görünüşlerini ve çekiciliğini vurgulayan basmakalıp terimlerle doludur. Kadınlara iletilen mesaj açıktır: Spor temelde erkek bir aktivitedir ve kadınlar sadece erkek kontrolünde olan ve onlar tarafından onaylanan pozisyonları bulabilirler (Galily, Kaufman, Tamir, 2015:570). Bu çalışmada görüşmelerden elde edilen verilere göre katılımcıların cevapları literatürdeki araştırmaları destekler nitelikte olmuştur.

Durur' a göre (2017) spor medyası erkek egemen ilişkileri sürdürecektir şekilde ve hegemonik ilişkilerin yeniden üretilmesine katkı sağlayacak şekilde gelişmektedir. Araştırmaya katılan kadın sporcuların spor medyası üzerine görüşleri erkek egemen yapının devam ettiği ve bu alanlarda kadının ikincil konumunun yerini koruduğu şeklindedir. Amman ve Yaprak tarafından yapılan çalışmaya göre spor medyasında kadın sporcularının başarıları erkek sporcuların başarılarıyla eş değer verilmemektedir. Kadınlar medyada cinsel rol kalıplarına uygun sunulurken cinsellikleriyle ön plana getirilmektedir. Görüşmecilerde mülakat sırasında elde ettiğimiz ifadelerin tümü bu açıklamalarda örtüşmekte ve birbirini desteklemektedir.

Tablo12: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Rahatsızlık Duydukları Durumlar

G.1	Şuan pek yaşamadım ama önceden üniversite zamanında üniversitenin spor salonuna giderken rahatsız olduğumuz şeyler oluyordu. Özellikle erkeklerin yanaşması bakışlar konuşmaya çalışmalar oluyordu. Salondaki bazı yerlere çok yanaşmıyorduk oralar daha çok erkeklerin olduğu alanlardı normalde bu ayrımı yapmam yani erkek var diye gitmemelik yapmam ama demek ki rahatsız olduğumuz şeyler vardı ki gitmiyorduk.
G.2	Mesela stadyumda koşarken orda ki görevlilerin veya her hangi bir erkeğin bakışları çok rahatsız ediyor.
G.3	Yani dışarıda yürüyüş yaparken laf atılması oluyor yani bu size atılmasa bile ortaya atılıyor sizin üzerinize alınmanız gereken laflar oluyor, bakışlar zaten her zaman oluyor
G.4	Spor yaparken duyduğum rahatsızlık yani spora gidip gelirken yollarda duyulan çok rahatsızlık var. Bayanda spor yapar mı diye görüşler var çok rahatsız oluyorum.
G.5	Bakışlar genellikle rahatsız edici olabiliyor.
G.6	Olmuştur. En son spor salonuna gittiğimde 2-3 erkek belli bir süre farkıyla yardım bahanesiyle rahatsız etmişlerdi ondan sonra gidemedim.
G.7	Spor yaparken açık alanda rahatsızlık duyuyorum çünkü insanların hareketlerime ve kıyafetlerime bakışı rahatsız ediyor. Karışık spor salonlarında ise erkekler tarafında sürekli bir bakış veya yanaşma çabası oluyor. Bu durum bizzat benim başıma çok geldi.
G.8	Oldu evet ben bir kere parkta spor aletleri var belediyenin koyduğu onlarda spor yaparken bir tane adam karşıma banka geçip oturmuştu beni izlemişti çok rahatsız oldum ve bir daha gitmedim o parkta spor yapmaya.
G.9	Rahatsız olduğum durum genellikle yürüyüş yaparken başka birinin arkamdan gelip gelmemesi. Sürekli arkama dönüp bakmak zorunda kalıyorum biri benimle yürüyor mu diye çünkü bir keresinde böyle bir durum maalesef başıma gelmişti.
G.10	Evet, kendim olması da maruz kalan arkadaşlarım var. Karışık spor salonlarında özellikle bu tarz durumlar fazlasıyla oluyor. Mesela Muğla'da gittiğim karışık bir spor salonunda Rus bir kadın vardı ve bu kadın ne zaman spor yapsa etrafında bütün erkeklerin onu izlediğini iletişim kurmaya çalıştığını gördüm. Fiziği düzgün bir kadın ve açık saçık giyindiği için çok dikkat çekiyordu ve ilgi odağıydı.
G.11	Hayır, benim rahatsız olduğum bir durum yok. Hiçbir sorun yaşamadım. Arkadaşlarımın yaşadığı bir takım sorunlar olmuştu. Sporcu bir arkadaşım

	antrenörü tarafından rahatsız ediliyordu bunu biliyorum.
G.12	Rahatsız olduğum durumlar var evet. Mesela ben boks yaptığım için vücudum biraz normal kadınlara göre daha kaslı. Erkek gibi vücudumun olduğunu söyleyerek beni demoralize eden insanlar oluyor ve bana daha kadınsı sporlarla ilgilenmem gerektiğini söylüyorlar oysa ben boks çok seviyorum. İnsanların bu bakış açısı çok rahatsız edici geliyor bana.
G.13	Atletizmle uğraştığım için doğa koşullarına çıktığım zaman arabalar korno çalıyorlar, duruyorlar biz sizi bırakalım gitmek istediğiniz yere diyorlar ve giyiniş tarzımız bile değişiyor normalde taytın üzerine büstiyer giyip koşuya çıkabilirsin ama doğa koşusuna çıktığımız zaman mutlaka taytın üzerine uzun bir şey giyiyoruz. Bunları yapmazsak sürekli laf yiyoruz camı açıp yavrum ne yapıyorsun sen gibi laflar atıyorlar. Bunlar o kadar çok oluyor ki hadi laf atmadı diyelim sürekli bakışlarıyla taciz ediyorlar.
G.14	Mesela kapalı bayanlar daha çok spor salonu tercih etmek zorunda kalıyor yani karışık mekânlara da gidemiyorlar. Bunun dışında kadınlar bayan hocalarla çalışmak istiyorlar bayan hocaları tercih etme durumu var.
G.15	Sen ne kadar bu işi kendim için yapıyorum desende dışarıyı ve zihniyetleri dikkate almak zorundasın. Kadın her şeye dikkat etmek zorunda kıyafetlerine hareketlerine çünkü dikkat etmezse bunları yaptığı için başına birçok şey gelebilir ve sen böyle yaptığın için böyle oldu diye suçlanabilir hatta.
G.16	Özellikle kılık kıyafet açısından çok rahatsızlık duyuyorum. Bizim ülkemizde daha zor bu durum. Her giydiğine dikkat etmek zorunda kalıyorsunuz. Spor kıyafetleri bile artık bu rahatsızlıklar bilindiği için bence ona göre tasarlanıyor. Size bir alan açtık ama bu alanı da şu şekilde değerlendirin diye yönlendiriyor bence. Mesela neden kadın spor salonlarına ihtiyaç duyuyoruz bence bu büyük bir problem.
G.17	Spor yaparken en çok dışarıda yürüyüş yaptığımda sıkıntı yaşıyorum. Diğerlerini yani pilates vs. evde yaptığım için sorun olmuyor. Dışarı da spor yaptığımda sıkıntılar yaşıyorum. En büyük problem erkeklerin laf atmaları oluyor. Evde de bazen annemler spor yapacaksın da ne olacak gibi şeyler söylüyor bundan da rahatsızım açıkçası. (gülüyor)
G.18	Ben rahatsızlık birebir yaşadım. Spor salonunda (kadın erkek karışık) biri vardı çalışan sanırım sürekli orda görüyorum. Bizim çalışma yaptığımız zamanlarda sürekli bize bakıyor sürekli ama o kadar rahatsız edici ki. Özellikle koşarken kızların arkasından bakıyor ve bunu ben spor yaparken fark etmiyorum başka bir arkadaş beni uyarıp söylüyor.
G.19	Ben spor yaparken salonun çok kalabalık olmasından rahatsızlık duyuyorum.

O açıdan öğle saatlerinde gidiyorum söylediğim gibi. Nedeni yani erkekler akşam çok daha fazla oluyor ben boşanmış bir kadın olarak her şeye dikkat etmeliyim diye düşünüyorum.

Spor yaparken rahatsız olduğunuz durumlar var mı? Duyduğunuz bir örnek var mı? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiş biri hariç hepsi duydukları çeşitli rahatsızlıkları dile getirmişlerdir. G5 erkeklerin bakışlarından rahatsız olduğunu belirtmiştir. G6 spor yaparken erkeklerin yardım bahanesiyle kendisine yaklaştığını ve rahatsız ettiğini ifade etmiştir. G11 sporcu bir arkadaşının antrenörü tarafından rahatsız edildiğine şahit olduğunu söylemiştir. Profesyonel olarak atletizmle ilgilenen G13, doğa koşusunda rahatsız edildikleri için sporcu kıyafetlerine dikkat ettiklerini ve özellikle kapalı giyindiklerini belirtmiştir. G15' e göre ise kadınlar hem mağdur hem de suçlanan taraftadır. Kadın kıyafetine dikkat etmezse başına bir şey gelebilir. Başına bir şey gelirse de tercihleri yüzünden suçlanır. Görüşülen kişiler, karşı cinsin kendilerine "yardım maksadıyla" yavaşmalarından ve bu durumdan rahatsızlık duyduklarından bahsetmişlerdir. G17 erkeklerin kendilerine spor yaparken laf atmalarını en büyük problem olarak ifade etmektedir. G18 spor salonlarında çalışan kişilerin dahi kendilerine spor yaparken rahatsızlık verdiğini belirtmiştir. G19 spor alanlarında boşanmış bir kadın olarak birçok şeye dikkat ettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda otokontrol geliştirdiğini söylemek mümkündür bu durum spor alanlarında eşitsizliğin bir göstergesidir.

Sporun genel yönüyle erkek etkinliği olarak görülmesi teorik kısımda üzerinde durulan konulardan biri olmuştur. Bu anlamda erkeklerde fizyolojik kemik yapıları gereği oluşan kadına göre üstün olma fikri, spor alanlarında kadının ikincil konumunu güçlendiren ve spor alanlarında 'iş bilen erkek' ve 'yardım bekleyen kadın' algısı güçlenmiştir.

Yine 2002 yılında Türkiye' de Nevin Gündüz ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, kadınların seyirciler, erkek takım arkadaşları ve antrenörleri tarafından tacize maruz kaldığı belirtilmiştir (Koca, 2006:93). Söz konusu görüş ile bizim çalışmamızın bulguları örtüşmektedir. Görüşülen kişiler sözlü ve sözsüz olarak tacizin farklı boyutlarıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo13: Görüşülen Kişilerin Özgürce Açık Alanda Spor Yapabilme Durumları

G.1	Dışarıda spor yapmadım çok fazla bu güne kadar ama salonlar bana daha cazip geliyor.
G.2	Hayır, kesinlikle düşünmüyorum dediğim gibi özellikle bakışlar çok rahatsız edici oluyor.
G.3	Yok, kesinlikle hayır. Her zaman etrafta birileri oluyor giyiminizden tutunda saçınızın başınızın dağınıklığından bile etkilenen ne biliyim karşıdan yürürken bile size dik dik bakan insanlar oluyor ister istemez sizi tedirgin ediyor o yüzden rahat hissetmiyorum
G.4	Hayır, düşünmüyorum ve yapamıyorum çünkü bir yürüyüş bile yapamıyorum çünkü insanların bakışları rahatsız ediyor.
G.5	Hayır, insanların bakışı çok rahatsız ediyor. Normal yürüyüş yapacaksam çok sorun olmuyor ama koşu veya diğer spor etkinliklerinde örneğin parklarda yapılan hareketlerde çok rahat hissetmiyorum.
G.6	Hayır, tedirgin oluyorum zaten bu yürüyüş yapılan alanlar sakın ve تنها yerler oluyor. Parklar, bahçeler gibi. Öyle olunca da ister istemez arkaya bakıp kim geliyor ne yapıyor diye düşünmek zorunda kalıyorum.
G.7	Dışarıda özgürce spor yapamıyorum. Özellikle geç saatlerde dışarı çıkmak çok mümkün olmuyor. Gündüzleri de her alanda spor yapılamıyor veya birçok harekete spor yapsak bile sınırlama getirmemiz gerekiyor.
G.8	Hayır, özgürce spor yapabildiğimi düşünmüyorum. Çevrenin bakışlarından rahatsız oluyorum çoğu zaman.
G.9	Özgürce yapabildiğim tek spor yürüme. Koşuyu bile çok tercih etmiyorum. Özellikle harekete dayanan pilates yoga gibi sporlar yapsam dışarıda bu kız ne yapıyor derler(gülüyor) ama onları evde yapmayı tercih ediyorum.
G.10	Hayır, her zaman düşünmüyorum çünkü rahat bir şehirde yaşasak bile baskıcı bakışlar altında olabiliyoruz.
G.11	Evet, özgürce spor yaparım bakışlar olsa da buna aldırış etmem.
G.12	Dışarıda yapılabilecek sporlar sınırlı bence. Bu açıdan çok da bir özgürlük yok. En çok yürüyüş ve belki koşu olabilir. Onun dışında parkta vs. boks çalışsam her halde herkes bana bakardı bu kız ne yapıyor diye. (gülüyor)
G.13	Hayır. Yani ben bu olumsuz durumlara karşı çok takmadan yapıyorum ama çalıştığım spor salonundaki kadınlar yapamıyor bunu çok iyi biliyorum. Akyaka gibi rahat turizm ilçesinde çalışıyorum. Kadınlar spor salonuna taytın üzerine eşofman giyip geliyorlar. Neden taytla gelmiyosunuz dediğimde biz buranın yerlisiyiz iki gün sonra arkamızdan laf ederler diyorlar. Akyaka deniz kenarı bir yer fakat buna rağmen yerel halk o kadınları sindirmiş. Ben mesela diyorum birlikte koşuya çıkarız ormana gideriz ben sizi çalıştırırım diyorum. Yok, biz bu kıyafetlerle dışarıda yapamayız iki gün sonra adımızı çıkarırlar diyorlar. Burada böyleyse daha az gelişmiş yerleri düşünemiyorum
G.14	Saatlere dikkat edersem özgürce spor yapabilirim. Yani zaten yürüyüş yapıyorum ve geç saatler olmadığı sürece sorun olmuyor.
G.15	Evet, ortam elverişliyse özgürce yaparım. Ama saat çok önemli ve nerede

	yaptığımız de önemli. Gece 12 de çıkarsan tabi olmaz.
G.16	Hayır. Çok fazla örneklerini duyuyoruz yani sokakta spor yapan kadınlara laf atma oluyor. İster istemez duyduklarımızdan dolayı bizde de bir çekinme durumu oluyor.
G.17	Hayır, özgürce spor yapamıyorum. Vücudun güzelse dışarıda spor yapmak çok zor. Güzel bir kadın gördüklerinde hele ki vücudunu belli eden bir şey giymişse hiç rahat edebileceğini ve özgürce davranabileceğini düşünmüyorum.
G.18	Hayır, yeterince özgür değiliz olamıyoruz hep bu şekilde bakışlara veya sözel tacizlere maruz kalabiliyoruz.
G.19	Yok, dışarıda zor. Yani yürüyüş yapıyorum aslında ama diğer fitness hareketleri mesela açma germe hareketleri dışarıda çok zor. Ben bun yüzden spor salonlarını daha uygun buluyorum.

Dışarıda özgürce spor yapabildiğinizi düşünüyor musunuz? Neden? Sorusuna görüşülen kişilerden iki kişi olumlu yönde ifadesini belirtirken diğer bireylerin tamamı hayır yönünde cevap vermişlerdir. Görüşülen kişilere daha önce iletilen, “Spor yaparken hangi mekânları tercih edersiniz? Neden? “ Sorusuna, on görüşmeci kapalı alan, dört görüşmeci açık alan diğer beş görüşmeci ise her iki alanı da tercih ederim şeklinde görüş bildirmiştir. Bu noktada burada çıkan sonuca göre, spor yapmak için açık alanı tercih eden görüşmeciler de bu alanlarda aslında özgür olduklarını düşünmemektedir. Özellikle çeşitlilik gösteren hareketlerde, (açma, germe, esneme vb.) açık alanların önemli ölçüde kendilerine özgürlük sağlamadığını düşünmektedirler.

G.13, çalıştığı spor salonunda kadınların spor yapmak için taytın üzerine eşofman giyip geldiklerini bunun nedenini sorduğunda ise “biz buranın yerlisiyiz iki gün sonra arkamızdan laf ederler” cevabı mahalle baskısının gücünü göstermektedir. Buna göre kadınların spora katılmanın dışında ona ‘uygun olarak’ giyinmenin de mücadelesini verdiklerini söylemek mümkündür. Bu noktada şunu belirtmekte yarar var: “Cinsel taciz oluşturan davranışın mutlaka cinsel nitelikli olması şart değildir. Cinsel nitelikli olmasa da kadına ve erkeğe cinsiyetinden ötürü yöneltilen istenmeyen davranışlar da cinsel taciz oluşturur. Yani taciz, kişinin özgür iradesiyle böyle bir davranışa rıza göstermemesine karşın, cinsel bir davranışa maruz kalması ayırt edici özellik olarak değerlendirilebilir” (Durmuş, 2013:20). Görüşülen kişiler, dışarıda spor yaparken bakışlardan rahatsız olduklarını açıkça ifade etmişlerdir. Kişilerin

mekân tercihlerinin bakışlardan rahatsızlık duydukları için değişmesi tacizin bir göstergesidir.

Yaşanan taciz sonucu mağdurlar duygusal anlamda kendilerine ve çevreye karşı güvensizlik duygusu yaşamakla birlikte erkekleri etkiledikleri için bu duruma maruz kaldıklarına düşünüp kendilerini suçlayarak utanma eğilimi de göstermektedirler (Durmuş, 2013:21). Bu bağlamda kadınlar tek başına dışarıya spor için yürüyüşe çıktıklarında taciz edilirse, bunu kendi hatası olarak da düşünebilmekte ve bu yüzden spora katılımından da vazgeçebilmektedir. Otokontrolün devreye girmesi yani kadınların kendilerine çekidüzen verme ihtiyacı hissetmeleri, sembolik tacize uğradıklarını göstermektedir.

Tablo14: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Rahatsız Olmamak Adına Aldıkları Önlemler

G.1	Yani şuan çok rahatım ama yine de normal hayatımda dikkat ettiğim şeylere sporda da dikkat ederim mesela çok kısa ya da açık giyinmemeye özen gösteririm.
G.2	Dikkat ederim özellikle açma germe hareketlerini çok rahat yapamıyorum. Hareketlerimde daralma oluyor. Kıyafetlerde özellikle eşofman giyiyorsun çok tayt veya ip askılı veya sporcu atleti giyemiyorum kapalı şeyler giymek zorunda kalıyoruz.
G.3	Dar giyinmemeye dikkat ederim. Her tarafımı kapatacak kıyafetler giyerim. Saçımı başımı toplarım ve en az dikkat çekebileceğim gibi giyinirim
G.4	Kıyafet ve hareketlerime dikkat etmeye çalışırım.
G.5	Tayt giyersem uzun tişört giyerim. Vücut hatlarım belli olsun istemem. Toplumun bakışı tepkisi bu kadın ne yapıyor demesinler.
G.6	Çoğunlukla dikkat etmek zorunda kalıyorum aslında rahatımdır bu konularda ama toplum ne der? Veya bir tepki çeker mi diye dikkat ediyorum. Kıyafet olarak da çok fazla fiziğimi belli eden şeyleri giymiyorum. Bazı spor hareketlerini yapamıyorum.
G.7	Genellikle dikkat çeken çok fazla hareket yapmamaya çalışırım vücudumun görünmesini istemem bu yüzden çok açık kıyafetler giymem.
G.8	Rahatsız olmamak adına genellikle evde spor yapıyorum. Açık alanda veya parklarda spor yapmayı tercih etmiyorum.
G.9	Genellikle yürüyüş yapacağım zaman kıyafetlerime dikkat ederim çok açık olmaması gerekir ve açıkta kalan bölgemin olmaması da beni rahat hissettirir. Onun dışında çok dikkat çekecek esneme germe açma gibi hareketleri de fazla yapmıyorum.
G.10	Mesela çok fazla kalça hareketlerini dışarıda yapamıyoruz veya salonda da çok erkek varsa o hareketleri es geçiyoruz. İstedığımız gibi giyinip çıkmakta zor oluyor. Normal eşofmanla spora gidip orda kıyafetini değiştiren çok kadın arkadaşım var.
G.11	Hareketlerime ve giydiklerime dikkat ederim.
G.12	Spor yaparken özellikle kıyafetlerime dikkat ederim. Bol kıyafetler tercih ediyorum ya da kapalı. Dışarıda yürüyüş yapacaksam çok geç saatlerde çıkmam yaşadığım yer güvenli bir yer olsa da sonuçta bir kadın olarak tedirgin oluyorum.
G.13	Giynişe illa ki dikkat ediliyor. Hareketlerde özellikle çok dikkat ediliyor.

	Kalçanın arkada vücudun önde olduğu hareketleri yaparken erkeklerin bakışlar hemen bize doğru çevriliyor. Salonda çoğu kadın bu hareketleri yapmıyor. İp atlama da mesela zıplandığı için göğüsler sallanınca kadınlar yine ip atlamayı bırakıyor. Ya hareketi bırakıyorlar ya da tam yapmıyorlar dikkat çekmemek adına.
G.14	Kıyafetlerime dikkat ederim daha rahat ve bedenimi açık bırakmayacak kıyafetler tercih ederim. Dışarıda dar, açık giyinmem bu çok sağlıklı olmaz. Güvenlik açısından rahat edemem.
G.15	Saatlere dikkat ederim. Gece çıkmamaya dikkat ederim. Kılık kıyafet tabi ki yine dikkat ettiğim noktalar
G.16	Spor salonuna gitmişsem eğer bir aleti kullanacağım zaman daha boş olan alanları tercih ediyorum dikkat çekmemek adına.
G.17	Özellikle kıyafetlerime çok dikkat ederim salaş kıyafetler giyerim. Tayt giyiyorsam uzun bir tişört giyerim. Dışarıda en fazla yürürüm esneme germe vs. gibi hareketleri yapmam.
G.18	Öncelikle Kıyafet seçimime dikkat ederim. Bunun dışında spor yaparken seçtiğim hareketlerde önemli. Bazı hareketler dışarıdan bakanlar için çok dikkat çekici olabiliyor. Onun dışında özgürce spor yapmaya gayret ederim yani bariz dikkat çekmediğim sürece çok dikkat etmem gereken bir şey olduğunu düşünmüyorum.
G.19	Ben kendimi çok güzel, iyi ve özgür hissediyorum ama başkalarının bakışları rahatsız ediyor ve hatta birçok arkadaşım genellikle giymiyorlar üzerine uzun bol şeyler giyiyorlar.

Spor yaparken rahatsız olduğunuz durumlar var mı? Duyduğunuz bir örnek var mı? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiş, görüşmelerde bütün katılımcılar çeşitli rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir.

Spor doğası gereği bünyesinde hareket çeşitliliği barındırır. Antrenman öncesi ‘ısınma’ ise sportif aktiviteler için sporcuların önemle dikkat etmeleri gereken vazgeçilmez öğelerden biridir. Bu bağlamda görüşmecilerden elde edilen verilere göre spor öncesi yapılan temel ısınma hareketleri olan açma-germe, sıçrama, bel çevirme gibi bazı hareketleri kadınların bilinçli olarak ve isteyerek dikkat çekme kaygılarından ötürü yapmadıkları gözlemlenmiştir.

Spor salonlarında kadınlar özellikle vücut hatlarını ön plana çıkaran hareketlerde, cinsel kimliklerinin ön plana çıkması ve dolayısıyla erkekler tarafından daha fazla

dikkat çekmesi açısından sportif hareketi sınırlandırmakta veya hareketi yapmayı bırakıp sonlandırmayı seçmektedirler. G10 özellikle spor salonunda erkekler olduğunda kalça hareketlerini yapmadıklarını belirtmiştir. G6 ise toplum ne der? Düşüncesiyle sürekli tedbir alma durumlarının olduğunu ifade etmiştir.

Görüşülen kişilerden elde edilen verilere göre sportif etkinliklerde bulunan kadınların rahatsızlık duymamak adına kılık kıyafet seçimlerine spor alanlarında ekstra özen gösterdikleri görülmektedir. Bu durum literatürdeki durumu teyit etmektedir. Nitekim, teorik kısımda vurguladığımız üzere, Koca ve arkadaşları tarafından 2012 de yapılan, kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılım raporunda, kadınların yürüyüş yollarında, spor salonlarında veya açık havada bulunan spor alanlarında egzersiz yaparken endişe duydukları belirtilmiştir(Koca ve diğerleri, 2012:19).

Tablo15: Görüşülen Kişilerin Spor Yaparken Kıyafet Seçimleri

G.1	Bu kıyafetleri giymeyi severim ama bazen bakışlardan rahatsız olduğum oluyor.
G.2	Ben bu kıyafetleri giymeyi severim ama çok tercih etmiyorum. Bakışlar beni rahatsız ediyor.
G.3	Giyemiyorum ama giysem de kesinlikle hissederdim.
G.4	Rahatsız hissedirim ama rahat olmayı çok isterdim onları giymeyi de çok isterdim
G.5	Kişisel olarak rahat hissediyorum ama çevresel açıdan hayır. Çevreden dolayı hep bol giyinirim mesela. Zıplamam vücudumun görünmemesine özen gösteririm. Eşim kızar bir yerim gözüксе.
G.6	Tek başımayken evet ama toplum içinde hayır rahat hissetmiyorum. İnsanlar bakıyormuş gibi hissediyorum rahatsız oluyorum.
G.7	Hayır, kendimi rahat hissetmiyorum çünkü bakışlar rahatsız ediyor özellikle kilom varsa daha bol kıyafetler giyerim ki kilom belli olmasın (gülüyor). Aynı zamanda o tip kıyafetler daha çok erkeklerin dikkatini çekiyor ve bu yüzden rahatsız olma ihtimalim artıyor bu yüzden açık spor kıyafetleri şort vs. tercih etmiyorum.
G.8	Asla rahat hissetmem ben çok normal ve bol kıyafetler giydiğim halde dışarıda rahatsız oldum hele ki şort veya büstiyer giyip spor yapsam kim bilir nelere şahit olurum (gülüyor).
G.9	Hayır, rahat hissetmiyorum aslında o kıyafetler bence çok güzel ve spor yaparken daha rahat oluyor ama dışarıda tercih etmiyorum malum bizim toplumumuzda çok da hoş değil o şekilde giyinmek her an taciz tehlikesi olabilir (gülüyor).
G.10	Kendimi rahatsız hissediyorum aşırı dar kıyafetler giyemem. Şortla rahat spor yapamam vücut hatlarımı normal gösteren kıyafetleri tercih ediyorum.
G.11	Şortla spor yapmam. Profesyonel bir sporcu değilim çevremde farklı bakılacağını düşünüyorum. Rahat rahat ayağımı açıp kaldıramam. Tayt giysem de üzerine tunik giyerim.
G.12	Evet, tabi rahatsız hissedirim bu yüzden dışarıda giymem. Bir ara kapalı yüzme havuzuna gidiyordum kadın erkek karışıkta orada bile bikini yerine mayo tercih ediyordum çok göze batmak istemiyordum.
G.13	Ben kendimi o kıyafetlerle daha iyi hissediyorum çünkü hareketlerimi daha rahat yapabiliyorum. Hareket özgürlüğü tanıyor kıyafetler. Dışarı koşuya çıktığımda ama şort yerine tayt tercih ediyorum.
G.14	Bu tip kıyafetlerle zaten rahat spor yapılıyor fakat eğer evde değil dışarıdaysam tayt giydiysem uzun bir şeyler giyerim üzerine tunik tarzında.

	Çünkü dışarıda rahat olamayız o kıyafetlerle.
G.15	Ben rahat hissediyorum ama tayt giyiyorsam üzerine daha bol bir şey giyiyorum.
G.16	Sonuçta o tip spor kıyafetleriyle daha rahat ediliyor ve açma germe gibi hareketlerde daha iyi performans gösterebiliyorsunuz ama giyerken iki üç defa düşünüyorsunuz maalesef. Toplumun görünüşü böyle olduğu için.
G.17	Rahatsız hissediyorum. Biraz önce söylediğim sebeplerden ötürü.
G.18	Evet, spor kıyafetleri genellikle dar oluyor vücudu belli eden şeyler oluyor ama rahat olduklarını düşünüyorum. Spor yapmak için o şekilde giyinmek gerekiyor ben de tayt şort tercih edeceksem yalnız spor yaptığımda daha çok tercih ediyorum diğer türlü dikkat etmek gerekiyor.
G.19	Ben kendimi çok güzel, iyi ve özgür hissediyorum ama başkalarının bakışları rahatsız ediyor ve hatta birçok arkadaşım genellikle giymiyorlar üzerine uzun bol şeyler giyorlar.

Görüşülen kişilere “Fiziksel açıdan tayt, şort vb. spor kıyafetleri giydiğinizde kendinizi rahatsız hissediyor musunuz? Neden?” Sorusu yöneltilmiş ve katılımcıların spor kıyafetleri tercihlerinin, toplumsal faktörlerin etkisiyle değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Giysi seçimini etkileyen temel değişkenlerin;

- 1- Toplum tarafından algılanma şekilleri
- 2- Güvenlik faktörü (korunma isteği)
- 3- Eş, aile etkisi
- 4- Sosyal ortam olduğunu görüşme analizlerine göre söylemek mümkündür.

Toplumsal cinsiyet temelinde belirlenen kadın ve erkek kalıplarını içeren bir takım normlar bulunmaktadır. Bu normlar içerisinde, kılık kıyafet seçimi, giyim kuşam, davranış ve konuşma kalıpları bulunmakta ve bu kalıplar toplumdan topluma farklılıklar içermektedir. Bireylerin seçtiği giysiler kültürel kodlar açısından belirleyici bir konudur (Yüksel, 1999:70-71). Görüşmelerden elde edilen verilere göre birçok kadın spor alanlarında tayt, şort vb. spor kıyafetlerini giymeyi istediklerini, sevdiklerini belirtmişlerdir. Fakat toplum ne der? Toplum tarafından nasıl algılanırım? Kaygısıyla bu isteklerini kontrol altına alıp bedenini örtecek, cinsel kimliklerini çok ön plana çıkarmayacak giysileri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Buna göre toplumda kadın ve erkek arasında, eşitsizlik olarak düşünülen konulardan birini de spor kıyafetleri oluşturmaktadır. Görüşmelerde, erkeklerin spor yaparken kıyafet seçiminde özgür olduklarını buna nazaran kadınların sürekli sporda giyilmesi

uygun kabul edilen ve vücut hatlarını belli etmeyecek tarzda kıyafet seçimlerine özen gösterdikleri görülmüştür. G5 “Eşim kızar bir yerim gözüксе” kıyafet seçiminde eş tarafından tahakküm altına alındığını belirtmiştir.

Spor alanları erkeklikle yakından bağlantısı olan alanlardır. Hegemonik erkekliğin bu alanlarda yeniden üretilmesi sporcuları cinsiyetleri açısından oldukça etkilemektedir. Bu bağlamda sporcu kimliğinde kadınlar daha görünmez hale gelmekte ve erkekler tarafından yönetilmektedir. Bu durum sporda kadının konumunun güç ilişkileri üzerinden belirlenmesine neden olmakta ve cinsiyet temelindeki eşitsizlikleri güçlendirmektedir (Plymoth, 2012: 336). Söz konusu görüşler çalışmadan elde edilen bulguları desteklemektedir.

Tablo16: Görüşülen Kişilere Spor Konusunda Yapılan Uyarı ve Telkinler

G.1	Hayır, hiç uyarı almadım.
G.2	Evet, aldım kendi hocamdan aldım erkekti hocamız. Beden eğitimi hocamız tayt giymezseniz veya bacaklarınızı çok açmazsanız daha iyi olur demişti.
G.3	Hayır, ben uyarı almadım. Uyarı alan arkadaşlarım çok var biliyorum.
G.4	Evet, bana eşim spor yaptırmıyor. Spor salonuna gidip gelmemi uygun bulmuyor hatta spora gittiğimin duyulmasını bile istemiyor.
G.5	Aldım evet. Eşimden aldım. Dar giyinme, fazla zıplama, çok uzağa gitme gibi.
G.6	Hayır, ben uyarı almadım ama bir kız arkadaşım nişanlısından uyarı almıştı. Erkeklerin olduğu yere gitme diye.
G.7	Evet, nişanım tarafından uyarı aldım. Kadın erkek karışık spor salonuna gitmemi istemiyordu. Hareketleri yaparken bana bakarlarmış bu yüzden beni göndermemişti.
G.8	Evet, eşimden uyarı aldım evde spor yapmamı daha uygun görüyor. Dışarıda ya da bir salonda yapmamı istemiyor.
G.9	Yani annem genellikle yürüyüşe çıktığım zaman çok uzaklaşma erken gel vs. diyor ama bu sayılır mı? (gülüyor) onun dışında bir uyarı almadım.
G.10	Aldım evet aslında şöyle eşimle birebir böyle bir sorun yaşamadım ama karışık spor salonuna gittiğimi babamdan saklıyordum çünkü onun zihniyetine göre bu çok ters bir şey.
G.11	Hayır, hiç uyarı almadım eşimde spor yapıyor sonuçta.
G.12	Aldım evet hatta erkek arkadaşımla bu sebepten ayrıldık. Ben boksa çok düşkünüm dediğim gibi yıllardır ilgileniyorum erkek arkadaşım ilişkimizin başında bunu sorun etmiyordu ama daha sonra bırakmamı istedi.
G.13	Evet, ailemden uyarı aldım. Spora başlamamı babam asla istemedi. Liseye geçtiğimde okul takımlarına girdiğim için babam spor yüzünden okula bile göndermek istemiyordu beni. Eskişehir’de atletizmde Türkiye şampiyonası vardı ve babam beni ona göndermemişti. Sonrasında annemden büyük engel yedim. Beden eğitimi öğretmeni olmak istediğimi duyunca benimle çok üzün süre konuşmamıştı Beden eğitimi okursan sana asla destek çıkmam dedi bana. Bu sebeple iktisat bölümünü kazandım fakat gizlice beden eğitimi öğretmenliği sınavlarına da girip kazandım. Annemden gizli 5 ay okula gittim sonra öğrendi iktisat okumadığımı.
G.14	Evet, eşimden aldım. Yalnız yürüyüşe çıkmamı istemez birlikte gidelim diyor bende çoğu zaman onunla çıkıyorum
G.15	Lisedeyken hentbola başlamıştım. Ailem spor yapmamı hiç istememişti. Daha farklı alanlarla uğraşmamı istemişlerdi.

G.16	Ben bireysel olarak bir uyarı almadım ama yakın bir arkadaşımın erkek arkadaşı karışmıştı. Kadın spor salonuna gidin demişti bize. Karışık bir spor salonuna illa gidecekseniz kadınların yoğun olduğu saatleri seçin demişti.
G.17	Evet, aldım ailemden aldım. Annemler spor yapmamı veya spor salonuna gitmemi hiç istemiyorlar. Dışarı yürüyüşe çıkacaksam hava karardı veya başına bir şey gelir diye sürekli uyarı yapıyorlar.
G.18	Hayır, ben uyarı alamadım ama uyarı alan özellikle erkek arkadaşından uyarı alan arkadaşlarım çok var.
G.19	Eski eşim spor salonuna göndermezdi evde yap sporunu derdi. Belki de şu anda ondan bu kadar çok gidiyorum üzerimde ki baskı kalktı. Gerçi benim ailemde evde spor yapmamı daha uygun görüyordu ama ben öyle düşünmüyorum. Spor salonuna gittiğimde kendimi daha mutlu hissediyorum.

“Spor yaparken aile, eş veya erkek arkadaşınızdan hiç uyarı aldınız mı?” Sorusu görüşmeye katılan kişilere iletilmiş, iki kişi hiç uyarı almadığını, dört kişi uyarı almadığını fakat spor yapmasına karışılan birçok arkadaşları olduğunu belirtmiştir. Diğer on üç görüşülen kişi ise spor yaparken aile ve eşlerinin kendilerine çeşitli uyarılarda bulunduğunu ve spor yapmalarını engellemek istediklerini ifade etmiştir. Erkeklerin bulunduğu karışık spor salonlarına yine erkek bireylerin karıştıkları ve kadınların gitmesini istemedikleri görüşmelerde ifade edilmiştir. Bu durumda kadının ev ve aile içine bağlı kalması onanan bir durumdur.

Teorik bölümde de tartışıldığı gibi kadınlar tarih boyunca erkekler tarafından tahakküm altına alınan ve öteki olarak görülen bir konumda olmuştur çünkü kadının anlamı ve istekleri çoğu zaman karşı cins tarafından belirlenmiştir (Özkoçak, Tavuz, 2014:191). Yaprak ve Amman’ın (2009) yılında sporda kadınlar ve sorunları üzerine yaptığı araştırmada da Türkiye’de kadınların yaşamlarının birçok döneminde baskı altında olduğu belirtilmiştir.

Erkek egemen toplumsal düzen içerisinde, zaman ve mekân anlamında yaşamsal faaliyetler eril tahakküme göre belirlenmiş ve erkek egemen yapının hâkim olduğu düzende, kadınlar bile bu tahakküm doğrultusunda kendi tabi tutuldukları konumlarını kabullenerek onaylamıştır. Bu bağlamda kadının ikincil konumu daha da güçlenmekte ve kültürel kodlar yeniden üretilmektedir (Bilgin: 2016:225). Bu durum görüşülen kişilerin beyanları tarafından da teyit edilmiştir.

Tablo17: Görüşülen Kişilerin Spor Alanlarına Maruz Kaldığı Tacizler

G.1	Ben şahit olmadım doğrudan fakat az önce bahsettiğim olay dışında yani üniversite zamanında salonda yaşadığım bir kaç durum dışında olmadı ama olduğunu bu durumların duyuyoruz.
G.2	Bizim beden eğitimine hazırlık aşamasında hocamız yani gidiyordu mesela kızlara dokunuyordu. Evet, oluyordu.
G.3	Yani hani sözlü ve bakış olarak taciz her zaman yaşanıyor ama çok bariz yaşamadım o yüzden buna örnek veremeyeceğim
G.4	Ben olmadım duymadım da ama yaşayan vardır.
G.5	Ben yaşadım oldum. Kıçıma dokundu. Geçen yaz havuzda yüzerken bir erkek dokundu. Ne yapıyorsun diye tepki gösterdim bir daha havuza giremedim. Eşime de söyleyemedim.
G.6	Ben yaşadım. Fiziksel olmasa da sözel bir taciz söz konusu.
G.7	Gittiğim spor salonunun sahibi oraya gelen üye kadınlara yanaşıp sporda yardım etme bahanesiyle sana âşık oldum diyerek onları kandırıp birlikte olmaya çalışıyordu. Duyduğum ve bizzat şahit olduğum bir durum bu. Daha sonra ayrılıyordu ve spor salonunun sahibi olduğu içinde genellikle kadınlar salonu bırakıyordu parasını önceden yatıran kadınların paraları yanıyordu. Bu da o adamın işine geliyordu ve salonunda yer açılıyordu bu vesileyle yeni üye kaydı alabiliyordu.
G.8	Ben doğrudan bir taciz yaşamadım ama bir arkadaşıma akşam vakti spor salonundan çıktığı bir akşam laf atan erkekler olmuştu çok korkmuş bana gelip anlatmıştı.
G.9	Benim yaşadığım bizzat şöyle bir olay var. Bir gün yine yürüyüşe çıkmıştım arkamdan benimle birlikte yürüyen birinin olduğunu fark ettim ve hava biraz kararmıştı bana çok yaklaşmıştı ve omzuma dokundu ben bağırıp koşmaya başladım o da arkamdan gelmedi eve çok yakındım hemen apartmana girip kapıyı kapadım. O kadar çok korkmuştum ki anlatamam.
G.10	Ben maruz kalmadım ama çok yakın bir arkadaşım beraber gittiğimiz spor salonunda çok net tacizlere maruz kaldı buna şahit oldum. Koşu bandında yanına gelip bir erkeğin yaptığı sporla ilgili yorumlar yapması onunla iletişim kurmaya çalışması özellikle onunla ilgilenmesi gibi birebir yaşadığımız zamanlar oldu bunları.
G.11	Ben kalmadım ama sözel veya fiziksel bunu yaşayan birçok kadın olduğunu düşünüyorum.

G.12	Evet, bizzat benim başıma maalesef geldi. Gittiğim bir spor salonunda spor hocam senin şu kaslar ne durumda bir bakalım diyerek şakayla karışık kolumu sırtımı ellemişti çok rahatsız oldum ama durumu anlamamış gibi yapmak zorunda kalmıştım.
G.13	Ben yaşamadım ama yakın bir arkadaşım yaşadı. Hem de bir antrenör tarafından bunu yaşadı. Biz spor salonundaydık voleybol antrenmanındaydık. Antrenman bitince arkadaş soyunma odasına gitti antrenörde arkasından gidip kalçasını ellemiş vs. kız çok ağladı sporu bıraktı annesi falan geldi hatta ama kız söylemedi ne olduğu. Bir sene sonra öğrendik biz bu durumu ama voleybolu da bırakmış oldu maalesef.
G.14	Ben doğrudan ciddi bir şey yaşamadım ama sözel taciz oluyor. Özellikle yürürken laf atmalar şeklinde maalesef. Bir de bakışlar çok rahatsız edebiliyor taciz olarak değerlendirilebilir bence.
G.15	Hayır, ben tacize uğramadım. Sözlü tacizleri de öyle çok ciddiye almıyorum yani benim için önemli değil.
G.16	Ben doğrudan bir tacize şahit olmadım fakat sözel taciz yaşadım. Ama bunu yaşayan çok kadın olduğunu düşünüyorum
G.17	Evet, gittiğim bir spor salonunda spor hocası tarafından tacize uğradım. Yanaşma, sarılmaya çalışma, elini tutmak vs. gibi şeyler oldu.
G.18	Taciz olarak değil direkt ama bakış (gülüyor ve susuyor).
G.19	Hayır, ben yaşamadım. Ama eminim ki yaşayan çok kadın vardır.

Sporda taciz olayına şahit oldunuz mu? Siz veya bir yakınınız bu duruma maruz kaldı mı? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiştir. Bu durumu doğrudan yaşayan birçok kişi olduğu gibi kendisi yaşamayan fakat şahit olan katılımcılar bulunmaktadır. Görüşmeye katılan beş kişi doğrudan tacize uğradığını açıkça ifade etmiştir. Yedi kişi ise kendilerinin böyle bir durum yaşamadığını fakat arkadaşlarının başına gelen olayları anlatmıştır. Diğerleri ise doğrudan tacize uğramadıklarını fakat bunun birçok kadın tarafından yaşandığına inandıklarını belirtmişlerdir.

Görüşmelerden elde edilen verilere göre kadınlar farklı biçimlerde spor alanlarında tacize maruz kalmış veya doğrudan kendisi değilse de çevresinde bu durumu yaşayanların olduğunu ifade etmişlerdir. Spor ortamlarda yaşanan taciz konusunu sporcu-antrenör ilişkisi açısından ele aldığımızda ise görüşülen kişilerden bazıları antrenörleri tarafından tacize uğradıklarını açıkça ifade etmişlerdir.

Gülray Özen, Esra Emir ve Canan Koca'nın (2018) araştırmasına göre kadın sporcular spor ortamlarında birçok cinsel taciz ve cinsel saldırı davranışına maruz

kalmaktadırlar. Araştırma bulgularına göre, “ 43 kadın rızası olmadan bedenlerinin herhangi bir yerine dokunulduğunu, 25 kadın rızası olmadan öpülmeye/sarılmaya ve 12 kadın cinsel ilişkiye zorlanmaya maruz kaldıklarını belirtmişlerdir” (Özen, Emir ve Koca, 2018:172). Fasting ve arkadaşları (2003), 56 spor dalından 660 Norveçli profesyonel kadın sporcu ile yaptıkları araştırmada, görüşmeye katılan kişilerin %51’inin cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmiştir (Fasting, Brackenridge, Sundgot-Borgen, 2003:74). Karı Fasting, Celia Brackenridge, Kristin Walseth 2007 yılında yaptıkları çalışmada; antrenör, spor yöneticisi, masörler ve erkek sporcular tarafından cinsel tacizlerin gerçekleştirildiğini bulmuşlardır (Fasting, Brackenridge, Walseth, 2007:424). Bizim çalışmamızın bulgularına göre ise tacize uğrayan kadınlar olduğu gibi kendisi bu duruma maruz kalmasa da başka kadınların deneyimleri üzerinden bunu açıklayan katılımcılar görülmüştür. Yedi katılımcı ise kadınların spor ortamlarında tacize uğradığını düşünmekte ve bu alanlarda ki risk faktörünü yüksek bulmaktadır.

Koca ve arkadaşları tarafından 2012 de yapılan, kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılım raporunda, kadınların birçok kamusal alanda olduğu gibi spora katılımda da türlü engellerle karşılaştığı, şiddete ve tacize maruz kaldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaya göre kadınların yürüyüş yollarında, spor salonlarında veya açık havada bulunan spor alanlarında egzersiz yaparken endişe duydukları belirtilmiştir. Kadınların birçoğu bu alanlara tek başına katılmaktan tedirgin oldukları için spora katılımda arkadaşlarını da yanlarında tercih etmekte veya sadece kadınlara özgü olan spor salonlarına yönelmekte ve o alanları daha fazla tercih etmektedir. Yine kadınların geç saatte dışarıda olamama ve ulaşım sorunları düşünüldüğünde spora katılımlarının güçleştiği ifade edilmiştir. Bizim çalışmamıza göre görüşmecilere yöneltilen sorularda kadınların özellikle taciz veya başlarına kötü bir olay gelebilme endişesiyle spora katılımda çeşitli zorluklara maruz kaldıkları belirlenmiştir. Spor alanlarında özellikle tacizle karşı karşıya kaldığını görüşmeciler ifade etmiş olmakla birlikte kendileri yaşamasa bile bu durumun birçok kadın tarafından yaşandığını örneklerle açıklamışlardır. 2002 yılında Türkiye’ de Gündüz ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ise kadınların seyirciler, erkek takım arkadaşları ve antrenörleri tarafından tacize maruz kaldığı belirtilmiştir (Koca, 2006:93). Bu durum

görüşmecilerin ifadelerine göre çalışmamızda da benzer sonuçları gözler önüne sermiştir.

Özellikle cinsiyet temelli ayrımcılıkların yaşandığı spor alanlarında; yardım etme bahanesi ile yaklaşma, temas, rahatsız edici bakışlar, sözlü tacizler, fiziksel taciz gibi çeşitli yoğunluk ve şekillerde kadınların tacize uğradığını söylemek mümkündür. Bu durum toplumsal alanda erkeğe göre ikincil konumda görünen kadının spor alanlarındaki varlığını da zorlaştırmaktadır. Literatürden elde edilen verilerle çalışma sonuçları örtüşmekte ve kadın sporcular spor alanlarında çok yönlü tacizi deneyimlemektedirler.

Tablo18: Görüşülen Kişilerin Küfür Üzerine Düşünceleri

G.1	Hiç küfür etmedim stadyumlarda yapılan küfürleri de deşarj olucu buluyorum, üzerime alınmıyorum (gülüyor). O küfürler daha çok kadınlara yönelik ama cinsiyetçi bulmuyorum yani alışıla gelmiş küfürler. Onların da artık erkek versiyonlarını yapamayacağımız için (gülüyor). Onlar öyle güzel öyle kabul ediyorum.
G.2	Etmışimdir küfür ama cinsiyetçi olduğunu düşünmüyorum bizde sinirleniyoruz.
G.3	Stadyumlarda yapılan küfürler hep belli bir cinsiyete yönelik (gülüyor) ama ben etmemeye gayret ediyorum.
G.4	Küfür etmedim ama edilen küfürler hep bayanlara yönelik oluyor.
G.5	Küfür ettim ama eşimden dolayı yüksek sesle edemem. Stadyumlarda yapılan küfürler terapi gibidir bence yanlış değil.
G.6	Evet. Küfür ettim ama hoş bulmuyorum. Stadyumlarda edilen küfürler çok rahatsız edici ve şiddete sürüklemesi çok olası bence.
G.7	Küfür ettim fakat edilen bütün küfürlerin kadınlara yönelik olması çok fazla cinsiyetçi bir durum gibi geliyor bana.
G.8	Evet, küfür ettim. Severim sinirlenince küfür etmeyi (gülüyor). Cinsiyetçi bulmuyorum herkes küfür ediyor sonuçta.
G.9	Hayır, küfür etmem yani eden kişilerden de çok hoşlanmam. Stadyumlarda da çok fazla küfür ediliyor hoşuma gitmiyor ve küfürler genellikle hep kadınlar üzerinden. (gülüyor)
G.10	Evet, küfür ettim ama stadyumlarda edilen küfürlerde erkekler kendilerini daha rahat ve özgür hissettikleri için çok rahat küfür ederken biz kadınlar hep dikkat etmek zorunda kalıyoruz. Ne zaman küfür ederek bağırsak tuhaf bakışlara maruz kalıyoruz.
G.11	Küfür ettiğim olmuştur. O coşkuyla küfür edilebilir ben küfürden rahatsız olmam kimseye bir zararı olmadığı takdirde yapılan küfürün çok da etkisi olduğunu düşünmüyorum.
G.12	Hayır, ben küfür etmem ama stadyumlarda erkeklerin çok fazla küfür ettiklerini ve birçok kadının rahatsız olduğu için buralar gitmediğini hatta eşleri veya erkek arkadaşları tarafından bu yüzden götürülmediğini

	biliyorum.
G.13	Küfür ettim. Taraftarların stadyumlarda ettiği küfürleri desteklemiyorum ve çok gereksiz buluyorum. Örneğin bir futbol maçında oynayan oyuncu erkek ama onun annesine küfür ediliyor çok garip(gülüyor).
G.14	Hayır, ben küfür etmedim sevmiyorum. Stadyumlarda çok fazla küfür edildiğini biliyorum. Özellikle o tip alanlara genellikle erkekler daha fazla gidiyor ve bu sebeple sanırım daha rahat küfür ediyorlar. Edilen küfürleri tabii ki cinsiyetçi buluyorum her biri kadına yönelik maalesef.
G.15	Küfür ettim tabi ediyorum. Stadyumlarda edilen küfürleri haklı buluyorum fakat holiganlık seviyesine gelince büyük sorunlar olabiliyor.
G.16	Tabii. Erkek futbolundan bahsettiğimizde yoğun bir şekilde küfür etmeyi tercih ediyorlar stadyumlarda kendi özgür alanları olarak görüyorlar.
G.17	Ben küfür etmedim fakat stadyumlarda çok küfür ediliyor ve nedense bu küfürler hakaretler hep kadınların üzerinde.
G.18	Ben küfürü hiç sevmiyorum asla etmiyorum bu yüzden stadyumlarda yapılan küfürleri çok kötü ve kadınlar açısından da çok cinsiyetçi buluyorum. Bu yüzden giderken düşünmek zorunda kalıyorum.
G.19	Küfür ettim evet nadiren de olsa ettim. Stadyumlara gitmiyorum ama oralarda çok küfür edildiğini biliyorum. Bu beni rahatsız eden bir durum olurdu eğer gitseydim ama gitmiyorum.

Hiç küfür ettiniz mi? Stadyumlarda edilen küfürleri cinsiyetçi buluyor musunuz? Sorusu görüşülen kişilere iletilmiş yedi kişi küfür etmediğini diğer on iki kişi ise küfür ettiğini belirtmiştir.

Görüşmeciler, daha önceden iletilen “Stadyumlarda takım oyunlarını izlemeye gider misiniz?” sorusuna büyük orada hayır cevabı vermiş gerekçe olarak ise bazı görüşmeciler, çok fazla küfür edilmesini göstermiştir. Bu noktada kadınların birçoğunun hem küfürden rahatsız olduğu hem de küfür etmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Erkekler tarafından edilen küfürlerin hep kadın cinsine yönelik olduğunu belirtmelerine rağmen birçok görüşmecinin bu durumu normal kabul ettiğini söylemek mümkündür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada cinsiyet temelinde spor alanlarına yönelim incelenmiş ve kadınların güç, şiddet, rekabet ve sertlik gibi içerisinde erkeksi özellikler taşıyan sporları çok büyük oranda tercih etmediği görülmüştür. Katılımcıların çoğu bireysel spor branşlarından olan boks, güreş gibi alanları büyük oranda tercih etmemişlerdir. En sık tercih edilen spor alanlarını pilates, yürüyüş, voleybol gibi branşlar oluşturmaktadır. Özellikle spor alanlarında estetik olarak atfedilen branşların (teniz, yüzme, jimnastik, pilates vb.) yaygın olarak kadınlara yönelik olduğu algısı, görüşmeye katılan kadınların da büyük bir çoğunluğunda gözlenmiştir. En sık tercih edilen spor branşlarından olan pilates ve yürüyüş genellikle vücuda estetik bir görünüm kazandırmayı ve sağlıklı bir şekilde vücudu biçimlendirmeyi amaçlanmaktadır. Görüşülen kişiler tarafından tercih edilen spor branşlarının da estetik içerikli olması, kadınların bu sporları tercih etme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ve özellikle kadınların spora katılımdaki amaçlarının, büyük çoğunlukla vücuda estetik görünüm kazandırma yönünde olduğunu göstermektedir.

Spor alanlarına kadınların katılımı geçmiş yıllara göre artış göstermişse de ataerkil toplum düzenin getirdiği dayatmaların günümüzde halen devamlılığını sürdürdüğünü söylemek mümkündür. Ataerkil düzen içerisinde kadın, birçok baskı ve engelleme ile karşı karşıya kalmaktadır. Kadın ve erkek arasında pek çok ayrımcılık yaşanmakta ve kadın ötekileştirilen ve tahakküm altına alınan konumda bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğunun aile, eş, abi, erkek arkadaş vb. bireyler tarafından sportif aktiviteye katılımında çeşitli engellemelere maruz kaldığı görülmüştür. Kendisi spor konusunda bir engellemeye maruz kalmayan kadınlara “Eş veya ailesinden spora katılımda uyarı alan kadınlara duyduğunuz örnek var mı?” Sorusu yöneltildiğinde arkadaşları veya yakınlarının eş, aile, erkek arkadaş gibi kişiler tarafından kısıtlamalara uğradığını ifade etmişlerdir. Bu durum, özellikle kadın-erkek karışık spor yapılabilen alanlarda kadınlara yönelik bir engellenmenin olduğunu göstermektedir. Bu mekânlarda erkeklerin bulunması, kadınların spora katılımına çeşitli kısıtlamalar getirmiştir. Eşlerinin veya erkek arkadaşlarının olumsuz tepkilerinden çekinen kadınlar, kadın ve erkeklerin karışık

spor yaptıkları alanları çok fazla tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle kadınların spor yaparken mekan tercihleri, spora katılımında önemli bir belirleyici olmuştur. Kapalı spor salonları açık alanlara oranla daha fazla tercih edilmiştir. Kapalı mekan tercihi ise büyük oranda sadece kadınlara özgü olan spor salonlarını tercih etme yönündedir. Kadınların spor salonları deneyimleri bu bağlamda karma veya sadece kadınlara yönelik spor salonu tercihleri açısından değişmektedir. Açık alanın tercihi özellikle güvenlik ve tacize maruz kalma problemlerinden ötürü sınırlı olmaktadır. Özellikle görüşülen kişiler, sportif egzersizler bakımından çeşitlilik gösteren hareketlerde, (açma, germe, esneme vb.) açık alanların önemli ölçüde kendilerine özgürlük sağlamadığını düşünmektedirler. Kadınlar karşı cinsin bakışlarından, laf atmalarından ötürü yürüyüş yollarında ve parklarda tedirginlik yaşadıklarını ve bu durumda açık alanda spor yapmalarına bir engel teşkil ettiğini ifade etmişlerdir. Spor salonlarında ise kadınlar özellikle vücut hatlarını ön plana çıkaran hareketlerde, cinsel kimliklerinin ön plana çıkması ve dolayısıyla erkekler tarafından daha fazla dikkat çekmesi açısından sportif hareketi sınırlandırmakta veya hareketi yapmayı bırakıp, sonlandırmayı seçmektedirler. Bu sebeple spora katılımında kadınlar, otokontrol geliştirmekte ve hareketlerine çekidüzen verme ihtiyacı hissetmektedirler. Bu durum spor alanlarında kadınların sembolik tacize uğradıklarını göstermektedir.

Kadınların, karışık spor salonlarına katılım tercihini, eş baskısı ve çeşitli taciz biçimlerine maruz kalma olasılığı etkilemektedir. Kadınlar bir yandan spora katılımlarını çeşitli stratejiler üzerinden sürdürürken diğer yandan spora uygun biçimlerde katılmanın da mücadelesini vermektedirler. Özellikle spor yapan kadınların, yalnız spor yapmaktansa çoğunlukla bir arkadaşıyla veya eşiyle spora katılmayı tercih ettikleri görülmüştür. Spor yaparken yanlarında biri olduğunda kendilerini daha rahat ve güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Spor salonlarının büyük çoğunluğunun karma olması bu alanlara tek başına katılmaları konusunda endişe yaratmaktadır. Aynı zamanda açık alanlarda spor yaparken (park, yürüyüş yolları vs.) yaşadıkları problemler, bu alanlara tek başlarına katılıp özgürce spor yapabilmelerini kısıtladığından yalnız spor yapmayı çok fazla tercih etmemelerine neden olmuştur.

Toplumsal cinsiyet temelinde belirlenen normlara göre kadınların spora katılımında kıyafet tercihleri de değişkenlik göstermektedir. Kadınların sporda kıyafet seçimi bakımından özgür olmadıklarını söylemek mümkündür. Buna göre, spor alanlarında kadınlar vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde kapalı kıyafetler tercih etmektedirler. Özellikle kadınların sporda kıyafet tercihinin bu şekilde olması, spor kıyafetleri ile tacize uğrama arasında bağlantı olduğuna inanmalarını ve tacize uğramamak adına önlem aldıklarını göstermektedir. Görüşülen kişilerden tacize uğradığını belirten hiçbir kadın adli yollara başvurduğunu belirtmemiş ve kendilerine göre önlem aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu önlemlerden en belirginleri, bu durumu bir daha yaşamamak adına kıyafet tercihlerine ve spor yapılan mekan tercihlerine dikkat etme yönünde olmuştur.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre kadınlar, spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olmadığını düşünmektedir. Hatta spora katılımlarının ve spor seyircisi olmalarının toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından hoş karşılanmadığını ve gariptendiğini ifade etmişlerdir. Özellikle futbol gibi erkek egemenliğinin baskın olduğu branşlara yönelik, görüşülen kişilerden spor yapan kadın bulunmamaktadır. Spora aktif katılan ve mesleki anlamda hakemlik vb. görevleri olan kadınlar dahi saha içerisinde cinsiyetçi söylemlere maruz kalmaktadır.

Yapılan görüşmelerde, görüşülen kişilerin stadyumlarda spor müsabakalarını izlemeyi çok tercih etmedikleri görülmüştür. Çeşitli spor müsabakalarını izleyici olarak takip etme ve katılma eğilimi oldukça düşüktür. Görüşmelerde özellikle bazı kişiler, bu alanlarda erkek izleyici oranının yüksek olduğunu ve şiddet içerikli yaşantıların olabileceğini ayrıca yoğun argo söylemlerin bulunduğunu ve bundan dolayı rahatsızlık duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu durum stadyumlara kadınların seyirci olarak katılımında tedirginlikleri olduğunu göstermektedir.

Kadınların erkeklere göre geri planda kaldığı bir diğer alan ise spor medyasıdır. Spor medyası kadın sporcuları cinsellik üzerinden kurgulamakta ve erkek sporcuları kadın sporculara oranla daha fazla görünür kılmaktadır. Spor medyası kadın sporcuları, sporcu kimliklerinin yanı sıra özellikle annelik, dişilik gibi unsurlarla sunmaktadır. Görüşülen kişiler, spor medyasında kadın cinselliğinin ön planda olduğunu, sporcu kadınların elde ettiği başarıların, erkeklere göre çok az verildiği düşünmektedir. Spor medyasında cinsiyet temelinde yaşanan ayrımcılıkların olduğu, görüşülen kadınların

spor medyasına yönelik tutumlarındandır. Bu durum, kadın erkek ayrımının çok net görüldüğü spor medyasında, kadın sporculara yönelik cinsiyet temelli bilincin yeterli olmadığını göstermektedir.

Çalışmadan elde edilen verilere göre spor alanlarında kadınlar çeşitli taciz biçimlerini deneyimlemek zorunda kalmışlardır. Araştırmaya göre kadınlar, parklarda, spor salonlarında veya açık alanlarda en çok maruz kaldıkları taciz davranışının bakışlar olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra kendilerine sözlü tacizde bulunulduğunu, laf atma ve bakışları taciz olarak değerlendirdiklerini ayrıca antrenörler tarafından da tacize uğradıklarını belirtmişlerdir. Spor alanlarında tacize uğramamış kadınlar da bu alanlarda birçok kadının tacize uğradığına inanmaktadır. Özellikle cinsiyet temelli ayrımcılıkların yaşandığı spor alanlarında; yardım etme bahanesi ile yaklaşma, temas, rahatsız edici bakışlar, sözlü tacizler, fiziksel taciz gibi çeşitli yoğunluk ve şekillerde kadınların tacize uğradığını söylemek mümkündür. Bu durum toplumsal alanda erkeğe göre ikincil konumda görünen kadının, spor alanlarındaki varlığını da zorlaştırmaktadır. Literatürden elde edilen verilerle çalışma sonuçları örtüşmekte ve kadın sporcular spor alanlarında çok yönlü tacizi deneyimlemektedirler.

KAYNAKÇA

Akkaya, C. Kaplan, Y. (2014). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Spor Medyasında Kadın, *International Journal Of Science Culture And Sport*.

Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Sayı:1.

Amman, M. (2005). *Kadın ve Spor*. İstanbul: Morpa.

Apaydın, F. Giray ve C. Amanvermez, İ. (2016). Futbol Kulüpleri İçin Hedef Kitle Olan Kadınların Stadyumlarda Maç İzleme Tutumlarını İncelemeye Yönelik Ampirik Bir Araştırma, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:12, S.92-104.

Aritan, K. C. (2012). "Sporda Sosyokültürel Boyutlar", Spor Bilimlerine Giriş, Hayri Ertan, Ed., Açık Öğretim Fakültesi Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Arıkan, A. N. Göktaş, Z. (2004). Sportmanship Characteristics Of Spectators Of Different Branches, *Journal Of Sport Science*. 7 (12):1-15.

Arslan, B. Koca, C. (2006). Kadın Sporcuların Yer Aldığı Günlük Gazete Haberlerinin Sunum Biçimine Dair Bir İnceleme, *Spor Bilimleri Dergisi*. 17 (1),1-10.

Ataman, M. (2009). Feminizm: Geleneksel Uluslararası İlişkiler Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar Demeti, *Alternatif Politika*. Sayı. 1.

Aybek, C. Yıldırım, İ. (2016). Baron Pierre De Coubertin' İn Olimpizm Felsefesinde Kadın. Canan Koca (Ed.), *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri* (s.60). Ankara: Spor Yayın Evi Ve Kitabevi.

Bandy, S. J. (2000). Women & Sport From Antiquity To The 19th Century, *Olympic Review*, 31 (Febr-March), 18-22.

Bourdieu, P. (1995), Spor sosyolojisi notları. Nazlı Ökten (Çev.). Hayalet Gemi, 25: 16-18

Baxter, J. Hewitt, B. Hayne, s M. (2008). Life course transitions and housework: marriage, parenthood, and time on housework. *J Marriage Fam.* 70(2), 259–272.

Baştuğ, G. Kuru E. (2009) Bayan Sporcuların Bedenlerini Algılama Düzeyleri Ve Cinsiyet Rollerini Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, Sayı:2, 533-555.

Bilgin, R. (2015). Tüketim Kültüründe Kadın Bedeninin Cinsel Kurgu Olarak Konumlandırılması Ve Sunumu, *International Journal Of Social Science*, Sayı: 36, 309-329.

Bilgin, R. (2016). Geleneksel Ve Modern Toplumda Kadın Bedeni Ve Cinselliği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 1, S:219-243.

Bourdieu, P. *Eril Tahakküm*, (B. Yılmaz. Çev.), İstanbul: Bağlam.

Bulgu, N. (1997). Spor Kurumunda Cinsiyet Ayrımı: Haber Fotoğraflarına Yansıyan Toplumsal Değerler, *Spor Bilimleri Dergisi*, (8), 2, 26-37.

Bulgu, N. (2012). Futbolda Şiddetin Erkeklik Anlamları, *Spor Bilimleri Dergisi*, 23 (4), 207–219.

Bulgu, N. (1997). Spor Kurumunda Cinsiyet Ayrımı: Haber Fotoğraflarına Yansıyan Toplumsal Değerler, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences*, (8), 2, S.28.

Büyükavşar M, (2016). Türk Spor Basınında Cinsiyet Ayrımcılığı: Fotomaç Ve Fanatik Gazeteleri Örneği, *İnsan&İnsan*. Yıl: 3, Sayı:9,53-76.

Çelik, H. Ekşi, H.(2008). Söylem Analizi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt, 27, Sayı, 27, Sayfalar 99 – 117.

Çakır, C, (2015). *Hegemonik Erkekliğin Yeniden Üretildiği Bir Alan Olarak Spor Medyası: Spor Haberlerinde Erkeklik Söylemleri Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Durmuş, E. (2013). Sexual Harassment: University Students' Perceptions and Reactions, *Inonu University Journal Of The Faculty Of Education*, April, Volume 14, Issue 1, pp. 15-30.

Dikici, E. (2016). Feminizmin Üç Ana Akımı: Liberal, Marxist Ve Radikal Feminizm Teorileri, *International Journal Of Social Science*, Sayı: 43, P. 523-532.

Durur, K, E. (2017). Sporda Cinsiyetçilik Ve Haber Metinlerinde Kadın Sporcuların Temsili, *Uluslararası Hakemli İletişim Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Kış Dönemi, Sayı:14.

Emir, E. Karaçam, Ş, M ve Koca, C.(2015). Kadın Boksörler: Boks Ringinde Ve Ringin Dışında Sürekli Eldiven Giymek, *Spor Bilimleri Dergisi*. 26 (4), 136–153.

Erdoğan, D. (2014a). Radikal Feminizm Ve Marksist Feminizmin Orta Yolu Olarak Sosyalist Feminizm, Ankara.

Erdoğan, D. (2014b). Toplumsal Cinsiyet Ve Beden- Foucault Ve Beden, Ankara.

Erdoğan, T, M. (2010). Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü, Uzmanlık Tezi, Ankara.

Fasting K, Brackenridge C, Sundgot-Borgen J. (2003). Experiences of Sexual Harassment and Abuse. *Research Quarterly for Exercise and Sport*;74, 1; ProQuest Medical Librarypg. 84.

Fasting, K. (2005). Research on Sexual Harassment and Abuse in Sport, *Norwegian School of Sport Sciences*, <https://www.researchgate.net/publication/255570351>.

Fasting K, Brackenridge C, Walseth K. (2007). Women athletes' personal responses to sexual harassment in sport, *Journal of Applied Sport Psychology*, 19(4), 419-433.

Fink, S, J. (2014). Female Athletes, Women's Sport, And The Sport Media Commercial Complex: Have We Really "Come A Long Way, Baby", *Sport Management Review*, 18 (331-342).

Fisher, Mary James, Lisbeth Berbary, and Katie Misener. (2018). Narratives of Negotiation and Transformation: Women's Experiences Within a Mixed-Gender Gym. *Leisure Sciences* 0 (0): 1-17.

Galily, Y. Kaufman, H. Ve Tamir, I. (2015). 'He Got Game? Women, Sport and Society from an Israeli Perspective', *Israel Affairs*, vol: 21, no. 4, 559-84.

Gentile, A. Boca, S. ve Giammusso, I. (2018). "You play like a woman!" Effects of gender stereotype threat on women's performance in physical and sport activities: A meta-analysis. *Psychology of Sport & Exercise*, 39, 95-103. doi:10.1016/j.psychsport.2018.07.013.

Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Gül, S, S. (2012). *Sosyolojiye Giriş, Sosyolojinin Temel Tartışmaları*, Muammer Tuna (Ed.). Ankara: Detay Yayıncılık.

Kalan, Ö. (2006). Foucault'nun Biyopolitika Kavramı Bağlamında Moda Ve Beden: Vogue Dergisi Üzerinden Bir Söylem Analizi, *Selçuk İletişim*, 8 (3), S:140-162.

Kari, J.T., Pehkonen, J., Hirvensalo, M., Yang, X., Hutri-Kähönen, N., Raitakari, O.T., vd. (2015). Income and Physical Activity among Adults: Evidence from Self-Reported and Pedometer-Based Physical Activity Measurements. *PLoS ONE*, 10(8), 1-15.

Kaplan, Y. Akkaya, C. (2013). Toplumsal Tabaka Farklılıklarının Spora Yansıyan Sonuçları (Antalya Örneği), *Mediterranean Journal of Humanities*, DOI:10.13114/MJH/201322476.

Kaplan, E. (2018). Spor Basınında Toplumsal Cinsiyetin Kuruluşu: Türk Futbol Basınında Kadın, İstanbul, S:71.

Karakaya, H, Cihan, Ü. (2017). Toplumsal Yapı, İktidar Ve Kadın Bedenin Kurgulanışı, *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:11. S:5,17.

Kavasoğlu, İ. Yaşar, M. (2016). Toplumsal Cinsiyet Normlarının Dışındaki Sporcular, *Spor Bilimleri Dergisi*, 27 (3), S:118–132.

Koca, A, C. (2012). Sporda Sosyokültürel Boyutlar, Hayri Ertan (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş*, Açık Öğretim Fakültesi Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Koca, C. (2006). Beden Eğitimi Ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri, *Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2), 81-99.

Koca, C. (2016). Cinsiyetlendirilmiş Bir Alan Olarak Spor, Canan Koca (Ed.), *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*, Ankara, Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Koca, C. (2016). *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*, Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Koca, C. (2017). Spor Bilimlerinde Nitel Araştırma Yaklaşımı, *Spor Bilimleri Dergisi*. 1 (28), 30-48.

Koca, C. Bulgu, N. (2005). Spor Ve Toplumsal Cinsiyet: Genel Bir Bakış, *Spor Bilimleri Dergisi*, 103, S.163-184.

Koca, C. Öztürk, P ve Arslan, B.(2012).Kadınlar İçin Spor Ve Fiziksel Aktivite Derneği, Kadınların Spor Ve Fiziksel Aktiviteye Katılımı Raporu, Kasfak, Ankara, S.19,20.

Koca, C. Aşçı, H. F. Kirazcı, S. (2004). Takım Ve Bireysel Sporlarla Uğraşan Kadın Ve Erkek Sporcuların Ve Sporcu Olmayanların Toplumsal Cinsiyet Rol Eğilimi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* (Gazi BESBD), IX , 2 : 3 – 10.

Köse, H. (2011). Tüketim Toplumunda Bir “Sosyal Beden” Kurgusu Olarak Kadın, *Selçuk İletişim*, Cilt:6, Sayı:4, S:76-89.

Köse, H. (2016). Bourdieu Düşüncesinde Tahakküm-İtaat İlişkisi Ve Sosyo-Politik Beden, *İlef Dergisi*, 3/2, S.173-199.

King, A.C., Kiernan, M., Ahn, D.K., Wilcox, S. (1998). The effects of marital transitions on changes in physical activity: results from a 10-year community study. *Ann Behav Med.*,20(2), 64–69.

Meltzer, D.O, Jena, A.B. (2010). The economics of intense exercise. *J Health Econ.* 29, 347–352.

Memiş, A, U. Yıldırım, İ. (2011). Batı Kültürlerinde Kadınların Spora Katılımlarının Tarihsel Gelişimi, *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), S:17-26.

Mirowsky, J., & Ross, C. E. (2003). *Education, social status, and health*. New York: Aldine.

Özbey S, Güzel, P. (2011) Olimpik Hareket ve Kadın. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 1-18.

Özdemir, Ö. (2017). İki Sistemli Kuram Olarak Sosyalist Feminizm, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 9, Say: 2. S:395-414.

Özkoçak, Y. Tavuz, A. (2014). Erkeğin Ve Kadının Birbirlerini Ötekileştirmesi: “Bir Erkek Bir Kadın” Dizi Örneği, *Atatürk İletişim Dergisi*, Say:6, S:191.

Özsoy, S. (2008). Türk Spor Medyasında Kadın, *Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:19, Sayı:4, S.201-219.

Öztürk, E. Hanbay, E ve Kaya, B. (2003). Sabah Sporlarına Katılan Ev Hanımlarının Spor Konusundaki Bilgiler, İlgiler Ve Görüşlerinin İncelenmesi, *İstanbul Üniversitesi Spor Bilim Dergisi*, 11,3(ÖS).

Öztürk, F.(1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Ankara: Bağırhan Yayın Evi.

Öztürk, N. (2012). *Bir Beden Sosyolojisi Problemi Olarak Namus Kavramı Ve Kadın Bedeni*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Öztürk, P. (2016). Sporda Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarının Tarihsel Seyri. Canan Koca (Ed.), *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri* (Ss.38-39). Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Özen, G. EMİR, E. Koca, C. (2018) Türkiye’de Sporcuların Cinsel Taciz Algıları ve Deneyimleri, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 29 (4), 157–177.

Pakkan, B. (2016). Spor Gazetelerinde Hegemonik Erkekliğin Yeniden İnşası, Canan Koca (Ed.). *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*, Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Palabıyık, A. (2011). Pierre Bourdieu Sosyolojisinde “Habitus”, “Sermaye” Ve “Alan” Üzerine, *Liberal Düşünce*, Yıl: 16, Sayı: 61-62, S. 121-141.

Plymoth, B. (2012). Gender İn Equestrian Sports: An İssue Of Difference And Equality, *Sport in Society*, Vol. 15, No. 3, April, 335–348.

Soner, A. (2012). Yapı Ve Fail İlişkisinden Hareketle Ataerkil İdeoloji Ve Toplumsal Cinsiyet Etkileşimini Anlamak, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.

Şallı, O, A. Küçük, V. Amman, T, M. (2017). Sporda Baskın Cinsiyet Analizi (Türkiye Örneği), *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(2).

Talimciler, A. (2015). *Sporun Sosyolojisi, Sosyolojinin Sporı*. Ankara: Bağlam.

Taşdelen, P. Koca, C. (2016). Viktorya Dönemi İngiltere'sinde Ve İngiliz Sömürgelerinde İlk Kadın Sporcular, *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*, Canan Koca (Ed.). Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Tekin, A. Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor Ve Antik Olimpiyat Oyunları, *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı:18, S:121-140.

Tekin, F. (2013). Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Beden Ve Habitus: Bedenleşmiş Habitus, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, Sayı: 26, S: 85 – 100.

Tezcan, M. (1967). Sporda Cinsel ve Toplumsal Sınıf Farklılaşması, *The Sociology of Sport*, Current Sociology, Vol. XV, No: 3.

Tiryaki, S. Kadın Sporcu Fotoğraflarıyla Bedenin Pazarla (N) Ması, *Selçuk İletişim*, 2014, 8 (2): 218-219-221-237.

Ünal, Z. A. (2017). Spor Etkinliğinin Sosyal Tabakalaşma Bağlamında Anlamı, *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 2, Sayfa: 1274-1288.

Yaprak, P. Amman, T, M. (2009). Sporda Kadınlar Ve Sorunları, *Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1. S:39.

Yazıcı, G. A. (2014). Toplumsal Dinamizm Ve Spor, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 3/1, S: 394-405.

Yıldız, S. Ö. (2009). *Sporda Cinsel Taciz Ve İstismarın Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yılmaz, A. Ulaş, M. (2016). Kadınların Rekreatif Alanlarda Fiziksel Aktivite Yapma Amaçları Ve Karşılaştıkları Sorunlar, *Spor Bilimleri Dergisi*, 27 (3), S:101-117.

Yücel, E. S. (2002). Mihael Foucault- Foucaultcu İktidar, Söylem Ve Özne Kavramları, *Kurgu Dergisi*, Sayı: 19, S:271 -282.

Yüksel, A. 1999. Toplumsal Cinsiyet Olgusu Ve Türkiye'deki Toplumsal Cinsiyet Kalıplarının Televizyon Dizilerindeki Yansımaları, *Kurgu Dergisi*, S: 16,67-81.

Yüksel, M. (2014). Cinsiyet Ve Spor, *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl:7, Sayı:19, S:663-684.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.academia.edu/8825142/Toplumsal_Cinsiyet_ve_Spor(Erişim tarihi:11.11.2017).

Çetin, Z. (2016, 7 Haziran). Gaiga Dergi, <https://gaiadergi.com/celiskili-bir-donemin-kadini-olmak/> (Erişim tarihi:6.11.2018).

Kunak, G. (2012, 28 Kasım) <http://www.e-skop.com/skopbulten/sen-sustukca-bedenin-konus-tur-ulur/982>, (Erişim tarihi:15/11/2018).

<https://cdn.İslâmansiklopedisi.org.tr/dosya/37/C37012315.pdf>

<https://www.kuzgunportal.com/2018/cinsiyet-esitsizligi-her-erde-ust-uste-uc-kez-sampiyonlar-ligi-sampiyonlugu-yasamis-ada-hegerberg-messinin-yuzde-1-i-kadar-maas-aliyor-43588/>, (Erişim tarihi:17.12.2018).

<https://www.kuzgunportal.com/2018/cinsiyet-esitsizligi-her-erde-ust-uste-uc-kez-sampiyonlar-ligi-sampiyonlugu-yasamis-ada-hegerberg-messinin-yuzde-1-i-kadar-maas-aliyor-43588/> (Erişim tarihi:17.12.2018, s:23).

EKLER
GÖRÜŞME SORULARI

1. Doğum yeriniz?
2. Yaşınız?
3. Eğitim Durumunuz?
4. Mesleğiniz?
5. Medeni Durumunuz?
6. Ekonomik Geliriniz nedir?
7. Herhangi bir spor dalı ile ilgileniyor musunuz? Neleri tercih edersiniz?
8. Ailenizde spor yapan var mı?
9. Spor yaparken hangi mekanları tercih edersiniz? Neden?
10. Spor yapmak için hangi saatleri tercih ediyorsunuz?
11. Spor salonu tercihiniz kadın ve erkeklerin gittiği karışık mekanlar mı? Yoksa sadece kadınlara özgü yerler mi? Neden?
12. Kimlerle spor yapmayı tercih ediyorsunuz?
13. Stadyumlarda takım oyunları izlemeye gider misiniz?
14. Spor alanlarında kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünüyor musunuz?
15. Cinsiyetçilik kavramı size ne ifade ediyor?
16. Spor yaparken müzik dinlemeyi tercih eder misiniz neden?
17. Spor yaparken rahatsız olduğunuz durumlar var mı? Duyduğunuz bir örnek var mı?
18. Dışarıda özgürce spor yapabildiğinizi düşünüyor musunuz?
19. Spor yaparken rahatsız olmamak adına nelere dikkat edersiniz?
20. Fiziksel açıdan tayt şort ve vb. spor kıyafetleri giydiğinizde kendinizi rahatsız hissediyor musunuz? Neden?
21. Spor yaparken aile, eş veya erkek arkadaşınızdan hiç uyarı aldınız mı?
22. Sporda taciz olayına şahit oldunuz mu? Siz veya yakınınız böyle bir olaya maruz kaldı mı?

23. Hiç küfür ettiniz mi? Stadyumlarda edilen küfürleri cinsiyetçi buluyor musunuz?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Ayşe Nur Küçükdere

Doğum Yeri: İstanbul

Doğum Tarihi: 10.03.1988

Medeni Hali: Bekar

EĞİTİM BİLGİLERİ

İlkokul: 50.Yıl İlköğretim Okulu (1. ve 2. Sınıf), Cumhuriyet İlköğretim Okulu (3,4 ve 5.sınıf)

Ortaokul: Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Lise: Sağmalcılar Lisesi

Üniversite: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

MESLEKİ BİLGİLER

- 2010-2013- Karacan Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni, Açıköğretim Sosyoloji dersleri öğretmenliği
- 2014-2015- Uzman Kariyer Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni
- 2016-2019- Pegem Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni
- 2015- 2019- Aydın Pegem Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni
- 2018-2019- Denizli Beyaz Kalem Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni
- 2019- Denizli Pegem Akademi Eğitim Bilimleri Öğretmeni